

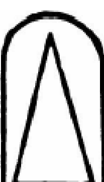
Fantastic Club

Horia Aramă

ȚĂRMUL INTERZIS

Editura Albatros

Fantastic Club

Horia Aramă

ȚĂRMUL INTERZIS

EDITURA ALBATROS • 1972

Ilustrația copertei:
DAMIAN PETRESCU

Lui
Adrian Rogoz

Partea întâi

FOAMEA DE A FI

Pendula bate metalic, solemn, de cinci ori. După fiecare sunet, catifelat, insinuant – ecoul. Închid cartea cu paginile îngălbenite de vreme, cu hârtia mumificată, o epidermă pe care versurile prea lungi, cu accente ce par a cădea la-ntâmplare, au un aer hieratic. O carte rară, veche, din cele al căror principal conținut este parfumul.

Mă ridic fără grabă. Cu mişcări lente, măsurate, egale, scot din mica scoică a prizei două baterii minuscule şi, cu o răbdare al cărei secret este calmul, introduc cele două monede în butonii de manşetă, îmi controlez apoi ținuta în fața oglinzii, îmi îndrept cu pedanterie cravata, alung cu un bobârnac firul de praf ce alterează verdele-nchis, fără pată al hainei şi, cu un gest mecanic, îmi trec palma dreaptă pe tâmplă. Dar cenuşa din păr nu se ia, s-a fixat pe vecie. Surâd. Veşnicia ei va mai dura numai o jumătate de oră. Continui totuşi examenul celui din spatele cristalului, vreau ca imaginea lui să fie ireproşabilă, nu se moare în fiecare zi.

Ies, în sfârşit, încuind cu grijă, deşi n-are de ce să-mi fie teamă de hoți. Închid uşa masivă încercând să nu privesc interiorul ce rămâne în spatele ei. Sunt perfect liniştit, am pulsul 78, tensiunea 12 cu 9, dar nu țin să mă gândesc la bietele mobile care mă urmăresc fără ochi, respirând o resemnare ciudată, ştiau că vor fi părăsite, ele ştiu totul, dar n-au arătat-o până în ultima clipă, descopăr că țin la ele, deşi n-are sens, de ce să te legi sufleteşte de aceste forme de lemn şi metal atât de artificioase în fastul lor şi pătrunse de încrederea într-o

utilitate pe care nu văd pentru ce le-aş recunoaşte-o? Închid uşa masivă cu o liniştită bruscheţe, numai ca să le evit, ele sunt în stare, în ultima clipă, băgând în uşă piciorul de lemn al vreunei măsuţe fragile, pe care n-ai crede-o capabilă de un asemenea gest, sunt în stare, zic, să mă urmeze pe scara care coteşte uşor, să coboare o dată cu mine, să iasă în stradă, să traverseze oraşul. Mi-e teamă de ele.

Sun la Cello. Trebuie să insist, să apăs iarăşi butonul negru care dispare în perete, să bat în uşă, să-i pronunţ numele ca să-l fac să deschidă. Se fereşte de prieteni, însă nu de mine. Când mă identifică, ciudatul meu vecin îmi deschide, se înveseleşte. Cu arta lui unică de a fi în contratimp, izbucneşte forţat într-o serie de anecdote vulgare, legate parcă între ele.

Îmi amintesc surâzând cât mă atrăsese misterul existenţei lui Cello. Serile lungi în care veghea singur, fără lumină, făcându-mă să mă întreb ce misterioase preocupări are, până ce l-am surprins ocupat să privească în gol. Îşi pierdea noţiunea timpului cu o uşurinţă înspăimântătoare, ceea ce-i provoca nesfârşite necazuri, dar nu avea puterea să renunţe la voluptatea de a se pierde în faţa zidului incolor în confuzia serii, cu muşchii ochilor paralizaţi, orb, conştient însă de adânca sa voluptate, unică în felul ei. Îşi instalase în acest scop un fotoliu plasat cu precizie geometrică în punctul din care minimum de mobile puteau să-i stânjenească priveliştea neantului, încât prin aceasta camera lui avea aerul, cel puţin pentru puţinii iniţiaţi, al unui cinematograf de o persoană.

Altminteri sociabil, se ferea de prieteni în orele serii, şi sunt aproape singurul care-i viola, cu asentimentul său numai pe jumătate voluntar, solitudinea crepusculară.

Primindu-mă, ca de obicei, afectuos, mă aşază cu spatele la peretele „lui”, pe care ţine să şi-l rezerve. Surâd, ceea ce-l îngrijorează, sau poate surâd fals, deşi sunt la fel de liniştit ca şi acum o oră. Cuvinte banale se

rostesc singure şi am plăcerea să văd că Cello îmi răspunde la fel de automat. Mă bucură că astfel sunt mai puțin obligat să fiu atent. Rotesc privirea şi recunosc interiorul de burlac, lipsit de orice coerență, cu totul altfel decât al meu. Mi se pare ciudat ca acelaşi zid să facă parte, prin cele două fețe ale lui, din două lumi atât de diferite: să se încadreze, dincolo, într-un decor sugestiv şi aproape rafinat şi să respire o răceală secretă, de spațiu gol şi nepopulat, de partea aceasta.

Tresar: nu cumva regret? Sunt oare pe cale de a mă răzgândi? Doar nu de dragul mobilierului!... Mă rechem la ordine. Nu uita, îmi spun: personajul tău de până astăzi, pensionarul distins, ți-a oferit, prin existența sa liniară, liniştea pe care o căutai. Părăseşti această mănăstire? Prea bine. Fă-o însă fără complicații. Nu uita, îmi repet: ai sunat la uşa lui Cello nu pentru a face un ocol, nu pentru a amâna, ci pentru a marca printr-un martor itinerarul tău care, inevitabil, va trebui reconstituit. Şi de ce nu ai recunoaşte-o, pentru că te tulbură gândul că nu-l vei mai regăsi niciodată în originalitatea, în banalitatea lui.

Cello mă priveşte cu o admirație plină de un entuziasm care mă amuza odată, acum lipsit de interes, poate chiar mincinos. Într-un colț, instrumentul de la care a împrumutat porecla, aşa cum a împrumutat totul de la ceea ce-l înconjură. Cello, un nume rotund ca o coajă de ou, una goală, dar care ține să facă impresie. Dacă odată m-a atras către el ceea ce ne uneşte, astăzi ne desparte ceva atât de iremediabil, încât fraternitatea, de care el habar n-a avut, dispare, pentru a lăsa loc unui soi de târzie curiozitate, aceea care ne cuprinde când ne despărțim de cineva şi-l vedem deodată sub zodia unei eternități care a şi început.

Cuvintele circulă singure prin spațiu, două curente care nu se întâlnesc, pentru că fac parte din planuri diferite. E timpul să plec, simt însă o bucurie secretă să-i tulbur priveliştea neantului, l-am obligat, de altfel, să aprindă lumina, deşi soarele n-a apus încă, țin

– ce copilărie! – să mă vadă bine, să-şi întipărească în memorie clipa şi pentru aceasta trebuie să-l stânjenesc, nu glumă. Cello este amabil, abia dacă evită să mă privească proiectat cum trebuie să-i apar pe albul ecranului său.

Şi deodată descopăr că tăcem, e primejdios, mă ridic, am plecat. Zgomotul uşii pe care o închide după mine îi trădează nedumerirea.

Strada e aceeaşi, monotonă adică, încercând să facă impresie, ca o femeie trecută, prin mijloace arhicunoscute. Ritmul circulației, arhitectura greoaie mi-au spus de multă vreme tot ce aveau de spus. Paşii mei se înşiră unul după altul, dacă ar fi nins le-aş vedea urmele clare şi pariez că distanța dintre ele s-ar dovedi strict aceeaşi, cu o aproximație nu mai mare de un deget. Însă timpul e frumos, o după-amiază de octombrie cu soare palid oglindit în puținele frunze galbene care n-au căzut. Nenumărate geamuri au devenit mari dreptunghiuri de aur stins, iar profilul meu aduce cu o pată neagră. Sunt calm, de un calm absolut, nu e vorba despre mine, e agonia soarelui, a anotimpului. Totuşi, trecând pe lângă banca de sub castanul spectaculos, mângâi o ultimă oară scoarța lui atât de francă, pe asperitățile căreia nimic nu a intervenit ca să le atenueze, să le falsifice prefăcându-le într-o suprafață netedă, confortabilă şi anodină. Îmi trec palma peste zgârieturile cojii de copac şi carnea tânjeşte după libertatea pe care fibra de celuloză nu şi-o înțelege. La colț vânzătorul de castane rămâne cu mâna întinsă. În ea, obişnuita mea pungă pe jumătate plină, pe care mă fac a nu o vedea. Conştiința nu mă mustră: castanele sunt plătite până la sfârşitul lunii.

Prefer să merg pe jos. Bulevardul, generos, mă soarbe în curgerea lui de fluviu. Câteva lumini grăbite sau şi aprins, pe obraz simt bătaia de aripă a aerului rupt de maşinile care gonesc. Dincolo de trepidația neobosită, un sunet monoton, o constantă pe care mi-o ascult îmi dă echilibru, ca dreapta balustradă a unei

scări prăvălite. Privesc omenirea în zbucium şi mă supraveghez. N-are rost să mă mint, ceea ce simt în acest moment de refuz al oricărei emoţii, de respingere demnă a oricărui sentimentalism este mila de mine însumi.

Bulevardul curge înainte, fără voie pasul mi-a încetinit, privesc în abisul modest pe care-l descopăr. Mă încrunt: un pretext, o amânare absurdă. Grăbesc din nou pasul, îi impun un ritm bărbătesc, normal.

Trecând prin faţa Operei, întorc, prea târziu, capul. Ceea ce-l ţine pe om ţintuit de viaţă, pe lângă chemările care ţin de substanţa lui, sunt obiceiurile. Opera, cafeneaua, prietenii, dragostea… Prima ţigară, dimineaţa, în pat, drumul pe jos până la institut, defilarea în pas elastic, însă destins, de-a lungul holurilor nesfârşite, orgoliul de a părea veşnic tânăr, de a şti totul, ordinea sertarelor corespunzând unei ordini interioare, micile pedanterii afişate, micile întârzieri nonşalante, afectarea gustului pentru singurătate, optimismul ponderat…

Păşesc hotărât pe intrarea feerică a marelui magazin. Totul durează prea mult. După ce-a început din plictiseală şi lipsă de sens, să sfârşească înduioşat !

Mi-am greşit personajul, cu atât mai rău. Încă o dată, nu orice pare interesant este astfel şi în realitate.

Urc scările largi a căror spirală dulce atinge toate etajele. Am evitat lifturile, ca şi escalatoarele pentru a prelungi aceste minute. Urc, obosesc şi mă bucur, e nemaipomenit, o senzaţie tonică urcă în mine prin simplul fapt că funcţionez. Un puhoi de lume suie în acelaşi timp, figuri încruntate lângă figuri grăbite, candide sau preocupate, căci urcând scara unui magazin nimeni nu-şi compune expresia feţei. Vânzătoarele sunt graţioase, tinere, se mişcă firesc, nu-şi ascund indiferenţa, îmi place însă baletul lor în spaţiul restrâns de care dispun. Iată-le desfăcând mătăsuri multicolore, scuturând blănuri moi, a căror căldură o simt de la distanţă, manipulând porţelanuri

fine, bibelouri în forme spontane, aproape transparente, ca pleoapele acelora care le prezintă.

În jurul meu, un babilon de chipuri şi gesturi, de lumini evoluează într-o mişcare turbionară, calmă, dar fascinantă, orbitoare, care-ți fură gândurile, te deposedează de intenții. Capete grăbite defilează tot mai aproape de mine, le surprind în câte o ipostază un ochi holbat, o gură crispată, momente ale unor expresii normale alienate prin decupaj. Riduri dezordonate se suprapun peste surâsuri neplăcute, cu dinții rânjiți, urechi răsucite fastidios par a sorbi zgomotele ca nişte vampiri, muşchii obrajilor sunt crispați, armonia ansamblului piere, iar eu simt apropiindu-se prin ei, printre ei clipa. Liniştea a căzut, peste ochi mi-au căzut gratii grele. Mâinile mi se ridică singure parcă, pumnii vor să încătuşeze tâmplele, se ridică prea sus, acestea simt o infimă fracțiune de secundă răceala metalică a butonilor, apoi descărcarea.

Masiv şi bonom, turuind fără încetare, pudic totuşi de la un punct încolo, deschis fără a-şi copleşi amicii cu cascada păcatelor lui capitale, un chip mai curând expresiv decât frumos, mişcări controlate, armonioase – din ce contradictorii elemente se compunea profilul atât de sinuos al Amiralului! Prima lui trăsătură? Sinceritatea, aş fi jurat-o. Omul care m-a indus în eroare până la moarte, prietenul meu cel mai devotat mi-a ascuns decenii în şir ce caută şi ce găseşte, ce perfecționează şi ce şovăie să încerce. Atunci când, pe patul de suferință, mi-a încredințat, în cel mai mare secret, butonii, am crezut că pierduse orice urmă de logică. Am ascultat fără uimire instrucțiunile lui. Nu era prima dată când aberam la unison, străduindu-ne să credem în mituri create de noi înşine. Un joc de oameni mari. Îmbătrânisem practicându-l, de aceea ni se părea firesc, făcea parte din realitatea noastră.

Mă gândesc, nu fără să mă cutremur, la momentele în care, cu mâinile tremurânde şi ochii în febră, îmi întindea butonii în formă de lacrimă.

Iremediabil pierdut, avându-mă în fața lui copleşit de tristețe, însă radiind de sănătate, mă gândesc ce forță morală a fost aceea care l-a determinat ca, în loc să unească butonii într-un gest salvator, să mă facă pe mine beneficiarul lor, dăruindu-mi o perpetuitate de care el, primul, avea cea mai urgentă nevoie. Mă gândesc la tensiunea clipei nerealizată de mine decât apoi, la capătul încâlcitelor lui explicații întrerupte de istovirea muribundului. Îl văd arătându-mi contactele secrete ale celor două bijuterii, încercând să mă facă să înțeleg cum e posibil transferul de personalitate pe calea fulgerului nevăzut, lansat cu ajutorul butonilor miraculoşi. Este de mirare că nu am omis nimic esențial din modul de întrebuințare, din gestica indicată, că am reținut cu precizie poziția corpului şi formula concentrării interioare strict necesare pentru reuşita acestui transfer. Cauza trebuie să consiste în vechiul meu refuz față de misterul mecanic pe care-l ascund atâtea dintre obiectele care ne înconjură ori ne survolează. Insist în uimirea mea pentru că acestei împrejurări îi datorez existența în care am eşuat, lamentabilă, însă de preferat neantului pe lângă care, fără să ştiu, am trecut.

Lacrimile de aur au trecut din mâinile Amiralului într-ale mele ca într-un dublu pact: el convins că îmi încredințează taina vitală a existenței sale, eu că tolerez fantezia tragică a vinei maladii fără vindecare. Eram zdrobit de iminența despărțirii noastre după o tinerețe în care totul ne unise. Când a închis ochii, singuri cu medicul său, chemat în plină criză, şi-a pierdut pentru totdeauna expresia de nerăbdare, care nu-l părăsise de când ne cunoşteam, pentru una exprimând o împăcare cu sine absolut nelalocul ei. Ar fi trebuit să fac un efort ca să-l recunosc. Am preferat să cobor pleoapele. În spatele lor l-am regăsit, nealterat, pe acela pe care-l purtam în mine. Moartea nu putea să mi-l ia.

A urmat un gol. Absența lui atârna greu, mai greu decât aş fi bănuit. Ştiam că ne obişnuim repede cu răul

care ne atinge indirect. Golul pe care-l lăsa era însă decupat în carne vie. Nu puteam uita. Era o amintire ce refuza să se taseze, să-şi ocupe locul într-o serie, aliniată impersonal printre altele. De aceea poate s-a întâmplat să contemplu şi să port mai des decât m-aş fi aşteptat butonii în jurul cărora brodase o legendă atât de insolită. Neîmpăcarea, ca şi o speranță ascunsă, absurdă în regăsirea noastră printr-un act ordonat de el m-au făcut să comit gestul pe care ar fi trebuit, dacă nu să-l uit, cel puțin să mi-l rezerv pentru mai târziu. Aşa am conectat complicata dantelărie metalică a butonilor. Mă înşelasem. În ultimul său ceas de luciditate, prietenul meu spusese adevărul.

Citesc fără pasiune vestea în ziarul de seară. Mă aşteptam la mai multă emoție. Urmăresc însă cu obiectivitate amănuntele morții. Nu a fost decât un rateu. Încă unul.

Nimeni nu ghiceşte nucleul misterios al afacerii, nimeni nu-şi pune întrebări. Un pensionar plin de sănătate moare subit? Nimic mai normal! Sfârşitul lumii începe cu moartea curiozității.

Mă voi consola. Nu doresc să atrag atenția. Nici n-aş putea. Până şi mărturia lui Cello este inutilă. Regret că i-am tulburat seara. Sunt depăşit.

Ce eroare! Îmi alesesem pensionarul ca pe un azil, ca pe o promisiune a liniştii, după atâtea experiențe tumultuoase în care, ca printr-un labirint, odată pornit nefericitul ciclu în care de atâtea ori m-am născut şi am pierit, rătăcisem. Plonjasem în apa calmă a unor tabieturi, a unor scleroze menite să mă oblige la o pasivitate salutară. O moarte vie – ideea mă fascina.

Dar nu tot ce sună bine într-o definiție se dovedeşte şi agreabil. Pensionarul meu era bântuit de fantome. Remuşcări pentru toate faptele bune, ineficiente asupra destinului său, regretul de a nu fi făcut nici o crimă care ar fi putut să finalizeze în ceva memorabil, părerea de rău pentru toate reticențele,

pentru delicatețe, pentru omenie, iată ce mobila echilibrul aparent al acestui om de prisos. Era conştient de ridicolul său când se surprindea repetând lista meritelor sale, când istorisea un act omenesc, ascunzând un moment de cruzime sau neiertându-şi slăbiciunea de a fi lăsat viața să treacă fără a-i cresta fața cu o lovitură de sabie. Se descoperea conştient de falsul pe care-l făcea trecând în ochii multora drept ceea ce-i era ruşine că fusese. Şi-l măcina când trecea drept contrariul. Se bărbierea dimineața dispreţuindu-şi chipul, se pedepsea prin îngrijirea trupului în decadență, el care tânjise către ideal. Se retrăgea seara cu regretul de a nu încheia o zi care să merite a fi povestită.

Nu-şi permitea alcoolul. Ceea ce pentru alții echivala cu uitarea pentru el ar fi fost doar mijlocul de a întări amărăciunea dezamăgirii, de a slăbi chingile, de a elibera himerele din cutia Pandorei. Dezlănțuirea sentimentală se prevedea mult prea dezagreabilă pentru ca omul meu să n-o ocolească îngrozit. Un lamento interior, o melancolie plutind ca un abur peste întreaga zi, infiltrându-se în toate acțiunile, otravă subtilă, erau de preferat clamării publice şi bocetului sincer. Costumul negru şi cămaşa impecabilă, politețea surâzătoare şi distantă a pensionarului meu fuseseră croite din oțelul armurilor.

Şi totuşi? Trăind într-un om, sfârşeşti prin a te acomoda, ba chiar ajungi să găseşti farmec slăbiciunilor lui cele mai evidente. Într-o zi am văzut că orgoliul neînțelesului, tristețea timpului pierdut mi se par distinse, demne de prețuit ca un parfum vechi. Mâinile palide, inutile îmi apărură suave, eu însumi fiind o prezență byroniană, surprinzător aristocratică, tăind vulgul precum o navă cu emblemă regală ar despica neculoarea nocturnă a mării.

Pierderea totală a simțului proporțiilor nu e decât o formă a echilibrului. Nebunii trebuie să compenseze cine ştie ce ascunse hăuri prin exacerbări inexplicabile

din afară. Micile aberații ale pensionarului meu erau departe de a atinge demența, căci nu aduceau fericirea şi nici teroarea, dar aveau o proveniență apropiată. Ceea ce le făcu insuportabile era moderația lor. Aş fi rezistat unor crize, n-am putut suporta însă pulverizarea existenței. Am ales.

Frumosul tânăr este numai farmec. Tâmple fine, priviri neguroase, păr în furtună. Gesturi largi ale mâinilor prelungi, totdeauna calde, îl învăluie ca o mantie. Un pas uşor, de balet. Nume suav: Gilles. Dincolo de surpriză, căci propria-mi alegere m-a luat pe neaşteptate, îmi sunt simpatic. În dimineața aceasta fotogenică îmi surâd în oglindă. Gilles, care nu ştie că sunt aici, se va fi mirat de insistența cu care-l oblig să se măsoare. Dar nu, îi place oglinda, consideră firesc să se observe. Cu o mână sigură îşi aranjează un cârlionț, iar o insignifiantă pată de sub ochiul drept dispare sub un invizibil strat de cremă şi fard. Abia acum observ numărul imens de flacoane şi cutii de pe toaleta sa. Când m-a adus în interiorul acesta, aseară, eram cvasiinconştient. Şocul trecerii. Acum încerc să-l descopăr.

În acest moment, voința lui e mai puternică. Îşi priveşte ceasul, se alarmează, fuge trântind uşa. N-a verificat dacă s-a închis, dacă are cheile. Pensionarul meu este departe.

Fug, fuge, fugim pe stradă. Un taxi, un semn şi ne trântim pe canapeaua nu prea nouă, pe care o mângâie maşinal. Avem oare cu ce să achităm cursa? Gilles – aşa scrie pe uşa lui, aşa e brodat pe cămăşile lui, Gilles, nu G – Gilles e un om fără griji. Am ajuns. Se scotoceşte prin buzunare. Să am un obraz propriu aş roşi. Dar Gilles are noroc. Găseşte destul ca să plătească. A coborât. Suie treptele în fugă, salută portarul din mers, intră gonind într-o forfotă care-i pronunță numele în fel şi chip, oricum a reproş. Ce a făcut alesul meu? Desigur, a întârziat.

— O clipă şi sunt gata, lansează el fără a se opri.

Năvăleşte pe uşa unei cabine în care-l primesc ridicând mâinile la cer patru persoane. Un moment mai târziu, aceştia trudesc să facă din proaspătul meu Gilles un actor cu totul contrafăcut de dresuri. Căci, descopăr uimit, am ales o stea de cinema... N-am vrut, o jur! Mă gândesc cu oroare la ce mă aşteaptă.

După o oră şi ceva ies pe platou. Mi-e cald, mă simt murdar, năclăit, dar starea de spirit a lui Gilles e senină. Costumul de epocă îl prinde, partenerei îi lucesc ochii. Gilles îi face un compliment, strecurându-şi mâna prin spatele decoltat al rochiei extravagante. Ea râde. Lângă noi, maşiniştii potrivesc ultimele lumini. Regizorul, un tip murdar la gură, se agită, încearcă prin volumul glasului să compenseze lipsa de autoritate. Câțiva idoli în scaune pliante. În jur – întuneric. Mă îngrozesc văzând fragilitatea decorului. Fără îndoială, o să se observe pe ecran! Aveam să mă conving că nu.

În sfârşit, se filmează. Spre groaza mea, Gilles, departe de a rosti amenințarea repetată insistent de regizor, strecoară partenerei o şotie fără perdea. Ea îi răspunde impertinent. Mişcarea însă a fost bună, cuplul fotogenic. Şi cum sonorul se face postsincron...

Mă cutremură uşurința de a trăi a tânărului meu proprietar. În acelaşi timp mă cuprinde îndoiala. Merită oare să fii atât de crispat pe cât m-au făcut ultimele luni? Poate că elixirul vieții e tocmai degajarea aceasta, care la Gilles e spontană? Ce natură fericită! Ce bună alegere! Mă felicit.

Scena s-a terminat. Acum, la câțiva metri distanță, se pregăteşte altă scenă. Se filmează fără nici o ordine. Gilles o va cunoaşte pe partenera sa pe o terasă. Dincolo de perdele – figurație. Şi iată un Gilles suav, feciorelnic, transfigurat de viziunea în rochie albă. (Când şi-a schimbat-o oare? Probabil în vreme ce Gilles ciupea figurantele.) Ea pare să fi uitat apropourile, căci roşeşte sub privirea lui.

Hotărât, actoria mă depăşeşte. Nu-mi rămâne

decât şi mă retrag în chilia mea şi să privesc în tăcere. De altfel, e destul zgomot în jur. Comentariile amicilor (cui?) din scaunele pliante, de loc binevoitoare, ajung până la mine. Gilles nu le aude însă. Gândul îi zboară aiurea. Îşi cântăreşte efectele, joacă în sfârşit? Imposibil de ştiut. Regizorul însă e încântat şi convins că succesul scenei i se datorează.

Gilles îşi sărută zgomotos partenera şi fuge, ea ridică din umeri amuzată, indulgentă, acestui copil i se iartă totul. Gilles coboară în salturi scările, salută din zbor, dă un bobârnac portarului, care-i mai mândru decât dac-ar fi fost înălțat în funcție. După o clipă sare peste portiera unei mașini deschise, abandonată, probabil, ieri în fața studioului, şi țâşneşte, bolid, pe şosea. Un surâs. inconştiența însăşi, alintul, nepăsarea.

Rămân surprins când văd că interior prea tânărul Gilles nu-şi trăieşte fericirea. El nu gustă euforia pe care pare că o transmite. Purtarea sa este pe deplin firească. În fond, tânărul se grăbeşte şi atât. Ce frumoasă e natura în acest om! Gonesc cu el şi-mi face plăcere. Alerg la o întâlnire despre care nu ştiu nimic, bucurându-mă fără să am habar de ce. În fața noastră maşinile se retrag, şoseaua ne vine mereu în întâmpinare, necontenit primitoare, uneori glumeață, cotind neaşteptat, ori chiar perfidă, întinzându-ne curse. Însă reflexele lui Gilles sunt nealterate, el s-a născut ieri, abia a părăsit banda de asamblare, e în termen de garanție. Pare încântat să poată valsa pe şosea ocolind exagerat un obstacol minor, ba şi copleşindu-l cu sonoritățile barbare ale claxonului. De mult, probabil, nu mai atingem pământul, evit să privesc vitezometrul, arborii care mărginesc şoseaua s-au unit într-un singur trunchi nesfârşit al unei specii viitoare, arborele-pădure, arborele-continent.

Şi iată-l oprind. O vilă, un câine superb, uriaş, câțiva brazi bine conservați. Suie peronul în ritmul care-l caracterizează. Pronia l-a ferit – deocamdată – de orice

privire indiscretă. Urcă o scară, deschide o uşă.

— Eşti nebun, murmură o femeie privindu-l, palidă, prin oglinda în fața căreia se află.

— Desigur, îi răspunde şăgalnicul copil şi o ia în brațe.

— Cum ți-a trecut prin minte că poți să vii aici?!

Explicațiile continuă pe acelaşi ton scenic. Gilles se tolăneşte pe o canapea, încântat că o intrigă pe această femeie. Este o mare frumusețe. Îl depăşeşte, cert, cu câțiva ani şi ține la existența pe care şi-a constituit-o. Nu-i place să fie luată prin surprindere, i se pare o impolitețe. Privind-o, ajungi să crezi că e adevărat. Mica obrăznicie a lui Gilles se prelungeşte, băiatul pierde în ochii ei, cum de nu-şi dă seama? Să fie orgoliul vârstei, al frumuseții, complexul de superioritate față de această femeie, care nu-i poate întoarce spatele? Să fiu în stare să-i comand un gest, l-aş obliga să dispară. Nici ea, nici eu nu putem aceasta, ceea ce ne face să-l iubim ceva mai puțin. Trece însă un sfert de oră şi prudenta femeie se află în brațele lui. Performanța se desfăşoară sub ochii mei, dar nu este un motiv să pot crede în realitatea faptului. Siguranța instinctivă a lui Gilles, ca şi logica iubitei sale mă depăşesc, au o structură care-mi scapă.

Vine un moment în care sunt cu totul de prisos. Destul de îngrozitor! Prietenul meu Amiralul nu s-a gândit la acest inconvenient. Evident, nu am nici o participare, dimpotrivă, aş da orice să fiu în altă parte. Şi totuşi, apoi, sunt mai puțin străin de frumoasa necunoscută. Poate datorită încrederii ei în Gilles, care a trecut înaintea oricărei prudențe şi care, uimitor, mă flatează!

Sunt departe de a-i ierta lui Gilles inconştiența şi înfruntarea inutilă a hazardului. Se poartă ca un jucător, dar nu m-a convins că este aşa ceva.

Timpul trece, dar conviețuirea mea cu Gilles nu a făcut decât un singur pas: uneori mă amuză prin felul

său de a fi, obligându-mă să-i iert nenumărate toane. În genere însă este enervant ca un copil căruia i se permite orice. Lipsa rigorii de orice fel strică farmecului său aşa cum poate coborî o operă de artă.

Între altele nu-i iert atitudinea faţă de profesiunea sa. Actor, vedetă chiar, deşi m-am convins cu greu că trece drept aşa ceva, Gilles m-a uluit la începutul cunoştinţei noastre prin totala sa lipsă de efort creator. El nu juca: se juca. Aceasta contrazicea toate principiile mele.

Cum? mă indignam. Unde-i travaliul artistic?! Unde-s trăirea, reprezentarea sau dracu' mai ştie ce. Într-un cuvânt intenţia? Dacă fiecare şi-ar copia pe o peliculă surâsul cu tot atâta degajare, am trăi într-o lume de artişti de cinematograf! Imposibil, strigam în sine-mi, nu pot crede în lipsa de chinuri, în absenţa îndoielilor, în moartea atâtor prejudecăţi romantice care înnobilează stelele. E un caz, conchideam, excepţia. Naturalul care bate la ochi. Creaţia ce se confundă cu viaţa. Dar aparenţa încorporată în esenţă după cele mai ortodoxe legi filosofice mă speria. Viaţa lui reală era identică până la disperare cu cea de pe ecran. Aventurile sale erau minore, dramele fotogenice, happy-endul un canon de neclintit.

Dumnezeule, vreau o tragedie! imploram. Dă-i o durere, oferă-i un accident, fă-l să guste foamea, nevoia, scaldă-l în viciu şi remuşcare! Scoate-l din sărite, adu-l în situaţia să implore, să blesteme, să se zvârcolească! Un pic de teatru, altfel nu pot crede în realitatea acestui băiat!

Într-adevăr, Gilles îşi toca banii cu balerinele, colegial şi galant, găsind însă totdeauna un amic ori un admirator care să-i ofere ieşirea din încurcătură înainte s-o fi putut lua în serios. Cucerea femeile măritate fără să fie vreodată surprins de soţii furioşi, aceasta tocmai pentru că era din cale afară de imprudent. Pica la filmări uitând despre ce scenă e vorba, dar cabinierii, coaforul, regizorul secund se înghesuiau să-i înlocuiască textul

pierdut, să-i sufle replica esențială, îl puneau în atmosferă, cu toții simțindu-se privilegiați că pot s-o facă. Celebritatea, farmecul țineau cu multă eficiență locul hărniciei, al profunzimii, mă întrebam dacă nu şi al talentului.

Sfânta mea indignare avea două temeiuri, la fel de subiective. Primul era constituit din doza normală de idei preconcepute despre artist ca om în legătură cu zeii, mânuitor al unor divine resorturi secrete. Al doilea viza viața privată a actorilor, despre care gândisem ca toată lumea, astfel încât acum, când întâlneam, ca evidentă excepție, tocmai cazul ce-l considerasem tipic, mă descopeream confuz, deconcertat. Ştiusem prea bine că imaginea despre vedeta-fluture fără griji îmi fusese inoculată treptat, prin fluxul imuabil al ideilor acceptate. Întrucât problema nu mă preocupase în mod special, rămăsese în acelaşi stadiu de neelaborare. Acum, intrând în mediul artistic, eram obligat să-l judec. Încă înainte de a-l analiza în profunzime pe Gilles, mi-am reprimat ideile facile şi în fond impersonale care ocupau tacit locul destinat cunoaşterii acestei lumi. Când, iată, clişeul coborî de pe ecran, se materializă – reuşit, trebuia să convin – în omul meu şi-mi paraliză încercările de a opune şablonului o ipoteză de lucru acceptabilă Cum să cred însă într-un personaj care seamănă într-atât cu o ficțiune, încât nu-i greu să le confunzi? Între a crede în desenul ce mi se înfățişa în cea mai favorabilă dintre lumini şi a nega atât imaginea cât şi obiectul, ce era mai înțelept? Răspunsul e dificil, cu atât mai dificil cu cât în ființa necunoscută după care alergam eram eu.

Liniştea îmi scădea încă datorită incertitudinii fireşti în orice act de autocunoaştere. Deoarece, indiferent de complexa relație dintre mine şi el, aveam totuşi, absurd, un sentiment de răspundere pentru necunoscutul care mă făcea să colind prin oraşul atât de familiar cu o atât de inedită sete de viață. Gilles îmi apărea ca un copil neajutorat căruia i s-a acordat o

independență primejdioasă. Mă surprindeam stând la pândă, încordat, supraveghindu-l în momente dificile după opinia mea, pe care el însă era departe de a le lua în serios, părând că, dimpotrivă, sfidează destinul, fără a depăşi o limită convenabilă, mergând cu toate acestea destul de departe, oricum dincolo de granițele pe care mi le-aş fi impus eu în locul lui. Ştiam prea bine că-mi pierd vremea, cel puțin deocamdată, că n-am încă nici o influență asupra lui şi că ar trebui să profit de răgazul acesta al inactivității silite pentru a mă scălda în liniştea visată. Un filosof s-ar fi mulțumit să privească, acordând un surâs puerilului spectacol. Un om de bun-simț s-ar fi întors către sine, de vreme ce prezența sa era ineficace. Eu nu puteam să mă desprind însă de neverosimilul situației, urmăream cu sufletul la gură cele mai mărunte împrejurări ale trecerii lui Gilles prin viață, tresărind la curbele pe care le lua prea abrupt şi la zgomotul vreunei uşi trântite inoportun în vreme ce el se considera în deplină siguranță cu una sau alta dintre iubirile meteorice care-i umpleau viața.

Timpul continua să treacă. O premieră avu loc. Emoția poate fi epidemică. Grimeurii, mânuitorii de reflectoare, inginerul de sunet aveau glasul sugrumat când pomeneau data fatidică. Regizorul se surprindea sfidându-şi confrații la barul unui local ori muşcându-şi unghiile în ceasuri de îndoială. Monteuza declara oricui voia s-o asculte că a lucrat pentru ultima oară cu aceşti oameni care o obligă să semneze un masacru ce nu-i aparține, pe când şeful producției brava, afişându-şi optimismul financiar în vreme ce purta în buzunar datele privind pierderile probabile. Toată lumea, într-un fel sau altul, era în fierbere. În mod ridicol, această horă a aşteptării febrile mi se transmisese. Mi-o reproşam, n-aveam dreptul, nu contribuisem cu nimic la elaborarea acestui film pe care nici nu-l văzusem în întregime. Dar era mai tare decât mine, mă copleşea, reînviind tot ce citisem vreodată despre premierele hollywoodiene.

În acest timp, singurul care nu-şi pierdu cumpătul fu Gilles. Şi aceasta nu din scepticism ori din convingere, ci pur şi simplu din lipsă de preocupare. Făcuse ce i se spusese, acum era treaba altora. Ştia că mai este dator cu un surâs plin de lumină în seara premierei, dar aceasta n-avea rost să-l obsedeze. Era de preferat să-şi decoreze interiorul sufletesc cu imaginea angelică a ultimei descoperiri feminine, şi, înciudat şi plin de trac, mă întrebam dacă n-are dreptate.

Într-adevăr, premiera veni şi trecu, la fel de insignifiantă ca altele, iar nepăsătorul care nu o dorise obţinu simpatia universală datorită imbatabilului său surâs. Toată lumea păstra amintirea unei seri agreabile, deşi regizorul regretă apoi că palpitaţiile îl obligaseră să-şi şteargă fruntea de transpiraţie şi să facă un dezacord gramatical în plin discurs, iar vedeta feminină că acceptase consiliile croitoresei în privinţa unui guler înalt a cărui culoare o contrazicea pe a cortinei. Gilles se grăbi să uite, cu toate că pe scenă fusese foarte prezent şi degajat, ba avusese îndrăzneala să trimită în zbor un trandafir din buchetul inevitabil chiar ultimei sale cuceriri, al cărei legitim însoţitor, aflat alături, se simţi măgulit. După care, în vreme ce toţi autorii peliculei sărbătoreau în cele mai diverse medii reuşita atât de îndoielnică, tânărul meu frate siamez sări în maşină şi-şi continuă neabătut programul frivol.

Repetiţia nu este un mod de a convinge, dar ţine cu brio locul unuia. Isteria atestă că până şi reluarea mecanică, dacă e şi metodică, a unor idei sfârşeşte prin a le impune pentru un timp care, raportat la o viaţă de om, poate fi considerabil. Permanenţa lui Gilles, faptul că nimic nu-l abătea de la modul său de viaţă, care părea că se constituise independent de el, sfârşiră prin a-şi pierde capacitatea de a mă surprinde. Mă obişnuii. Curând nu mai tresăream decât în cazurile grave. În alte momente, deşi eram departe de a partaja plăcerile vieţii cu purtătorul meu, îl imitam interior, bucurându-mă de

bucuriile lui, acordându-mi pe cât puteam registrul cu al său. Armonia noastră era cu totul imperfectă, dar depăşisem stadiul în care fiecare mişcare a lui nu înceta să mă intrige decât pentru a mă irita.

Timpul folosi şi criticismului meu. Nu se poate, am ajuns a-mi spune, atâta superficialitate e dincolo de real. Nu se poate, Gilles are o mare, o adevărată iubire, pe care, din motive ce-mi scapă, încă n-am descoperit-o. Undeva se ascunde, fără îndoială, şi zona de adevăr, de profunzime care ar crea echilibrul personalității lui.

Am început să suspectez fiecare dintre amorurile sale efemere. Marea dragoste se poate lesne deghiza într-o aventură căreia nimeni să nu-i acorde nici o importanță. Dragostea ca paravan al dragostei – destul de ingenios ca să-l flateze pe „al doilea" din Gilles. O altă posibilitate mi se dezvălui: aceea ca subtilul camuflaj al iubirii în aventură să se fi produs inconştient. Numai astfel s-ar fi explicat degajarea lui Gilles, succesul acestui travesti.

Mă transformasem în detectiv. Observam fiecare femeie cu ochi atenți atât la spectacolul exterior cât şi la mişcarea stărilor de spirit ale lui Gilles. Efebul era departe de a rămâne indiferent la farmecele trecătoarelor ori ale colegelor sale, dar nimic nu trăda marele simptom aşteptat. Eram plin de speranțe, iar acestea păreau să se realizeze de câte ori încântătorul băiat deschidea portiera maşinii sale invitând o tânără ori îşi părăsea vehiculul propriu spre a se alătura vreunei blonde. Pânda mea deveni obositoare, mai ales că totul mă descuraja. Gilles nu era decât propria sa imagine, n-avea nimic interior, secret, numai al său, era o mănuşă întoarsă, un extrovertit.

L-am iertat. Îmi anulase o prezumție spectaculoasă, dar nu-i purtam pică. M-am consolat cu simpla sa realitate. Abia acum, încetând să-i mai atribui trăsături inventate, îmi deveni simpatic. Un anume spirit sportiv se trezi în mine. Datorită lui urmărirea tribulațiilor sale amoroase începu să mă distreze.

Solidar, un succes oricât de facil mă umplea de orgoliu, iar pierderea unei ocazii mă descuraja. Eram suporterul venit să aplaude şi care pretindea idolului său perfecţiunea. Din fericire Gilles nu-mi semăna, el rămăsese nealterat, era departe de a suferi pentru siluetele care nu răspundeau surâsului său, deşi acestea se vădeau rare. Am ajuns fără plăcere la concluzia că era mai bun decât mine, ba chiar că modul său de a se bucura de viaţă avea o anume nobleţe, întrucât se baza tacit pe un pact al nealterării reciproce a personalităţii, al respectului independenţei sufleteşti. Asociaţiile sale încheiate fulgerător aveau, incontestabil, meritul de a transmite un dulce sentiment de libertate, desfăşurându-se sub semnul aceluiaşi, mereu proaspăt, surâs pe care nici sfârşitul aventurilor sale nu-l spulbera. Puţini oameni se pot lăuda că aduc fericirea. Gilles era unul dintre ei, şi a trebuit s-o recunosc.

Colinda la întâmplare străzile. Nu gonea, dimpotrivă, avea senzaţia mai curând agreabilă că pluteşte peste asfalt o dată cu „Opelul” său decapotabil. În după-amiaza aceea simţise nevoia s-o părăsească pe ultima admiratoare, căreia-i acordase un dejun, spre a se îndrepta către un punct indecis. Oraşul îl solicita din toate părţile, el răspundea aproape normal, singura excepţie fiind această rătăcire fără noimă prin cartiere străine. Insolitul după-amiezii nu era totuşi de natură să nască întrebări. O zi de toamnă cu ceţuri aurii, un apus lent dădeau împrejurării o culoare nostalgică. După un nesfârşit număr de cotituri pe străzi tot mai puţin menite să poarte o limuzină, ieşi din labirint, revenind la universul familiar. Parcă automobilul şi, regăsindu-şi colegii în localul care era cel mai nou sediu al grupului, bău. Totul cu naturaleţea sa descurajatoare, dincolo de orice poză în fotogenia lui intrinsecă.

A doua zi era iarăşi cel de totdeauna, uitase cu desăvârşire tentativa de a ieşi din sine pe care o trăise

fără să-şi dea seama. Trecu o vreme până ce o altă zi, de astă dată era o toamnă friguroasă, pătrunzătoare, îl aduse pe vechile străzi, de astă dată împăcat, întrucât acestea nu-i mai erau necunoscute. Colindă la pas locurile, se afundă mai adânc în continentul neexplorat, fără să caute nimic, fără curiozitate. Dădu apoi de capătul zonei. Dincolo de el, oraşul se reorganiza. Pluti de-a lungul unei şosele urbane şi opri, fără nici o intenție specială, în fața unui gard alb, văruit, rece, peste care arbori mari, acum scuturați de frunze, se ridicau. Intră alene în cimitirul mărginaş. Locul nu era pustiu cum s-ar fi cuvenit pe o zi ca aceea. Câteva bătrâne se răspândiseră pe alei. Gilles le ocoli instinctiv, din oroare de pitoresc. Păşi pe colții pietrişului care scârțâia fără semnificație, ca într-un parc. Mormintele erau aliniate nu prea riguros, împodobite ciudat în toamna avansată cu vase de flori goale. Crucile de lemn erau umede, piatra la unison cu cerul acoperit. Coti într-o alee laterală, apoi într-alta, privind fără interes, cu o anume absență, ce nu-i era caracteristică, spectacolul toamnei. Se opri în fața unui mormânt, a altuia, citi fără intenție numele anonime, puțin prea banale, ca de oameni vii, uneori însoțite nepotrivit de diminutive ori inscripții retorice. Acela care tresări atunci când Gilles se opri dinaintea unui anume mormânt n-a fost el, ci eu. Am silabisit cu surprindere numele săpat în crucea ieftină: un nume pe care-l purtasem! Era cu putință? Eu îl adusesem aici, fără să vreau, fără să ştiu! Gilles contempla fără sens mormântul predecesorului său.

Ce instinct îl mânase încoace? Şi ce resort îl determinase, prima oară, să caute acest loc al linişții, de care nimic nu-l lega în afară de mine? Era limpede; dincolo de prăpastia dintre noi, începeam să comunicăm.

Regretam. Alterasem cu memoria mea involuntară puritatea inconştienței sale. Mă temeam. Cum ar fi fost cu putință ca insolita lui promenadă să nu lase urme,

să nu trezească nedumeriri conştiente, să nu-l determine să povestească, să caute, să descopere? M-am făcut mic în celula mea imaterială. Captiv, nu puteam face nimic pentru mine, pentru el, decât ireparabilul. Mă temeam de ireparabil.

Îngrijorarea mea se dovedi superfluă. Gilles nu uită propriu-zis vizita la cimitir, din care nu înțelesese nimic, dar nici nu se trădă amicilor. Era pasibil de ridicol şi o ştia. Îşi continuă viața fără să manifeste oboseală ori sațiu. Poate doar, aveam să constat, acordând o prețuire întrucâtva mai corespunzătoare bunurilor ei.

La dreapta, îmi spun. Volanul se roteşte în direcția indicată. Accelerează, gândesc. Piciorul apasă pedala. Acum la stânga.

Oraşul defilează ascultător pe dinaintea parbrizului. Gilles conduce cu siguranța lui dintotdeauna. Ştiu că n-am decât să comand o manevră şi o va executa. Evit s-o fac. Liber, Gilles goneşte pe bulevarde, n-a văzut nimic neobişnuit în cele câteva, inutile pentru el, ocoluri prin care mi-am verificat puterea asupra lui.

Am remarcat-o întâmplător şi am fost dezolat. Îl poți admira pe Gilles, îl poți lăsa să te epateze şi-l poți privi cu ochi răi. Să-l conduci însă nu e cu putință, oricum nu ştiu, nu vreau, mă depăşeşte.

Văd cu neplăcere crescând ascendentul meu asupra lui, o putere inutilă, inumană în orice caz. Într-un echilibru de fragilitatea celui pe care-l prezintă Gilles nu se poate interveni decât cu riscul de a strica totul. Să preiau asupră-mi goana după ochi frumoşi, saltul peste obstacolele inerente ale vieții, să joc nepăsarea lui – ce chin, mai mult: ce imposibilitate! Căci nu orice însuşire omenească poate fi imitată. Cât despre lamentabilul meu talent de imitator…

Am ales (oare?) între a mă refugia în cel mai obscur colț al conştiinței lui şi a prelua munca sisifică

de a contraface zi de zi existența lui de până acum o jumătate de an. Mă descopăr greoi, lipsit de labilitate, de tinerețe când mă gândesc să las în trecerea noastră prin lume senzația pe care o lăsa el până nu de mult.

Cunoscuții îl opresc şi-l întreabă fără nici o reținere: „Ce-i, omule, cu tine? Ai căzut mesa? Eşti amorezat de te-ai prostit în halul ăsta?" Gilles nu crapă de inteligență, dar mai ales nu e prevenit. Nu-mi poate fi un complice eficient, după cum nu e nici inconştient ca s-o taie scurt indiscreților. Ca un făcut, căderea lui psihologică a înduioşat un mare număr de cucoane care se erijează cu zecile în mater consolatrice. Sunt extrem de încurcat. Gilles manifestă o lipsă de vitalitate care bate la ochi. Şi femeile nu iartă chiar totul.

A vizitat un medic. N-a izbutit decât să-l facă pe bietul om să se simtă neavenit.

Sunt supărat pe Gilles. N-aş fi crezut să aibă un caracter de o asemenea slăbiciune. Nimeni nu mi-a cedat atât de repede şi de complet, într-un ritm atât de rapid. N-am avut vreme să mă obişnuiesc cu ideea, să mă pregătesc, să aleg un drum. Pur şi simplu m-am trezit în mijlocul unei vizite galante, în plină scenă de indignare a unei midinete față de indiferența curtezanului. Gilles era absent, o făcea pe surdul, dormea în felul său. Nu mi-a trecut prin minte să iau inițiativa până când urechea nu mi-a fost arsă de un cuvânt imposibil. Atunci un instinct de altă dată mă făcu să-i ard o palmă răsunătoare celei care-l proferase. Când mi-am dat seama, am rămas uluit. Intenția îmi aparținuse, dar Gilles făcuse într-adevăr gestul! Femeia a fost impresionată, ba şi recucerită dintr-o mişcare. Nu-mi rămânea decât să rămân la pupitrul de comandă al navei eşuate până la regăsirea largului. Ceea ce am şi făcut, cu stângăciile de rigoare, dar cârlionții bălai nu mai dispuneau nici de o moleculă de spirit critic. Doar Gilles, poate, se întrebă ce diavol îi apăruse în cale. Ieşind, am respirat amândoi uşurați.

De atunci conducem împreună corabia fragilă a

existenței lui. Dar totul s-a schimbat. Chipul însuşi al lui Gilles arată ca după un cataclism. Inconştientul băiat şi-a pierdut încrederea în sine. Şi, cum este singur pe lume şi cum nu-i în măsură să se înțeleagă, se află în bătaia tuturor valurilor. Scăderea poftei sale de viață nu a trecut neobservată, regizorii nu au întârziat să-i descopere puținătatea talentului, aliații lui nenumărați au mai puțină răbdare acum, când are nevoie de uriaşe doze ca să răzbată prin această criză, pe care mă încăpățânez s-o consider trecătoare. Surâsul său mai are încă mult farmec, umbra de melancolie nou apărută nu e lipsită de grație, tristă e doar lipsa ei de fond. Ca şi alți binevoitori, Gilles caută în el şi în alții cauza declinului său. Aş fi fericit să-i pot oferi o explicație, o dragoste nefericită, de pildă. În zadar îşi roteşte privirile dezorientat în jur, nici o femeie nu-i spune mai mult decât cealaltă, iubirea fatală nu se vede. Înțeleg că ar trebui s-o inventez, dar mă tem, nu mă simt în stare, ar fi o piesă grea, iar eu nici de vodeviluri nu-s bun.

Remuşcările nu mă iartă însă. Reținerile mele cad una după alta. Mă gândesc tot mai serios la întreprinderea care ieri mi se părea hazardată. La fel îmi apare şi astăzi, dar amânarea nu mai este posibilă. Trec printre tinerii care întorceau întotdeauna cu încântare privirile după Gilles şi descopăr în ochii lor culoarea neîncrederii, reproşul, dezamăgirea. Credeau nu într-un actor de geniu, dar într-un tip de om pururi senin, fără griji, de o veşnică frumusețe, o unire între pasăre şi om, ceva suav şi terestru, delicat şi viril. Gilles îşi pleacă ochii, se fereşte, nici el nu ştie de ce, ei nu au văzut încă filmele lui proaste, nu vor cunoaşte niciodată pelicula stricată, panica scenelor reluate în plină tensiune nervoasă, ruşinea bâjbâielii, nedumeririle din singurătatea cabinei, respectul consolator al portarului, tonul plin de mângâiere, alarmant, al grimeusei. Şi nici după amiezile de singurătate, de izolare laşă în apartamentul său bine încuiat, cu telefonul scos din priză, la adăpost de solicitările nedorite ale vieții de până

ieri, frica inaugurând în fiecare dimineață nesfârşita perspectivă a zilei. Strada nu ştie nimic, vede un Gilles mai interiorizat şi atâta tot, îi răspunde însă ca atare, fără exuberanța de altă dată, se ține la distanță, instinctul a pus-o în gardă.

O voi face. Mi-e milă de această bijuterie stricată din vina mea. Mă voi ascunde de el chiar aici, în substanța lui, şi-l voi face să se regăsească.

Printr-o minune îmi amintesc la vreme de singura femeie care i-a rezistat. Vom salva esențialul: verosimilul, căci nu-i pot atribui lui Gilles o pasiune pentru nişte ochi pe care i-a avut. Regăsesc, nu fără efort, persoana, figura, numele, împrejurarea în care, o singură dată, Gilles a văzut-o şi admirat-o, deşi nu cu prea multă aprindere. Ceea ce-l determinase să se păstreze în rezervă erau inteligența şi orgoliul femeii, obositoare pentru un fluture, altminteri suprasolicitat. Tocmai ce trebuie pentru o sancțiune divină.

E mult de când nu m-am mai ocupat de o femeie. Din viața cealaltă. Aceasta mă sperie, dar hotărârea mea e luată. Nu-mi permit să şovăi. Pe această platformă, temerara încercare se dovedeşte sportivă.

Iată-mă în fața ei. Am grăbit cât am putut acest moment pentru a nu avea timp să dau înapoi. Frumoasa Sylvia este departe de a privi cu indiferență apariția unui Gilles neinvitat. Măgulită, dar îngrijorată în felul ei, îl copleşeşte cu atenții. Este modul său de a-l ține sub observație. Greul, cade asupra mea, dar Gilles trudeşte la rându-i. Trebuie să surâdă. Remarc pentru mine şi pentru el nostimada, încurcătura gazdei şi privirile intrigate ale celorlalți pentru a-i justifica surâsul în propriii săi ochi şi pentru a pune în aceştia un sâmbure de malíție.

— Dacă ai fi vrut să-mi faci o surpriză, rosteşte admirabila Sylvia, n-ai fi putut alege mai bine.

— N-am avut de ales, răspunde Gilles, în spiritul vodevilesc al replicii anterioare.

— Vrei să spui, cochetează ea din politețe, că

obligații superioare te-au împins către adunarea noastră? Sunt nerăbdătoare să le cunosc.

— Imposibil, doamnă, spune Gilles, cel puțin deocamdată. N-am făcut decât să răspund unei invitații care nu a fost pronunțată. Dacă m-am înşelat, nu-mi rămâne decât să mă retrag.

Puțin cam brutal, apreciez în sinea mea. Şi totuşi într-un fel trebuia început. Cum tăcerea a durat peste zece secunde, o populez sărutând mâna albă şi fină. Sylvia înțelege un rămas bun. Protestează:

— Dumnezeule, atâtea case ar fi onorate să primească un tânăr ca dumneata. Dacă o întâmplare o favorizează pe a mea, nu voi rata ocazia. Te rog foarte mult să rămâi cu noi.

Îl ia de braț pe Gilles. Un parfum suav o însoțeşte.

— Să te mai prezint prietenilor mei? întreabă surâzând ironic spre aceştia. Ei te cunosc, fără îndoială. Iar dumneata n-ai avea nimic de obținut dacă i-ai cunoaşte. Sunt nişte bieți oameni, abia mai inteligenți decât ceilalți, de loc mai talentați, mult mai vanitoşi, iar în clipa aceasta mă invidiază pentru dumneata. E adevărat? aruncă ea o săgeată grupului de care s-a apropiat.

— Fără îndoială, răspunde o pereche de tâmple cărunte, cu ochi ascunşi. Nu voi obosi niciodată să pizmuiesc geniul.

— Înțelegi, nu-i aşa? se întoarce Sylvia către Gilles. Te sfidează, îți neagă frumusețea – pentru Dumnezeu, nu roşi! la vârsta dumitale! Vrea să te reducă la condiția de actor. Sfidează-l, la rândul dumitale, cu tinerețea dacă nu cu altceva.

Gilles e în panică. O conversație de salon e prea mult pentru el. Se teme de un pas greşit. Nu ştie că în materie de gafe totul e să le faci cu aplomb. Intenția este cea care le transformă din momente de confuzie în lovituri de teatru. Intervin:

— Prefer să stimez un om decât să-l impresionez. Nu țin să sfidez pe nimeni şi mi se face o nemeritată

onoare atunci când nu sunt sfidat. Dar şi sfidarea mă onorează când vine de la persoane de la care totul m-ar onora. Ca dumneavoastră, doamnă, se întoarce Gilles către superba gazdă tocmai în momentul în care tâmplele cărunte crezuseră că acest compliment li se adresează.

Lui Gilles îi bate inima. I-e frică! Nu ştie replica următoare şi e conştient de teatrul în care s-a băgat. O şterge, oferind braţul frumuseţii de lângă el şi înclinându-se neglijent către cei pe care-i părăseşte.

— Nu te ştiam spiritual, observă Sylvia, punându-l în şi mai mare încurcătură pe Gilles, care bănuia demult că nu-i rolul lui.

Salvarea vine de la o foarte tânără persoană, a cărei prezenţă sub lustra Sylviei se justifică prin puţina ei strălucire.

— Ce turnaţi acum, domnule Gilles? întreabă nevinovăţia.

Pot să mă reculeg câteva clipe, Gilles se descurcă de minune în subiectul vechi de când lumea al ultimelor noutăţi. Sylvia îl părăseşte şi ea, pentru a-l studia câteva minute de la distanţă şi pentru a-şi ordona sentimentele. O văd îndoită. O parte a sufletului ei jubilează şi ţine s-o arate. Revenirea lui Gilles e mai mult decât măgulitoare. Dar Sylvia nu-i dispusă astăzi la concesii mai substanţiale decât cu un an în urmă. Ţine prea mult la „presa” ei (orală! pentru a risca să-şi piardă minţile. Şi totuşi tânărul e atât de fermecător, de gingaş, de învins...

Nu uit că scopul meu este regăsirea lui Gilles. Numai dacă el îşi va putea justifica sieşi schimbarea, dacă va reîncepe să creadă în sine, atunci voi fi câştigat.

Mândria Sylviei cedează în faţa curiozităţii. Ia braţul lui Gilles:

— Va trebui totuşi să-mi spui de ce ai venit atunci, de mult, de ce ai dispărut, de ce te-ai întors.

Nu-i despart decât şase ani, dar fac parte din generaţii diferite. Acolo unde Gilles îmbrăţişează, Sylvia

îşi face probleme. Din fericire îmi seamănă.

— Trei acţiuni care s-au contrazis mult prea exact ca să nu aibă un singur substrat: Iubirea, o ştiţi prea bine.

— Iubire manifestată prin dispariţie? replică Sylvia, fără pic de timiditate. Mă faci să caut un dicţionar.

— Cel al manierelor mai puţin elegante, în schimb foarte omeneşti vă va explica rolul fugii din faţa cetăţii ce nu deosebeşte prietenul de inamic.

— Există sentimente care favorizează neînţelegerea despre care vorbeşti.

O mustru cu tandreţe:

— Cu ce poţi confunda iubirea?

Sylvia pare într-adevăr preocupată. În loc să şteargă totul cu buretele unui spirit, insistă:

— Foloseşti singularul atunci când vorbeşti de iubire? Ce îndrăzneală din partea dumitale!

— Doamnă, pledez în spiritul veacului trecut. Nu mă veţi face să cred că nu înţelegeţi: în toate femeile vă caut pe dumneavoastră. Vă găsesc rar, ici o trăsătură, colo alta. Descopăr clarobscurul ochilor pe care nu-i pot uita, dar la o fiinţă lipsită de spirit. Aflu ceva din cruzimea ce vă caracterizează, dar la o eroare a naturii. Iată o gleznă care ar putea să vă aparţină, iată şi o ironie demnă de buzele dumneavoastră, dar ce limbaj, ce incultură, ce lipsă de graţie. Alter-egourile frumoasei Sylvia circulă în exemplare nenumărate, dar un suflet hain le-a divizat în molecule pe care le-a distribuit întregului sex feminin. Vina mea e că vă caut aiurea în loc să vă aflu aici. Ceea ce vreau sunt toate femeile – prin dumneavoastră.

Sylvia râde cochet. Nu-i pasă că dialogul nostru, deşi nu poate fi auzit de nimeni, e uşor de intuit de către oricine ar privi-o, şi toţi o privesc.

— Păcat că un magnetofon nu a înregistrat această frumoasă tiradă. Vorbeşti ca o carte cu muchiile roase. De ce ţii să-mi furi vârsta?

Unele femei îşi pot permite luxul, altminteri de prost-gust, de a-şi aduce la bară anii.

— Vreau să fim egali, vreau să fim la fel. Nu pot avea inteligența dumneavoastră, dar am curajul de a reveni. Nu ştiți să faceți daruri; ați învățat să primiți?

— Ce rechizitoriu! se refugiază Sylvia într-o indignare glumeață. Dacă te-ar auzi cineva, ar crede că-mi oferi mântuirea cerească şi nu ce a mai rămas dintr-o inimă mult încercată. Tinere, eşti prea bătrân pentru mine.

Sylvia este evident încântată de fraza matură a lui Gilles. Acesta pare şi el mulțumit de audiența de care se bucură. Să fi reuşit?

Prietenii Sylviei îşi aruncă ocheade, ceea ce nu-i împiedică s-o invidieze.

Peste câteva zile continuăm pe un teren neutru. Cineva a avut ideea să ne invite pe amândoi. Sylvia întârzie, dar nu lipseşte. Ce să însemne asta? Îl văd pe Gilles la pândă, o pândă calmă, din păcate. O admir din toate puterile pe frumoasa lui salvatoare, în speranța că-i voi transmite sentimentul. Sunt plin de optimism, nu am altă ieşire.

După o vreme, cei doi par nedespărțiți. Se văd numai în public. Atunci când ea apare, Gilles, de mult prezent, îi scoate haina, o instalează, după cum o conduce la plecare, afişând o relație care nu există. Nici o încercare de a forța uşile, dar o temerară cochetărie a vorbelor.

— Sylvia, sper că nu te aştepți să-ți fac curte.

— De ce nu? întreabă frumoasă, cu adevărat surprinsă.

— Suntem un cuplu prea vechi pentru aceasta. Între noi tot ce merita să fie spus a fost rostit. Cel puțin din partea mea. Nu rămân decât fermecătoarele nimicuri, cele care ar putea lipsi, cu toate că ar fi păcat.

— De pildă?

— Detaliile. Consideră-mă lansat într-un poem asupra urechii tale stingi. Ar merita-o. Mă reține nu

teama de a repeta metafore străine, ci lenea.

— Eşti din ce în ce mai încântător!

— De ce? Nu e lenea semnul cel mai demn de încredere al libertății, al degajării, al bunei stări-de spirit? Poziția plină de respect în care mă vezi în acest moment, în picioare lângă fotoliul tău, nu e decât aparență. Sufletul meu zace tolănit pe un divan comod, absolut destins şi senin.

— O să-mi placă foarte mult filmul din care-ți scoți de la o vreme complimentele.

— Dacă-i aşa, nu pierd nădejdea unui sfârşit fericit.

Sylvia lasă paharul în care culorile fructelor înoată în vinul alb.

— Te preocupă succesul. Cum poți să pretinzi atunci că nu ai fi încordat, prezent, alert? Lenea este duşmanul tău. Dacă ți-o provoc, îți fac rău. Părăseşte-mă.

— Pot fi oare mai departe decât acum? Nu ne leagă decât un păienjeniş de speranțe. O mişcare şi plasa va fi sfâşiată. Sunt artist, n-am s-o fac.

— Nu eşti numai artist, eşti şi un om care mă pune pe gânduri.

Au trecut luni de zile. Gilles întârzie să-şi revină. Degradarea lui în ierarhia studioului este sensibilă. Joacă într-o comedie grațioasă la care nu se va râde. Frumosul melancolic îşi vede clar declinul, dar manifestă un straniu dezinteres față de soarta sa. Mai curios este să vadă până unde va merge Sylvia.

Într-o seară intuiesc printre săgețile ironiei o slăbiciune care mă avertizează. La un moment dat las inițiativa în mâinile lui Gilles. Va fi totul pierdut, câştigat? Superbul june-prim nu se dezice. Învăluitoarea sa delicatețe devine convingătoare. Mă retrag, în ungherul cel mai obscur. Gilles se întrece pe sine. Sylvia nu se mai recunoaşte. Prea multă bucurie. Mă felicit.

Într-o zi descinde la studio, pătrunde fluturându-şi mânecile suave pe platou, altminteri închis pentru oricine, şi se instalează pe scaunul pliant pe al cărui spătar i-a citit numele. În fața ei – reflectoare, girafe, indiferența maşiniştilor, efortul a cincizeci de oameni orientat către singurul punct supraluminat. În care se află el. Stă cu capul în mâini şi înghite ocările regizorului, între două eşecuri. Nu a mers şi ştie că astăzi nu va merge. Se întreabă dacă va mai merge vreodată. Sylvia e palidă. Nici prin gând nu i-ar fi trecut să apară dacă ar fi bănuit. Vrea să se retragă, dar nu poate fără a atrage atenția. Stă răstignită pe scaunul către care în cele din urmă vine el.

— Am sosit chiar acum, spune ea cât mai firesc.

— Ai auzit, nu-i aşa? mai curând afirmă decât întreabă Gilles. Am o zi proastă.

Şi eu am o zi proastă, nu sunt în vervă, m-a luat prin surprindere. Pleacă împreună, tăcuți. Ea conduce. Undeva departe. Fără cuvinte. O simplitate superioară marchează fiecare gest al femeii. Ajunşi, îl ia sub oblăduirea ei, talentat maternă, nu şi sâcâitoare. Se agită discret în juru-i, îi acordă o pseudosingurătate liniştitoare. Apoi, în fața unui foc având mai degrabă o funcție estetică, Sylvia pune întrebările capitale. Iar Gilles răspunde. Îi spune totul. Tot ce ştie. Şi tot ce nu poate înțelege. O clipă tresar. A bănuit ceva? Dar intuiția femeii nu va sfârşi prin a ghici adevărul? Nu, căci adevărul e, ca adesea, neverosimil şi neatestat. În seara aceasta, femeia are inteligența de a nu fi deşteaptă. E doar sensibilă. Ştie să asculte. Un bărbat lamentându-se este un spectacol dezagreabil. Dar Sylvia e puternică.

Sunt depăşit. Nu am stimat niciodată femeile, n-am avut vreme, mai întâi le-am iubit, apoi nu le-am putut ierta că mă părăsiseră. În sfârşit, nu sunt o persoană obiectivă, n-am nici o pretenție la titlul de zeitate imparțială. Sylvia tinde să atingă sublimul. Spiritul meu critic se zbate în ungherul în care l-am

înghesuit. Astăzi cei doi nu fac dragoste numai, ci străbat, ca doi rătăcitori legați de o soartă ciudată, mână în mână, un deşert primejdios. Mă cutremur o clipă gândindu-mă că destinul sunt eu.

Urmează o perioadă în care pot să dispar. O fac în felul meu. Mai spectator ca oricând, exist numai prin ochii lui Gilles. Adesea trebuie să-i închid pe ai mei. O lună de miere nu este un spectacol interesant decât pentru protagonişti. Mă plictisesc. În asemenea perioade mă tem de mine. Mă tem pentru Gilles. Una dintre marile nenorociri care pot cădea pe capul unui om este să se afle într-o situație ce-i contrazice datele sufleteşti, să dispună de mijloacele de a o înlătura şi să nu fie reținut decât de etica sa. A mea, o ştiam, nu putea să nu fie infirmă.

Pare ciudat, dar pentru a dispune de o etică integrală omul trebuie să se bucure mai întâi de integritate corporală. Dincolo de principii, întotdeauna oamenii au cântărit după criterii alterate faptele infirmilor. Mila şi superstiția au făcut, concomitent ori în veacuri diferite, ca infirmul fie să pară liber de chingile moralei publice, ca o compensație ce i s-ar oferi, fie să reprezinte răul, demoniacul, răzbunarea, ca o compensație pe care victima şi-ar lua-o singură. Maxima primejdie pentru un infirm este puterea. Lipsit de unele satisfacții universale, privit printr-o optică jignitoare, dacă nu de omenire, atunci de el însuşi, infirmul rezistă cel mai greu ispitei de a uza de puterea sa într-un mod reprobabil.

Am încercat-o din plin în acea perioadă de plictis în care fantezia lui Gilles broda pe rime date, iar intervenția mea ar fi fost cu totul nedorită. N-am să ascund că am ajuns la gânduri asasine. Într-adevăr, făcusem totul pentru tânărul actor, îmi depăşisem repulsiile, mă apropiasem de zone dureroase pentru mine, trecusem peste prejudiciile ce-mi puteam aduce spre a-l salva de consecințele involuntare ale logodnei

noastre. Nu eram vinovat nici de lipsa de talent, nici de superficialitatea inteligenței lui Gilles. Îi oferisem, cu eforturi notabile, o ieşire la care n-ar fi ajuns prin forțele sale. Mai mult nu era omeneşte cu putință. Sacrificarea lui ar fi fost salutară în primul rând pentru el, rezolvând dintr-un foc nodul conflictual. Iar pentru societate, societatea care nu ştia decât să-l admire şi căreia nu-i păsa de ceea ce se petrece dincolo de ecran, nu ar fi fost o pierdere prea mare într-o lume cu atâția actori de talia întâi.

Aş fi putut încerca s-o înlătur pe Sylvia. Cine ştie dacă un şoc vital, o împrejurare sincer cutremurătoare ca dispariția ei nu ar fi avut virtutea să-l virilizeze pe grațiosul pierdut. Ezitam. Ba, mai mult, evitam să-mi pun cu seriozitate problema. Enigma nu este greu de pătruns. Dincolo de infirmitatea mea absolută, dar cu disperarea imposibilului, o iubeam. Astăzi înregistrez acest cuvânt fără nici un şoc, dar atunci l-am ocolit cât am putut. Nu doream să-mi certific simțământul şi prin aceasta să reactualizez avatarurile situației mele. „Luna de miere” a fost însă o încercare grea pentru echilibrul meu. Am depăşit-o cu bine doar în sensul că nu am făcut niciunul dintre gesturile necugetate care-mi erau la îndemână. Supraomul din mine are însă limite fireşti. Flacăra primă a iubirii celor doi începuse să pălească, la orizont se profila spectrul obişnuințelor, era momentul să mă readun, să mă liniştesc şi aş fi făcut-o dacă destinul nu m-ar fi menținut fără întrerupere în preajma celor doi. Atunci când tensiunea ar fi trebuit să scadă, forțele mele au cedat şi m-am trezit dezarmat în fața primejdiei. Simpatia mea conciliantă față de tânărul atât de încercat făcuse loc unei gelozii reci, fără perspective şi fără milă. Acum nu l-aş fi înlăturat pentru nimic în lume. Aveam nevoie de el, nu numai ca portbagaj, ci şi ca obiect al suferinței. Prezența lui îmi era indispensabilă. Cât despre a ei, devenise unica mea rațiune de a fi.

Iubirea „din cap* e cea mai primejdioasă dintre

iubiri. Nici un resort sufletesc nobil nu-i antrenat în această mişcare. O luciditate crudă sfâşie mai mult decât iluminează obiectul iubirii. Aleasa devine subiectul analizelor celor mai alambicate, materia primă a construcţiilor celor mai hazardate, a presupunerilor infamante, robul pasiv al imaginaţiei şi al ironiei. Dintre aliatele dragostei prezentă integral nu este decât gelozia feroce, devorantă, distrugătoare. Din fericire nu-mi cunoşteam sentimentele.

La început, pe fondul plictisului explicabil prin rolul ingrat pe care fusesem nevoit să-l joc, o anumita aversiune, dispreţul, ironia faţă de Gilles puteau fi până la un punct explicabile. Contrar intereselor mele celor mai intime, stângăciile, gafele actorului începură să mă amuze. Mi-ar fi plăcut să le subliniez, să-l cobor în faţa lui şi a ei. Pândirea slăbiciunilor lui Gilles deveni pentru mine o ocupaţie favorită. Ca dinadins, faza cea nouă, deşi puerilă, ca orice zonă fericită, îi ascuţise agerimea, prezenţa cvasicontinuă a Sylviei îl obliga la o mobilizare neîntreruptă. Intimitatea şi mai buna cunoaştere atenuaseră, firesc, efectul farmecului nativ al frumosului tânăr. Sylvia se apropia de substanţă, iar Gilles o ştia. Angrenat în noua mea atitudine, n-am observat că obţinusem ceea ce dorisem. Într-adevăr, „tratamentul Sylvia" reuşise, aş fi putut să mă felicit dacă n-aş fi existat – în sensul cel mai terestru al acestui cuvânt. Gilles îşi revenea, se simţea mai sigur pe picioarele sale acum, după întâia sa cucerire importantă. Un plus de vigoare, un plus de mister şi băiatul s-ar fi aflat în faţă cu marea sa iubire. Nu i-a fost scris.

Cât de puţin mă cunoşteam atunci când, înduioşat de soarta voiajorului meu, pusesem la cale întâlnirea cu Sylvia. Iar acum nu-i puteam ierta succesul care mi se datora!

Îmi venea tot mai greu să mă reţin. O forţă diabolică mă împingea să-l zvârl pe Gilles în ghearele ridicolului, să mă detaşez de el, să marchez distanţa

dintre noi.

Imposibilitatea de a afirma o atitudine față de Gilles, de a mă manifesta altfel decât prin Gilles desemnă, paradoxal, ca victimă a veninului care se acumula în mine pe Sylvia însăşi. Intoleranța mea față de amorez se traduse în adversitate față de frumoasa şi oarba lui parteneră.

Totul începu în momentul în care un incident atât de banal ca desprinderea toartei unei ceşti, soldată cu risipirea pe covor a unei cafele, stârni din partea lui Gilles, în locul unei atitudini prevenitoare, ori cel puțin al indiferenței, râsul. Era, desigur, o gafă acest hohot de râs, în fond însuflețitor la acest convalescent, dar Sylvia nu s-ar fi formalizat dacă n-ar fi citit în el nuanța de răutate ce-mi aparținea. Gilles îşi reveni repede şi, confuz, îşi ceru scuze, îngenunchind să adune resturile ceştii pentru, a nu fi nevoit să-şi explice comportarea. Sylvia însăşi nu insistă, dimpotrivă, îşi regretă privirea prin care protestase, prea târziu însă, căci îşi făcuse efectul.

Urechea atât de fină a femeii se sensibiliză. În zilele următoare, ea putu să observe că înclinarea spre ironie a iubitului ei, departe de a-l deservi, îl face să se însănătoşească şi mai rapid. Jignită la proporții microscopice, femeia de lume ezită să reacționeze. Se temea – era de-a dreptul înduioşător! – să nu strice tot ceea ce, neaşteptat de matern, realizase. Slăbiciunea odată descoperită, Gilles ca şi mine ne năpustirăm asupra ei.

De ce n-a dispărut din chiar prima clipă de manifestare a noului Gilles? Din mândrie. Sylvia nu putea fi concediată, nu putea pleca drept urmare a unui gest care să nu-i aparțină. Trebuia să rămână şi să construiască o ruptură demnă de o protagonistă ca ea. Admițând că se gândea la o ruptură…

Cert este că Sylvia trebui să asculte şi să riposteze la mici observații ironice, să-şi vadă comentate cu amuzament uşoarele alintări, subtilele inconsecvențe,

măruntele manii care abia dacă meritau acest nume şi din care, la urma urmei, se compunea. Gustul ei, admirabil cultivat, găsi în Gilles un critic amabil, bine dispus, tolerant, cu atât mai greu de suportat. Între cei doi prăpastia creştea.

Abia atunci am avut revelația iubirii. Într-o zi am tresărit văzând-o cum, sub atingerea unei nuanțe din glasul lui Gilles, iubita lui păru că, literalmente, se îndepărtase, fizic, de noi. O nelinişte fierbinte m-a copleşit. Primejdia ca ruptura să se producă extrem de curând era iminentă. Gilles părea cu totul compromis în ochii ei. Nu-mi rămânea, pentru a o păstra în preajmă, decât să mă delimitez de el imediat, s-o rup cu învelişul meu material din care-mi făcusem un adversar.

Într-o seară am atacat.

— Iată-ne, am spus, ne îndreptăm către sfârşitul colajului nostru. Am putea să tragem concluzii.

Sylvia a tresărit violent.

— Ce vrei să spui?

Spre bucuria mea, tresărise şi Gilles. I-am dat răgazul să se dezvinovățească de replica pe care nu el o gândise. Dar Sylvia era femeie, nu se putea linişti după asemenea cuvinte.

— Trebuie să te explici, insistă ea, de altfel regretând-o.

Atunci, cu o supremă plictiseală, am revenit în arenă:

— Ce te-a făcut să-mi ții companie în aceste luni? Caritatea, uimirea, înțelegerea superioară față de lipsa mea de talent?

Nu am roşit folosind în fals persoana întâia a prezentului indicativ.

— Sau m-ai iubit?

Sylvia se ridicase de mult să plece – mental. Practic era paralizată. Am profitat.

— Eşti o femeie superbă, să te privească cineva e o încântare. Să te aibă – un dar divin. Dar apoi? Mai direct spus: ce se întâmplă de partea cealaltă a

baricadei? Ție, cea atât de încercată, dragostea îți mai spune ceva? Ori ai devenit un obiect al iubirii, o mobilă de lux, un pretext, cuierul sentimentelor noastre, indiferent, imobil, veşnic nou, lustruit, inoxidabil?

— Nu se poate, murmură femeia.

Învinsesem. Am citit dincolo de bâiguiala ei: nu credea că aceste cuvinte ar aparține lui Gilles. Băiatul, îngrozit el însuşi, palid, se dezvinovăți chiar cu aceste cuvinte:

— Nu mai ştiu ce vorbesc, nu sunt cuvintele mele…

Se bâlbâia. Îngenunche. Sylvia făcu o violentă mişcare înapoi.

— Te temi de mine, înregistră el.

— Nu eşti tu, spuse ea inexpresiv, cu gura uscată.

— Ei bine, nu! am izbucnit. Puteai să bagi de seamă. Nu-i Gilles, nu-s ideile lui – „ideile” lui Gilles! –, nici vocabularul lui de culise galante. Cel ce te insultă sunt eu, CELALALT!

E o fericire să-ți permiți din când în când o doză de cabotinism. Pentru un fugar şi un refulat voluntar ca mine, explozia teatrală devenise o necesitate. M-am dezlănțuit, aşadar, la modul cel mai odios melodramatic.

— Oare n-ai simțit, frumusețe paradisiacă, în insistențele tânărului acestuia o intenție superioară? Îl cunoscuseşi, ştiai până unde pot ajunge facila sa structură, debila personalitate a amorezului nostru. Schimbarea nu te-a uimit destul, ai acceptat prea repede ceea ce-ți şoptea vanitatea, iată-te acum în dificultate! Dar mai apoi, când ai văzut apărând cu atâta grosolănie de sub delicata piele a celui ce te iubea colții care te muşcă azi, cum de nu ai ghicit adevărul? Văd însă că nici acum nu-l ghiceşti, nici acum! Ei bine, îți meriți pedeapsa: nu mă voi divulga mai mult!

În timp ce peroram astfel, o urmăream pe Sylvia prin apartament, căci, desfigurată şi depăşită de evenimente, femeia se concentrase asupra fugii. Ca pentru a încheia cu brio stridenta scenă pe care o

realizasem, Gilles, mut de peste cincizeci de secunde, leşină la picioarele ei.

Scuturându-şi genunchii, după ce se ridică de pe covorul în culori nocturne, Gilles nu păru să-şi amintească mare lucru. Reținea doar faptul că legătura sa cu Sylvia, care, pe o cale ascunsă, îl făcuse să sufere, se încheiase. Peste o oră se regăsea în propriul său apartament, recurgea pentru limpezirea gândurilor la un duş rece şi, resemnat că nu vede nici un progres în ordonarea ideilor, se arunca într-un somn fără vise.

I-am acordat cu generozitate acest răgaz, cel din urmă înainte de a porni în urmărirea care avea să distrugă mai multe existențe decât crease fiecare dintre noi.

Am început destul de abrupt: urmărind ieşirile Sylviei, urmând-o cu maşina lui Gilles de-a lungul zilelor, al căror program îmi păru încărcat. I se citea pe figură o îndârjire care-i stătea de minune, înlocuind cu succes aerul său ironic de altă dată.

N-a întârziat să-l observe pe Gilles. Deveni atunci provocatoare. Se oprea în plină stradă să vorbească cu prieteni, intra pe neaşteptate în magazine în care nu mai călcase, în vreme ce Gilles trebuia să-şi continue cursa ori să parcheze fără convingere, întrucât după această operație rareori o mai afla pe femeia urmărită. Uneori o regăsea totuşi. Dacă era singură, o saluta reverențios, prelungind cu sobrietate gestul, astfel încât să fie observat de cei din jur. Sylvia înțelegea primejdia, nu răspundea, se prefăcea grăbită, absentă, fugea către alt raion, traversa primejdios. Când se afla în dificultate, vânzătorul care tocmai îi tăia bucata de dantelă şi pentru aceasta nu putea fi părăsit putea să audieze un monolog ca acesta, rostit cu cel mai grav timbru:

— De câtă vreme nu v-am mai întâlnit, doamnă! Şi cât de încântat sunt să vă salut astăzi! Nu este aşa că toamna aceasta prelungită are o aromă de anotimp nou?

Are o aromă de statornicie, de cinste şi fidelitate. Îmi veţi permite să vă duc pachetele? Cunoştinţele noastre comune întreabă de dumneavoastră…

Gilles era cu totul absent, puteam s-o ţin astfel, pe tonul omului pătruns de respect, zeci de minute.

Sylvia avea de ales. Ignorând tirada celui de lângă ea, dădea de bănuit, stârnea curiozitatea, astfel că numai în puţine rânduri monologurile rostite de Gilles nu evoluară în dialoguri supra-încărcate de sensuri.

— Domnule, îmi pare rău, sunt aşteptată, încerca Sylvia cu acea indiferenţă care bate la ochi atât de violent.

— Să vă conduc? Sunt cu maşina, răspundea cu o plecăciune servilă Gilles.

— Iată, descoperea alteori femeia pe care o iubeam, prietena mea Alexandra. Ce bine că te-am întâlnit, draga mea.

— Mă bucur că nu vă las tocmai acum singură, saluta Gilles mai sfios ca niciodată înainte de a dispărea.

La studio revirimentul energic al lui Gilles făcu impresie. Căci nu l-am lăsat pe bietul băiat fără ocupaţie. În prima zi în care actorul păru într-o minimă formă, l-am acostat pe regizor, comunicându-i că rolul pe care mi-l destinase era imbecil şi somându-l să „mă” folosească în roluri de substanţă. Stuporii lui i-am răspuns cu o siguranţă de sine care nu i-a scăpat. Am refuzat să mai joc în vodevilul aflat pe tapet.

O audienţă la directorul studioului m-a ajutat să-mi precizez intenţiile. Aveam să încerc o revoluţie: nici o comedie, doar filme de bază, altminteri despărţirea. Cu o lună în urmă, lui Gilles i s-ar fi râs în nas. Misterioasa schimbare a tonului îşi făcu însă efectul. Studioul era de acord să încerce cu condiţia ca vodevilul să fie şi el încheiat. Un dialog scăpărător ne aduse la înţelegere. Vodevilul va fi încheiat, dar nu şi distribuit deocamdată.

Gilles reapăru cu regularitate la studio. Schimbarea pe care o determinasem nu trecuse fără

ecou.

Portarul era cu mult mai respectuos, ajutoarele prompte, dar nu ocrotitoare, fetele ciupite părinteşte de obraji nu-l mai visau pe Gilles.

Serile mi le petreceam frecventând locurile în care aş fi putut-o întâlni pe Sylvia ori căutând-o. Seninătatea agresivă a frunții lui Gilles, replica sa promptă şi caustică îi alungară simpatiile domnişoarelor cu ochi rotunzi şi-l apropiară de bărbați. Aceştia se amuzau, între două zile de armonie conjugală, să lanseze răutăți misogine ori să le încurajeze pe ale mele, cu atât mai plini de năduf cu cât ghiciseră just cauza veninului în inaccesibila pentru ei Sylvia. Mizasem pe binecunoscuta laşitate a bărbaților față de femeile pe care nu le pot avea şi câştigul era evident.

Iubita mea suporta foarte greu prezența lui Gilles în casele în care intra, dar, cum artistul nu-şi anunța sosirea, întâlnirile n-au putut fi evitate. Saluturile mele pline de adânc respect, la care se adăuga un bob de maliție, o făceau să roşească fără candoare. Nu ne vorbeam. În schimb, orice cuvânt rostit de mine ori de cei care mi se găseau în preajmă îi părea o aluzie. Panica greu ascunsă a privirilor ei mă îndurera şi mă îndârjea. Nu puteam fi decât rău cu ea şi cu Gilles.

Uneori eram de-a dreptul impertinent, aluziv, aruncam vorbe în doi peri. Inima lui Gilles bătea să se rupă. Cred că s-ar fi opus din toate puterile dacă ar mai fi fost în stare. Dar timpul acesta trecuse de mult.

Într-o zi Sylvia apăru însoțită de o namilă iradiind sănătate. Decisă, privirea ei mă înfruntă. Aveam de ales. Nu mi-am schimbat comportarea. Am jignit-o pe Sylvia. Oricât s-a stăpânit, i-au dat lacrimile. Bestia de alături înțelese, dovedind că era totuşi o ființă rațională. Înşfăcându-l de guler pe nenorocitul de Gilles, îl scutură, acoperindu-l de batjocuri, desfigurându-l cu palmele, cu pumnii, prefăcându-l într-un sac de antrenament. Stranie senzație să iei parte la o bătaie fără a simți durerea unei lovituri, şocul unei directe. De

aceea poate am avut puterea să-i cer lui Gilles efortul neverosimil de a înfrunta mastodontul. Trebuie să fi fost nostimă râvna cu care pumnul de fetiță al lui Gilles căuta stânca maxilarului advers pentru ta se zdreli de ea. La fel de ridicole vor fi părut loviturile copilăreşti la picioare, smulgerea părului şi alte acte ale acestei piese groteşti. Sylvia trebui să asiste la compromiterea ei de către însoțitorul său, ca şi la distrugerea fizică a iubitului de ieri. Fu demnă ca o eroină de tragedie. După primele minute, cu privirile moarte, ceru să fie condusă acasă. Un sfert de oră mai târziu, Gilles revenea cu ultimele puteri pentru a mai depune în obrazul profesionistului expresia pur simbolică a indignării sale. Acesta râse, îl trimise a patruzecea oară la podea şi plecă disprețuitor.

Abia acum gazdele se putură apropia de Gilles. Îl întinseră pe o canapea, îi opriră sângele care părea că-i curge din tot capul şi încercară să-l liniştească folosind anticul remediu al cuvintelor. Actorul se lăsă dădăcit şi îngrijit, udându-şi bandajele cu nestăpânite lacrimi de umilință. Înnoptă acolo, spre neplăcerea vagilor prieteni la care nimerise. A doua zi se deşteptă primul, din cauza durerilor. Plecă închizând cu băgare de seamă uşa intrării, până nu se trezise nimeni altul în casă, şi se afundă în negura dimineții.

O săptămână şi mai bine de singurătate, cu telefonul smuls din priză şi soneria întreruptă, cu oglinzile acoperite, o săptămână în care nu ridică storurile şi nu consumă decât băutură îi servi lui Gilles de tampon cu lumea. Brutalitatea ultimei aventuri se dovedise pentru el mai şocantă decât ar fi putut prevedea cineva, iar împrejurarea fusese cu totul neprevăzută. Uluitoare şi dezarmantă era şi asemănarea scenei cu destule dintre filmele puerile la a căror naştere luase parte.

Într-o dimineață se trezi vindecat. O dispoziție macabră, dar limpede îl smulse din pat. Ridică storurile.

Oraşul era straniu, neschimbat, dar cu totul străin. Smulse şalurile de pe oglinzi, aprinse luminile şi rupse bandajele care-i ascundeau fața. Cu ochii închişi se spălă îndelung, fericit de reîntâlnirea cu apa înghețată, cu viața. Apoi, cu obrajii şiroind, se privi. Cântări cât putu mai obiectiv. Rezultatul era îngrozitor. Desfigurat, avea o expresie ciudată, trăsăturile lui exprimau o ironie obsedantă, fără acoperire interioară. Cariera lui artistică se încheiase.

Important de semnalat: prăbuşirea pe care şocul acestei experiențe i-o provocase îl readusese pe Gilles la cârma personalității sale. În ce mă priveşte, m-am trezit peste noapte readus la rolul de spectator, ca la începuturile cunoştinței noastre. Eram cel puțin nedumerit, aproape îl admiram pe bietul băiat pentru neaşteptatul reviriment al tăriei de caracter. Confruntarea cu bestia îi făcuse fundamental bine.

Mai puțin plăcut era să-i ghiceşti gândurile, intențiile. Părea că acționează în transă, deşi cu mişcări agere şi altminteri lucid. Se mişca parcă după un program bine ştiut, atât de bine, încât nu mai trebuia să şi-l repete mental, un program intrat în sânge.

Nu făcu nimic special. Se duse la studio şi-şi prezentă demisia. Tăie cu un gest bărbătesc, neaşteptat, plin de demnitate, însă nu brutal, valul de lamentări, întrebările, revolta explicabilă ale celor care-l iubeau. Intrigați de absența lui, aflaseră în linii mari ce se întâmplase, mai puțin rolul meu secret În dârza înfruntare. Intimii bătuseră la uşa lui, colegii încercaseră să-l sune la telefon. Gilles avu răbdarea de a determina pe fiecare să renunțe a-l căina, fără să jignească pe nimeni. Izbuti de minune. N-am putut să nu observ cu invidie că în acest ceas de supliciu rămăsese cu adevărat calm. Evident, m-am întrebat pentru ce nu a folosit în vederea demisionării corespondența ori telefonul. Răspuns nu exista.

Conducerea studioului făcu mofturile de rigoare, indispusă de pagubele inerente, în fond scoasă din

încurcătură de gestul fostei vedete. Cu toții, colegi, maşinişti, directori, îl întrebară ce gânduri are. Le spuse că intenționează să-şi cheltuiască agonisita în stațiuni mondene, să călătorească, să vadă lumea. Primi în tăcere potopul de aprobări ale binevoitorilor.

În repetate rânduri m-au vizitat îngrijorarea, nedumerirea, panica. Încercările mele de a interveni se soldaseră cu un eşec total. Nu aveam nici o putere asupra persoanei lui Gilles, eram redus la tăcere, înghesuit într-un colț, interzis.

Nu mai puțin paralizat m-am pomenit în fața Sylviei. Aşadar, avusese curajul! Stătea în fața ei drept, demn şi simplu, fără afectare sau reproş. Albă ca varul, femeia amuțise, Izbucni curând în lacrimi, disperată de răul de care era vinovată. Îşi ceru la nesfârşit iertare, fără să se liniştească atunci când Gilles o încredință că nu-i purta nici o ranchiună, că era convins de inocența ei. În cele din urmă o somă să-l asculte. Splendida femeie încremeni cu lacrimile neşterse. Încremenii şi eu, îndurerat de nenorocirile provocate de mine, de ruina artistului, de suferința celei pe care mai mult ca oricând o iubeam.

Gilles nu se apropie să-i usuce lacrimile. Îi prezentă însă o imagine destul de obiectivă a lucrurilor. Atracția neînțeleasă pentru ea, lipsită de un fundament interior, chemarea străină, dar irezistibilă de a o cuceri, la fel de inexplicabilă ca şi îndârjirea de a înfrânge bestia în cursul înfruntării nedorite. Ea asculta fără să înțeleagă. El insistă. Ştia ca nu poate fi crezut. Era totuşi de datoria lui să încerce a-i prezenta situația reală.

— E greu de închipuit, dar acționez ca şi cum în locul meu ar conduce altcineva. Gesturile, ba şi cuvintele mele din ultima vreme nu-mi mai aparțin. Ca şi alte persoane, ai crezut că mă maturizam, nu-i aşa? Ei bine, cele două fenomene n-au nici o legătură. Ce ciudat e să te auzi vorbind în limbajul altuia, mai ales înainte de a-ți da seama de asta, atunci când totul se

rezumă la o senzaţie de fals, de intruziune. Nu e vorba de o dedublare, nici de o nevroză. De altfel, ai libertatea să nu mă crezi. Cele ce-ţi comunic sunt pozitiv adevărate, dar dacă-ţi par dincolo de verosimil ia-le drept scuze, drept o renegare a comportamentului şi a cuvintelor mele din ultimele luni.

— Dar astăzi? şopti Sylvia timid.

— Astăzi e ceva special. Cu toate că limbajul „celuilalt” mi s-a lipit de cerul gurii şi nu mai pot scăpa de el, ideile îmi aparţin. Cred că am suferit un şoc regenerator.

Sylvia tăcea. Nu-şi putea permite să creadă.

Am făcut atunci un efort supraomenesc.

— Nu-l crede! am strigat. E nebun!

Femeia încremeni.

— Îl auzi? murmură Gilles ridicându-se în picioare. Se zbate. N-o să-l mai las să mă domine. O să putrezească acolo unde e, fără să ţi se mai poată adresa.

— Te iubesc! am răcnit, distonant.

— Vezi bine cât suntem de diferiţi, noi doi care-ţi vorbim în aceste clipe. El te iubeşte. Eu te admir cu vechea mea uşurătate. A dorit să te aibă prin mine. Iartă-mă. N-am fost conştient. Acum ştiu.

— Gilles, gemu, bătrână, partenera nopţilor sale. Te rog din suflet, pleacă.

Se opri aşteptând catastrofa.

— Da, imediat şi pentru totdeauna. Fii liniştită, n-am să revin şi n-are să mai revină. Plec liniştit la rându-mi. Acum s-ar putea să mă crezi.

Vorbea sigur de sine, bărbat, pe când eu mă zbuciumam neputincios, blestemându-mi zilele şi pe cel care mi le prelungise cu asemenea preţ.

Plecă închizând cu grijă uşa şi fără să arunce înapoi nici o singură privire.

Sui la volan şi, conducând cu atenţie, părăsi oraşul. În lumina dinspre amiază, şoseaua scânteia prin mii de fire de praf. Gilles se înscrise pe un culoar pustiu

şi acceleră. Curentul îi mângâia fața. Şofa degajat, odihnindu-se pe spătarul canapelei şi fără să-şi ia ochii de la spațiul peste care avea să zboare în secunda următoare.

Atâta linişte avu darul să ascută la maximum suspiciunile mele. După penibila mea ieşire în fața Sylviei mă retrăsesem iarăşi la întuneric.

Încotro mergea însă Gilles? Trecea în viteză prin micile localități înşirate pe ața şoselei, atent să nu contravină normelor. Nici un gând nu-i tulbura seninătatea. Asta nu putea să dureze la infinit.

M-am lansat în presupuneri. Am rememorat oraşele care ne aşteptau, fără să ştiu dacă vreunul îi spune ceva în mod special artistului meu. Am constatat cu uimire că nu ştiam nimic despre el. Probabil că are undeva părinți, rude, apropiați la care va căuta consolare. Desigur, alerga să ceară ajutorul lor, încercam să mă conving. Nu era uşor. Gilles nu arăta ca un om care are nevoie de sprijin. Gonea cu o sută pe oră, fără încordare, prudent cu toate acestea, dar mai presus de orice fără scop.

Ore în şir am trecut în revistă nenumărate posibilități. Numai pe una o ocoleam. Oraşele de care-mi aninasem speranțele trecuseră fără ca Gilles să stopeze. Intram în munți. Serpentine agere săltau pe marginea prăpăstiilor. Acul vitezometrului oscila în jurul aceleiaşi valori ca în urmă cu o jumătate de zi. Soarele cobora spre apus. Ce avea de gând Gilles? Să se nimicească? Automobilul fulgera pe lângă alte maşini, lua în viteză curbe neverosimile, dar, nealterate, reflexele conducătorului nu şovăiau. Nici un capriciu al reliefului nu izbuti să-l surprindă nepregătit. Se însera. Avea oare Gilles să reziste la infinit? Era vizibil că nu are de gând să schimbe alura. Iar munții, departe de a se termina, păreau că generează la nesfârşit.

Atunci am acceptat evidența. Gilles se sinucidea, dar nu în mod laş, ci făcând tot ce era cu putință ca să evite deznodământul. Poate, m-am gândit, nici nu ştie c-

o face! Greşeam, desigur, dar altceva era important: să-l opresc! Pieirea lui Gilles era şi pieirea mea, şi tocmai acesta era obiectivul actorului, pe mine mă viza tentativa lui, cu mine lupta pe parcursul acestor kilometri. M-am răsculat cu toate forțele mele, încercând să-l oblig să oprească. Am repetat la infinit manevra care-mi izbutise de atâtea ori. Nu cu acest Gilles. Panica punea tot mai deplin stăpânire pe mine. Oare de aceea mă chinuisem atâta să-l scot pe artist din moartea sa vie, ca acum să mă asasineze? Acesta să fie sfârşitul iluzoriei mele nemuriri? O furie neagră mă otrăvi, o ură infinită împotriva tuturor. Să fi putut, l-aş fi obligat pe Gilles să-şi apropie butonii fatali chiar aici, în pustiu, pentru a-l pedepsi EU. Din fericire nu era cu putință. În schimb piciorul lui atârna tot mai greu pe accelerator. O asemenea zi nu se putea să nu-l fi zdrobit. Gilles era numai o rețea nervoasă adusă la maximum de încordare.

Ciocnirea avu loc în orăşelul următor. Şoferul dubei venea din față, conducea fluierând. În ultima clipă, scos din minți şi ajutat de gesturile dezordonate ale unui Gilles îngrozit de moarte am obținut contactul butonilor. „Opelul” a zdrobit partea stângă a dubei. În dreapta, alb ca varul, împroşcat de cioburi, omul cu care aveam să împart o altă veşnicie tremura. Buzele îi mai erau țuguiate ca şi cu 15 secunde în urmă, când fluiera. Până să ajungă la noi oamenii care alergau către locul catastrofei aş fi putut să arunc o privire în oglinda ce mai vibra încă deasupra fostului parbriz, spre a cunoaşte cu o clipă mai devreme noul meu chip. Dar nu, putea să aştepte. Nu aveam ochi decât pentru straniul morman de fierărie şi haine din care se desprindea figura străină a lui Gilles, un Gilles imposibil, văzut din afară, un Gilles fără grație, urât, un Gilles mort.

Partea a doua

CADRIL DE UMBRE

Bătrânețea este un rău necesar.

După zbuciumul existenței mele anterioare, încărcat de traumatisme, i-am simțit nevoia. Am aflat-o prin amintitul pensionar, în ale cărui tabieturi pline de eleganță m-am refăcut. Obligat să-l părăsesc, l-am cunoscut pe Gilles. Experiența Sylvia ar fi fost suficientă pentru a potoli căutările celui mai înrăit explorator.

Diavolul meu nu m-a lăsat însă. Am reînceput colindul. De astă dată fugeam. Numai o existență într-adevăr insolită mă putea scoate din cercul vicios al amintirii. Am evadat.

Nu mă grăbeam. Treceam, cu o blazare împrumutată, printre oamenii ce alergau la treburile lor de o importanță ridicolă şi, cerându-i cu prudență, căutam.

Nu este uşor să alegi. Nici să alegi alegerea nu e uşor. Cel puțin aşa spun filosofii. Ei consideră de datoria lor să ne sperie: existența este o ecuație cu un număr infinit de necunoscute. Datoria noastră este să-i credem.

Ce tortură să te alegi pe tine! Desigur, în fiecare dintre noi pluteşte o împăcată invidie. De câte ori într-o viață de om, într-un an, într-o zi n-aş vrea să fiu el! În acest sens copilăria noastră este perpetuă. O, frumosul trecător cu mers nobil, cu sprâncene sigure, cu brațe puternice! O, curajosul erou, umbra albă ce zboară pe schiuri prin neonul zăpezii către salvarea suavei furate de iarnă! Sau bătrânul superb, ascunzând în surâsul subțire omnisciența. Mâna diabolică pe un arcuş fără seamăn. Fruntea lui Einstein. Geniul lui Picasso.

Dar întregul? Van Gogh înseamnă şi nebunia.

Wilde este şi refuzul, risipa de sine, viața ca joc. Poți alege ficțiunea, idealul, abstracția. Poți alege să fii Dumnezeu. Dar în om sunt concretul, neaşteptatul, ascunsul; versul unduitor, însă şi butaforia; mirajul aparenței, convenția, dar şi practicabilele. Câtă înălțare, cât viciu. Restul e banalitate. Greu s-o alegi. Urâtul nu te atrage. Cât despre virtute, uscata ei rădăcină nu mişcă decât pe călugări.

Este prea riscant să aleg un om excepțional. Îl suspectez de taine teribile. Cer un om normal. Regatul meu pentru un om normal! Galeria râde. Nimeni nu e într-atât de normal, încât să fie egal cu sine însuşi. Nu există normal. Față de cei care trec pe strada aceasta omul perfect normal va părea un monstru. Va fi calm, socotit când fiecare îşi iese din minți, va fi sentimental când nebunii cască. Omul normal îşi va argumenta sentimentele şi va trăi emoția concluziilor sale. Omul normal va fi dur, căci urăşte compromisul, şi va fi oportunist, deoarece se socoteşte o medie. Omul normal a descoperit dreptatea şi pentru ea e în stare de orice crimă. Omul normal este rău, asocial, iresponsabil. E anormal.

Rămâne omul întâmplării, acest om normal opus omului normal. Disproporționat, nereprezentativ pentru specie. Câteva automatisme, puțin pitoresc, o dâră de infern ascunsă între faldurile plictiselii, o pasiune calmă, utilă ca subiect de conversație, ca factor ce ordonează relațiile cu amicii.

Acest om este asimetric. Are două mâini cu câte cinci degete, dar mâinile şi degetele nu-i sunt perfect asemenea nici ca dimensiuni şi nici ca funcție ori structură. Iar organele fundamentale sunt unicate, plasate conform unei necesități secrete. S-ar putea să descoperim că normal pentru om este echivalent cu anormal pentru natură şi invers. Conform acestei teze, toți oamenii sunt excepționali, numai că unii nu ne interesează.

Cum să aleg aşadar? Să prefer poetul făcându-mă

că uit nevrozele sale? Să mă pronunț pentru echilibrul unei brute frumoase, închizând ochii asupra întunericului de sub sănătatea ei? Să spionez îndelung oamenii, căutând să descopăr ce calități ascund cu gelozie sub crusta placidității ori a cruzimii, ce vicii le sfâşie nopțile, ce crime pun la cale fără să mişte un deget, ce formă a laşității preferă ori cu câtă pudoare îşi reprimă o dragoste prea eterică pentru acest veac? Să pătrund pe uşa din dos a imobilului în care voi locui, în substanța căruia mă voi zidi, să elimin orice surpriză şi să dizolv orice iluzie înainte încă de a se fi putut formula? Posibil, dar inutil, baroc, grotesc, dezgustător.

Nu o dată mi s-a întâmplat să asist la expunerea sistematică a calităților unor persoane. Era mortal. Inventarul distruge. Spuneți de trei ori despre cineva că este bun şi-l veți vedea pierind din raza privirii voastre, estompat de formulă, sucombând sub povara pe care o poartă cuvântul. Morții aceştia abundă în jurul nostru. Îi suportăm. Dar nu putem deveni ei. Preferăm alianța întunecoasă cu răul din noi, la nevoie cu binele chiar, dar fără pierderea intimității cu noi înşine, fără admiterea în forul interior a frazelor, a definițiilor. Dicționarele ucid.

Cum să aleg dar? La voia inspirației, la întâmplare, cucerit pentru o clipă de culoarea unei trăsături care poate să nu fie esențială, poate să nu fie veşnică, poate să nu fie. Ajunge că pare. Desigur, va urma regretul. Dar cine dintre noi nu regretă că este ceea ce este?

Am urmărit mai întâi un om al echilibrului. A fost imposibil să-l aflu. Dintre nebunii care asaltează cetatea noastră interioară echilibrați sunt cei ce nu se văd. O reținere pe care nu m-am străduit s-o explic m-a împiedicat să aleg omul invizibil, poate inexistent. Am ținut sub observație câțiva funcționari apatici, de neclintit în indiferența lor față de viață. Un asemenea echilibru n-avea nimic îmbucurător. O altă sinteză mi-a fost oferit de bonomia unui monument al bunei stări

carnale. Bucuria fizică de a exista prezintă o atracţie de loc neglijabilă. I-am cunoscut însă modul de viaţă şi am văzut că plăteşte elasticitatea muşchilor cu întreg timpul său şi cu o exasperantă credinţă în ei. Nu-mi lipsea timpul, însă ideea de a mă consacra bicepşilor altuia mă făcea să râd. Nu eram singurul. Admiratorii săi îl dispreţuiau. Iar femeile l-ar fi vrut ca pe o anexă a vieţii lor, ca pe un obiect. I-am întors spatele. Ceilalţi erau prea febrili, prea dedaţi trup şi suflet unei vieţi mediocre pe care o supralicitau. Orbi care doresc să nu vadă, îmi erau cu totul străini. În jurul meu aglomeraţia existenţelor întruchipa un deşert.

Atunci a apărut Delios. L-am zărit cu greu, întrucât nimic nu-l ajuta să se remarce. Ah, am strigat când a intrat în zona conştiinţei mele, iată echilibrul! Căci, şters şi aproape inefabil în discreţia existenţei sale, avea o calitate în plus: misterul. Echilibrul său era o absenţă, iar mediocritatea o stare de transă. Când am înţeles, m-am fixat asupra lui. Nu aveam de ales. Era singurul despre care nu ştiam totul. Fără să mă amăgesc că voi descoperi prin el piatra filosofală, aveam raţiuni să-l prefer.

Marea trecere a fost cu adevărat stranie. Dintr-o lume lesne de analizat, m-am trezit în păienjenişul ciudat al celor nespuse şi necercetate. Delios avea darul de a se complace în jocul aparenţelor până la dizolvare. Descompunerea senzaţiilor în elemente era o lume nouă, în care m-am rătăcit.

Umbrele treceau grăbite, apoi reveneau, sau poate erau altele, identice, erau multe şi nu se opreau, o clipă se repezeau înainte, se împiedicau, schimbau direcţia, un du-te vino fără sens, o aglomeraţie de bâlci, numai veselia lipsea şi acesta era lucrul cel mai supărător, indiferenţa cu care străbăteau locul, aferate, preocupate, nu prea însufleţite însă, dezinteresate jignitor de cei pe care-i tulburau, prin perimetrul cărora îşi făcuseră drum, antrenându-se unele pe altele, ca

furnicile când formează o coloană vie traversând o poiană, escaladând un copac. O aglomerație obositoare prin faptul că siluetele abia se puteau distinge chiar şi cu ajutorul vizorului, iar Delios tocmai îşi demontase pentru o nouă revizuire, a zecea poate, generatorul de câmp epsilon.

Se afla din această cauză în cea mai neagră dispoziție, convins cum era că până va termina să reasambleze generatorul vor dispărea, ca şi dățile trecute, şi apoi se apropia ceasul în care compatrioții lui aveau să repopuleze locul şi atunci nu va mai putea face un gest, va trebui să renunțe, iarăşi să renunțe, şi asta-l întrista. Lucra în grabă, din care cauză imprecis, cu gesturi ineficace, rău controlate, deoarece se oprea mereu să tragă cu ochiul în vizor, supraveghind lumea ale cărei umbre el singur le vedea. Operația se prelungea, curând fu limpede că n-o va încheia în timp util, se grăbea zadarnic, nu era nimic de făcut. Degetele îndemânatice lucrau singure, ştiau că-i de prisos şi totuşi lucrau, supuse, țineau să nu li se poată reproşa nimic. Delios, cu toate acestea, era departe de a fi mulțumit de ele, zvârlea asupra lor o privire străină, încărcată de amenințări neclare, descurajante.

În cele din urmă primul trecător îşi făcu apariția. *Locul* era pierdut pentru ziua aceea. Delios respiră uşurat, aruncă, de formă, o ultimă privire în vizor şi se încredință că umbrele pieriseră. Îşi continuă munca, dar într-un tempo mai omenesc, împăcat cu sine pe cât putea să mai fie după a nu ştiu câta ocazie pierdută.

Un bun era totuşi câştigat, se convinsese că nu generatorul poartă vina capricioaselor dispariții ale umbrelor, era iarăşi sigur că, odată, va izbuti să le prindă în bătaia câmpului epsilon şi atunci tot martiriul său va fi răscumpărat.

Lângă lăzile vechi de mahon se opri un bătrân.

— Ia te uită, exclamă, un fotograf ambulant!

Delios ridică ochii la cer. Ştia ce o să urmeze, cunoştea repertoriul, îl gusta zilnic de când avusese

nefericita idee să-şi plaseze aparatele în plină stradă sub masca unei ocupații desuete şi nevinovate, excelentă idee totuşi, după cât promitea. Surâse mecanic însoțindu-se cu gesturile şi frazele de rigoare. Ştia că pentru a obține un refuz nu trebuie decât să fie puțin prea convingător. Înainte să fi cheltuit douăzeci de cuvinte bătrânul părăsise arena, mândru că se sustrăsese primejdiei de a risipi fără discernământ câteva monede.

Continuă multă vreme, simțind o ciudată plăcere să meşterească în stradă, în timp ce lumea începea să se recompună, acum, când toropeala amiezii trecuse. Stranie bucurie: să faci sub ochii tuturor ceea ce nimeni n-ar bănui, şi asta cu aerul cel mai firesc din lume. O şotie nevinovată, care nu era îndreptată împotriva nimănui, deşi Delios simțea că ignoranța trecătorilor îi descalifică. Era plăcut în stradă acum, când primele adieri ale înserării se făceau simțite ca nişte invizibile umbre. Aspira cu nesaț aerul proaspăt, însetat sau ca după un înec, un înec ratat, dar fără nelinişte, ci cu un inexplicabil sarcasm în priviri. Respira împotriva lumii ce se aglomera treptat în piațeta veche de secole, un ecou al Renaşterii, bizară insulă păstrată cu sacrificii în oraşul modern. Fațade înguste, cu ornamente baroce, rezervate încă, zgârcite chiar, timorate de conştiința temerității, răsuciri de o primitivă îndrăzneală ale mortarului pietrificat. Fațade în rozul decolorat, în galbenul obosit pe care-l iau aceste culori când materia pe care o îmbracă are ceva comun cu pământul. Ici, colo podoabe în fier ciocănit, vechi felinare ce adăpostiseră pe rând luminarea, lampa cu petrol, gazul aerian, electricitatea. Mici grilajuri înflorite la ferestrele evident prea joase pentru cei din interior, frumos proporționate pentru privitorul de afară. O antică fântână de piatră, părând mai veche decât era, un fel de centru de gravitație al piațetei, piatra ei de temelie poate, elementul singular ce făcea ca legătura cu epocile precedente să fie imuabilă. Un ghizd bine şlefuit, masiv,

acum ros de vreme, inegal, căci piatra era amestecată. Uşor aplecat în afară, într-o curbură lină şi cu mult prea înalt ca să poată fi folosit pentru scoaterea apei. Cineva dintre inspiraţii trecutului prinsese ghizdul în cercuri de fier, arcuise deasupra lui, în metal subţire şi întunecat, parcă ars, conturul convenţional al unui chioşc ţuguiat, înflorit însă neaşteptat de graţios, deşi fără nici un stil. Un inel greu, masiv, în felul ciocanului de bătut în poartă, spânzura într-o parte, stingher şi absurd, ignorat însă, ca întreaga construcţie, ca toate detaliile piaţetei, de trecătorii pe care nu-i mai mişcau decât latura convenţională, celebritatea, titlurile ei de nobleţe.

În mijlocul ignoranţei, Delios, îndoit peste lăzile sale, era încă înalt, fără îndoială superior, de altă calitate. Iniţiat, avea bucuria secretă a celui ce se iniţiase singur, liber de servituţile recunoştinţei şi justificat în duioşia faţă de sine.

La ceasul acesta degetele îşi recăpătaseră inteligenţa, el nu făcea decât să le admire, fericit fără s-o ştie că momentul confruntării cu umbrele fusese iarăşi amânat.

Coborând fără grabă, soarele se descompunea trezind în faţadele vechi reflexele palide ale tinereţii lor. Trăind un nou ceas de glorie, dincolo de şubrezenia construcţiei şi de aerul desuet, păreau să capete aripi şi transparenţă, imaterialitate.

Delios traversa plin de orgoliu grandilocventa punere în scenă a naturii artificioase, al cărei travaliu se ghicea penibil în violenţa tonurilor, în lipsa tuşeului, a surdinei. Trecea înot prin lumina crepusculară, neruşinată, sfidătoare cu fastul ei inoportun. În toane bune, Delios îşi bătea joc de proasta creştere a muribundului soare de septembrie, ghicind în desfăşurarea de farmece pe care se prefăcea că o ignoră nevoia de exhibiţie a neputinciosului.

Haida-de, părea să-i spună cu un ghiont prietenesc, suntem între noi, nu-i nevoie s-o faci pe nebunu’, un apus nu-i decât un apus. Nici un motiv

pentru funeralii naționale. Când moare ploaia, ştiu, arborezi curcubeul, faci prin el adânca plecăciune în fața inevitabilului. Ție însă cine să ți-o facă? Să n-o aştepți de la mine.

Delios îşi subție buzele într-un surâs răutăcios.

Pleacă, du-te, piei în adânca ta negură, spunea. Ştiu că mâine va urma o nouă întâlnire. Cauți să speculezi plecările şi revenirile tale ca o soție necredincioasă. N-o să-ți meargă. Apusul tău mi-e indiferent.

Soarele, oprit la capătul străzii, pe ultimele pietre ale caldarâmului antic, se odihnea, puțin turtit, într-o pasivitate amenințătoare. Strada curgea înspre el, absorbită parcă, milimetru cu milimetru, de o nemiloasă lăcomie, una calmă, elaborată, având un ritm constant, un ce mecanic. Delios îşi alungă dramul de anxietate sau se prefăcu doar, vrând să-i înşele pe toți invizibilii spectatori. Mergea către soare cu paşi imperceptibil mai scurți, totul stătea în loc, mergea fără voie, hipnotizat de soare, fără sine, ca-ntr-un leşin. Astrul, era limpede, îl aştepta la capătul străzii pentru o răfuială ce depăşea puterile lui Delios. Acesta scădea o dată cu ritmul paşilor şi cu lungimea lor, stupefiat şi neîncrezător, sincer tulburat, întârziind totuşi să-şi definească teama şi obiectul ei dintr-o superstițioasă pornire. În acelaşi timp era conştient de absurdul senzației sale, se observa cu o mirare la fel de neîncheiată, preferând obscuritatea cine ştie cărei primejdioase descoperiri. Încetini astfel până ce, orbit de lumina calmă şi roşie a sferei de la capătul străzii, simți că intră în materia ei. Astrul invadase spațiul dintre cei doi pereți de case, îl inundase cu miriade triumfale, de molecule aurii ce pluteau ca un fum luminos, fluxul lor vag lingându-i fața, poposindu-i pe brațe, arzându-i părul în pustietatea ciudată. Intra în pori, le respira, fierbinți, dar nu neplăcute, plin de prezența lor, prizonier ca un fir de praf într-o rază. Momentul dură indefinit, stagnarea îi oprise poate şi inima, când se trezi brusc, de parcă o perdea i-ar fi

căzut de pe ochi, într-un aer albastru şi cenuşiu, nu prea limpede, pe strada animată. Soarele dispăruse şi numai pe cer câteva muchii de nor destrămat luceau stins în amurgul fără mistere.

Întâile mele contacte cu lumea umbrelor lui Delios au fost dificile. Căutam un sens comportamentului său, un scop aparatelor de care se înconjura. Crezusem că-l ghicesc. Era prea târziu, eram logodiți pe o viață, a lui, când am înțeles că rațiunea de a fi a lui Delios nu e tehnica, nici măcar cea fotografică în sensul obişnuit al cuvântului.

Am fost derutat, m-am îndoit de luciditatea sa, iar şiretenia cu care ştia să se ascundă sub masca obişnuitului părea să-mi dea dreptate. I-am acordat însă, firesc, o şansă: dacă totuşi în ceea ce făcea Delios era o logică?

A fost necesar să treacă timpul, să mă acordez, treptat, pe lungimea de undă a sensibilității lui Delios pentru a descoperi, plin de neîncredere, umbrele. Apăreau în anume zile, într-o anume, nu ştiu care, stare a timpului, coincizând cu un echilibru interior al lui Delios cu totul special. Erau în schimb incerte, părelnice, neconturate. Când am observat că Delios le regăseşte ca pe ceva aşteptat, dorit, provocat, le-am acordat, nu fără un fior, întreaga mea atenție. Trăiam încordări interioare greu de povestit, iritante, pentru că îmi era străină arta lui Delios de a împăca o viață banală într-o jumătate a ei cu această fugă după inefabil, ineficace, pentru că nu ştiam ce caut şi nu puteam, ca el, să-mi conduc maşina spiritului cu precizia necesară.

Într-o zi am trecut însă bariera imponderabilelor. Era după al cine ştie câtelea eşec al misterioaselor sale operații cu aparatul portativ. Revenind cu pas lent către casă, Delios părea că doarme. Totul în el funcționa automat, fără participare. Îşi regăsi, din instinct, locuința. Închise uşa, înaintă. Încăperile prin care trecea aveau tresăriri, din colțuri izbucnea rezonanța paşilor

lui, dar apartamentul nu-şi pierdea aerul de părăsire. Era neantul pe care intrarea stăpânului nu izbutea să-l populeze, pereţii cereau altceva, parchetele un alt pas, oglinzile un alt chip. Sonorităţi ciudate însoţeau marşul neglijent al bărbatului pe covoarele aspre, trezeau ecouri de viaţă pustie.

Domnea o atmosferă vetustă, mobilele în bare de crom ingenios răsucite, cu un aer voit funcţional, izbuteau să pară de un anacronism ridicol şi înduioşător. Ceea ce odată făcuse impresia calculului exact, adversar oricărei intimităţi, se vădea greoi, depăşit, încărcat. Numai absenţa pe care lucrurile o reclamau împiedica să se realizeze în apartament aerul dens de loc suprapopulat, stufos, al străvechilor saloane cu mobilă multă, copleşită de contorsionările unei vegetaţii imaginare. Toate acele linii drepte şi unghiuri ferme ale obiectelor sufocându-se în spaţiul prea strâmt, departe de modernitatea zilei lor de naştere, supravieţuiseră unui cataclism al formelor asemănător cu degradarea piramidelor, a căror grandoare zveltă a scăzut atât de evident, de la ridicarea lor şi până astăzi, fără ca ele să se fi depărtat pentru aceasta de geometria lor iniţială.

Aerul prăfuit al interiorului adăuga aspectului de părăsire al casei o dezolare suplimentară, se situa în directa lui continuitate, inutil însă logic precum o concluzie. Delios însuşi, care pe stradă era o prezenţă destul de insolită ca să treacă neobservată, pălise parcă în toată înfăţişarea lui, nins ca de o lumină cenuşie, cu trăsăturile denaturate, cu vestimentaţia îmbătrânită. De cum intrase, un instinct sigur îl făcuse să se aplece de spate spre a corespunde mai bine ambianţei. Trecea din încăpere în încăpere cu capul plecat, spinarea curbă, mâinile atârnând fără exagerare, însă evident. Nu mai ştia să vorbească şi nu era uşor de ghicit dacă gândeşte. În camera hainelor îşi scoase tricornul şi pantofii de mătase cu argintia lor cataramă şi lăsă, indolent, să-i lunece de pe umeri haina de pai, care căzu şi se turti

încet de pardoseală, ca într-o expiaţie.

Timpul însuşi păli, se anemie, îşi rări bătăile inimii. Nu înţelegeam nimic şi, contagios, existam eu însumi într-o măsură tot mai redusă. Aşa se moare, mi-am spus. Căci eu, care murisem de atâtea ori şi prin atâţia, nu cunoşteam decât secera fulgerătoare a despicării vieţii, nu şi stingerea existenţei. Era ceva dulce, pervers, de o indolenţă irezistibilă, căreia m-am supus.

După un lung antrenament, atunci când am izbutit să mă anihilez în suficientă măsură, am putut-o vedea. Era o femeie. Ce spun: o copilă. O imagine atât de candidă încât n-am tresărit. Am privit doar cu senină împăcare, era un spectacol meritat, un bun cu atât mai al meu cu cât făcea parte din substanţa lui Delios. Ce încântare să vezi în sfârşit încheindu-se într-o imagine conturată vagul şi nostalgiile neînţelese, umbrele cercetate cu însetare. Am savurat imaginea ca pe un parfum. Dar nu a durat decât câteva clipe. Apoi a pălit, s-a dus în lumea sa, lăsându-ne, pe Delios şi pe mine, îndoielilor noastre.

Efectul acestei imagini asupra lui Delios, împăcarea sufletească în care-l adusese întâlnirea îmi dezvăluiră atât cât puteau: copila reprezenta pentru el o amintire, un vis, un ideal.

Uşor de alăturat într-o enumerare. Totuşi, care dintre acestea? Imposibil de precizat deocamdată. Căci umbra avea precizia amintirii, inconsistenţa visului, puritatea idealului. În plus, Delios însuşi se comporta în prezenţa ei ca şi cum totul s-ar petrece în realitate, mai mult, se rezuma la senzaţiile atât de transparente care i-o semnalau şi o înregistrau emoţional, fără a rememora definiţiile ce-mi lipseau pentru a clasifica viziunea. Acea retorică interioară, perfect sinceră, deşi nu mai puţin teatrală, care ne face uneori să exclamăm: fiica mea! sau: tu, prietenul meu! absenta cu desăvârşire la nebulosul meu Delios. Omul se mulţumea să vibreze

duios şi pasiv, donquijotesc, ridicol până la sublim. Atâta sensibilitate la un bărbat era neobişnuită, morbidă. Viața lui Delios părea să nu aibă alt scop decât aceste eterice întâlniri. Ziua lui se scurgea între ocupația care-i asigura existența şi supranaturala urmărire, în vederea căreia folosea uneori ciudata sa aparatură. După amiezele şi le petrecea de preferință în piațeta renascentistă dintr-un colț al oraşului în care nu-l ştia nimeni şi unde silueta lui deşirată, mişcarea somnolentă, ochii holbați, ascunşi din fericire sub sprâncenele ciufulite, având în tot un aer prăfuit, lipsit de interes, nu mai puteau să intrige.

Întâlnirile cu frumoasa copilă nu-l transfigurau decât interior. În acele momente părea că întreaga lui ființă se aliniază pe alte coordonate, se restructurează spre a realiza neînțeleasa comunicare. Chipul său nu arăta decât puțin mai caraghios, ceea ce nu tulbura modestia înfățişării sale de ansamblu.

Am ghicit destul de curând ca aparatura sa avea drept scop să fotografieze imaginea. În camera sa abundau clişee reprezentând un văl, o umbră informă. Lucra asupra lor cu pasiune şi detaşare, gata să le dedice nopți lungi, lăsându-le să-i ocupe spiritul, dar cu acelaşi calm concentrat care-i permitea să se păstreze în atmosfera de catedrală ce o respira întreaga lui ființă.

Straniu la Delios era şi locul minor al amintirii. Mă aşteptam să-l văd rememorându-şi în singurătatea lui existența şi eram gata să stau la pândă pentru a surprinde trecerea pe ecranul memoriei a profilului pe care-l descoperisem. Dar absentul Delios nu se întorcea spre trecut decât în rare ocazii. Punea în schimb nostalgiile sale în trăirea acelui prezent abstract care-i era specific. Lipsit de mărturia involuntară a memoriei lui, nu puteam spera decât într-o întâmplare ori în succesul întreprinderii sale. Rămânea în primul caz să nu pierd ocazia, în al doilea să-i pătrund semnificația.

Într-o noapte Delios tresări din somnu-i adânc.

Întunericul apăsa ca un bloc de marmură neagră. Pipăi aerul în căutarea butonului. Apăsă. Aprinse. O lumină crudă, temperată totuşi, îi fulgeră ochii. Stinse. Rămase cu ochii deschişi către bezne.

Fusese ea. Sau visase. Noaptea, cine putea şti? Oricum, o văzuse, ca altă dată, aceeaşi. Păşea înaltă în preajma lui, străbătea colțul de cameră în care prefera să apară, pe fondul draperiei în culori adânci, prin fața mesei uşoare din lemn de cireş, lângă fereastra veşnic închisă. Se mişcase, vorbise, îi surâsese. Mişcări fără scop, cuvinte fără înțeles, un zâmbet fără adresă. Ba nu. Surâsul îi fusese adresat, nu încăpea îndoială. Privise în direcția lui, cu ochi prelungi, mari peste măsură, îl privise, mai mult, îl văzuse, pupila reacționase, abia perceptibil, vizibil totuşi, atunci când înregistrase prezența lui, se lărgise, îşi adâncise culoarea, ca în fața unei zone profund întunecate, a unui loc peste care nu poți trece fără o tresărire, fără o confirmare limpede, fizică, a contactului vizual. „Îl văzuse” nu-i decât o expresie lapidară, uzată, pentru a nota fiziologic prezența lui trebuia să se fi pătruns de imaginea lui Delios, şi fără îndoială aşa se petrecuseră lucrurile, tresărise interior la vederea lui, deşi fusese pentru ea o apariție previzibilă, poate tocmai de aceea, privise spre el cu nervii întinşi, puşi pe recepție, gata să înregistreze, prudenți însă, deloc dispuşi să accepte în locul profilului său o imagine oarecare, vicleni în felul lor, jucând indiferența tocmai pentru a induce în eroare orice posibil intrus, pregătiți să ignore, să alunge tot ce nu era Delios. Cu atât mai vibrant sensibili în fața chipului aşteptat, dorit, căutat, căci fără îndoială îl dorise şi-l căutase de vreme ce fusese aici şi nu aiurea, în lumea ei. Şi cu atât mai viguros i se întipăriseră, desigur, pe retină liniile cunoscute ale figurii bărbatului ascuns în smoala nopții cu cât el însuşi nu-i răspunsese decât cu o privire pasivă, privirea fără viață a omului care doarme. Indiferența lui era un răspuns gândit bine, deşi instantaneu, la efectul pe care sconta apariția ei bruscă,

era tocmai ce trebuie, replica inteligentă la mişcarea ei de vulpe, şiretenie pentru şiretenie. Urmarea fusese cea aşteptată, fără îndoială că pe aceasta mizase atunci când adoptase tactica falsului calm, deşi nu-şi mai amintea nimic. Ea nu putea să nu ia notă de inerţia privirii lui, abia acum se explica tresărirea ei interioară, atitudinea lui o intrigase, Delios era mulţumit. Vizitatoarea îşi făcuse probleme, fie şi o fracţiune de secundă, cine mai problematiza ca ea, apoi înţelese, cine era mai subtil ca ea, lansase cel puţin o prezumţie, încercase să ghicească în somnul lui un sens mai adânc, ceea ce-l măgulea, asta şi urmărise, s-o intrige, nu se lasă cineva aşteptat atâta vreme şi nu apare cu atâta zgârcenie fără să suporte consecinţe, micile răzbunări sunt permise în dragoste, acest dulce război, deseori fără milă, niciodată raţional şi echilibrat.

Copila intuise, altfel n-ar fi fost femeie, altfel n-ar fi fost ea, de aceea îi şi răspunsese în felul său, de aceea în sfârşit îi surâsese, complice, destinsă totuşi, regăsindu-l şi regăsindu-se pe terenul certitudinilor, aceeaşi dintotdeauna, veşnicii amanţi problematici. Surâsese, iar buzele ei desenate subţire îi trimiteau astfel un mesaj mult mai preţios decât un surâs, decât un sărut chiar, era înţelegerea.

Apoi Delios deschisese ochii, violenţa gestului tulburase totul, deşi era încă sub imperiul stării anterioare, nu vedea adică în sensul vulgar al cuvântului, mişcarea pleoapelor spulberase însă fragilul echilibru ce permisese apariţia ei, drept care noaptea inundă iarăşi spaţiul, ternă şi searbădă.

Delios coborî, tresări atingând cu tălpile goale plăcile albe şi negre ale mozaicului rece. Se apropie de locul unde fusese ea, trecu palma peste faldul nemişcat al draperiei care se însufleţi, începând să unduie, ca şi cum el i-ar fi dat viaţă. Cu mâna linse netezimea ferestrei, căutând în luciul ei silueta pe care o oglindise cristalul. Se lăsă în fotoliu şi aspiră adânc. I se păru că o aromă confuză, ciudată şi totuşi familiară, ca a

prafului dintr-o cameră neaerisită, îl pătrunde; şi atunci respiră şi mai convins aerul acesta prin care lunecase ea. Îl amuza ideea că astfel îşi însuşeşte orice mărturie, materială sau nu, a trecerii ei. Se simțea inhalând silueta ei decupată în oxigen şi azot, întârziată în întuneric, necredincioasa urmă care o trăda. Îmbogățit cu o nouă existență, sfârşit ca după o naştere inversă, căzut în fotoliu, se prăbuşi cu el, cu încăperea şi cu imobilul, se prăbuşi lung într-un somn de piatră.

Delios izbutise în sfârşit să-şi pună la punct aparatul, care în varianta sa finală semăna încă şi mai izbitor cu anticul aparat fotografic a cărui siluetă o amintea de la început. Instalația, înțelesesem prea bine, avea drept scop să fixeze, prin mijloace imposibil de sesizat pentru mine, trecerea acestei femei care îl stăpânea.

Cine era misterioasa cu atât de zgârcite apariții? De unde venea? Încotro pierise ființa ei materială ca să-i rămână, rătăcitor, doar chipul? Delios nu vorbea niciodată despre ea, nimeni nu i-o pomenea. Dacă subiectul era tabu, aveam în față unul respectat în mod exemplar.

Beatrice. De ce i-am spus astfel? Nu mai ştiu, dar atunci când i-am atribuit, în sine-mi, acest nume aveam o rațiune. Ce-mi evoca oare? Poate rătăcirile în infern, întâlnirile imposibile.

E o iubire din tinerețe, îmi spuneam, şi ceea ce văd este amintirea ei, o amintire foarte vie. Detaşarea de sărmanul Delios, distanța interioară se împotriveau, ca şi înverşunarea egală, insistența cu care o urmărea bărbatul. În acelaşi sens derutant pleda şi cruzimea ei, căci frumoasa părea a se distra refuzându-se lui Delios ca o cochetă de roman. Era patetic să observi cum căutării de o calmă disperare în spații incerte îi succedau, în fericitele zile în care întâlnirea avea loc, repudierea adoratorului şi umilința lui. Era revoltător, descurajant. Probabil că aceasta m-a şi legat de bietul Delios.

Alergătura sa de zile în şir cu aparatul în spinare era urmată adesea de ceasuri nesfârşite în lumina neagră a camerei obscure, ceasuri de tortură în căutarea unei imagini aberante, de reveniri chinuitoare, de iluzii deşarte, de reluare inutilă şi repetată a aceloraşi clişee în speranța că între timp s-a petrecut o minune sau chiar fără speranță, în virtutea unui mecanism care-mi scăpa. Uneori imperfecțiunea straturilor sensibile ori un capriciu al granulației îl lăsa să creadă că acolo se ascunde ceva şi atunci insista prin toate mijloacele să descifreze un mesaj iluzoriu. Perseverența lui era tenace, însă nu febrilă, era trăită profund, însă nu palpitant şi ar fi putut exaspera şi un spectator mai puțin sensibil decât mine. După asemenea ceasuri dezamăgitoare, indicele de vitalitate al lui Delios era în scădere, apatia lui sporea, iar mie îmi venea să-mi iau câmpii. Dar omul se regăsea a doua zi, a treia şi-şi relua colindul, convins ori nu de reuşită.

Nu puteam să nu admir un asemenea fanatism care nu făcea rău nimănui, deşi regretam irosirea vieții lui Delios şi, ridicol, a timpului meu, care, vai, nu-mi lipsea. Dacă plictisul poate face un asasin, eu devenisem unul şi nu ştiu ce mă împiedica să doresc răul celui ce mă exceda. Probabil sinceritatea şi neajutorarea lui. Era prea singur pe lume, dispariția lui abia dacă ar fi fost observată, n-ar fi putut să compenseze avatarurile unei omucideri. Apoi apatia lui era molipsitoare, între clipele în care mă revoltam şi simțeam în mine sângele violenței treceau mereu mai des perioade de absență, de somnolență, de moarte.

Incolor şi viclean, timpul trecea, se strecura, se târa, prudent ca un şarpe, invizibil şi mut. Delios îl înfrunta cu inconştiența copiilor, profita de inconsistența orelor, acestea îl cruțau complice, Delios nu avea vârstă, era o stare.

Tentativele lui se succedau implacabil, ca zilele, nehotărâte, înşelătoare. Între cicluri de eşecuri care nu-l

mai mirau, mişunau speranțe neclare alimentate de confuzia unor imagini, de unghiul de incidență al luminii, de potrivirile întâmplătoare pe care natura le aglomera dinaintea noastră pentru a ne scoate din minți.

Iată-mă ocolind, amânând, laş, întâlnirea cu momentul adevărului. Îl evit, mă refugiez în evocarea, replici ale ei rostite cândva în fața unui interlocutor necunoscut mie, prezentate într-o ordine arbitrară. Era foarte obositor de urmărit şi răbdarea lui Delios o punea la grea încercare pe a mea. De altfel omul nu părea de loc fericit. Însă o forță mai tare decât el îi impunea spectacolul Beatrice în doze imense.

Frumoasa apariție avea tot ce-i trebuie pentru a fi iubită, între altele imaterialitate. Dar nu mă mişca altminteri decât în calitate de enigmă perfectă.

Curând coincidențele deveniră bătătoare la ochi. Fură evocate stări, clipe, culori în pregnantă legătură nu cu Delios – cel puțin aşa se părea dacă judecam după reacțiile sale de spectator obiectiv –, ci cu mine!

Ce mijloace folosea oare? Fiindcă nu cuvântul, nu fraza coerentă o alegea Beatrice. Se mulțumea cu o mică strâmbătură, cu o privire, cu o frântură de râs, cu un tic, adăugându-le un sunet sau altul, un murmur, o ilustrație sonoră oarecare, şi aceasta nu totdeauna. Intenția era însă foarte limpede, chiar dacă n-am dibuit-o din prima încercare, şi reuşita completă. Am retrăit astfel, datorită ei, momente din furtunoasa mea tinerețe, secunde-cheie ale unor amoruri apuse, strângeri de inimă din istoria ciudatelor mele relații familiale, exaltări pasagere, fericiri meteorice, îndoieli dureroase. Aceste clipe apăreau înecate în clarobscur, tulburate de aşteptare şi neîncredere la început, de nerăbdare şi prejudecăți apoi, despărțite de răstimpuri capricioase de muțenie sau inexpresivitate, de prezență nudă ori absență totală. Imprevizibilul comunicării cu Beatrice nu avea farmecul neaşteptatului, ci era enervant ca o

farsă deplasată, jignitor ca o contrafacere. Majoritatea spațiului activ al „existenței” sale Beatrice o dedica unor culori şi rezonanțe care nu-mi spuneau nimic, încât noțiunea coincidență poate figura foarte bine în prima frază a paragrafului precedent.

Să mărturisesc faptul că în acelaşi timp, după o vreme, chiar şi ecourile străine persoanei mele căpătară un aer misterios, dacă nu familiar, oricum de nu chiar-atât-de-străin? Era o senzație imperceptibilă şi numai bolnavul incurabil care sunt a putut-o surprinde sau inventa. Această idee sfârşi prin a se instala temeinic în conştiința mea care avea destul timp liber ca să-i acorde atenție.

Din când în când reluam analiza situației. (Ce cuvânt deplasat: analiză, pentru operația atât de iresponsabilă pe care o întreprindeam!) Să fi cunoscut cândva o Beatrice, s-o fi uitat pentru câteva decenii, iar amintirea ei să se răzbune pe această cale, reînviind în subconştientul meu? Posibil. De necontrolat.

Dar atunci Delios? Ce caută el în afacerea aceasta? I-am inoculat-o oare pe Beatrice, fără să ştiu, o dată cu mine însumi? El însă o căuta dinainte, o dovedeşte colindul său dement, lupta cu aparatura, inutila izbândă a invenției sale.

Să facă parte din memoria lui? Posibil. Dar atunci de unde impasibilitatea lui fundamentală, nepăsarea, acesta e cuvântul, căci interesul său nu depăşea curiozitatea? Alergi după o femeie (după un vis, după o amintire, e acelaşi lucru) şi când o poți atinge nu te mai interesează... – Aşa să fie? Cine poate şti? Delios nu e prea mişcat nici pe latura orgoliului, deşi reuşita sa tehnică l-ar îndreptăți să fie. Pentru pasiunea sa e prea spectator, ca spectator a investit un capital disproporționat în filmul greu de înțeles, ba chiar de neînțeles pentru el, pe care-l urmăreşte.

Concluzie: neant.

Cuvintele mi se refuză. Tocmai acum, când ar

trebui să-mi ofere toate definițiile!

Sunt zguduit, nimicit de o emoție neclară, foarte exactă în felul ei, dar pe care n-o identific, nu încă, o trăire unică, inconfundabilă şi care totuşi îmi scapă, de vină este concentrarea ei într-un răstimp microscopic, într-un mic interval de infern dens ca un fulger, original ca moartea. Caut cu disperare în arsenalul senzațiilor. Alfabetul care cuprinde tot ceea ce ştiu pare alb. Şi totuşi, totuşi, totuşi e ceva bine cunoscut! E un divorț, e o sfâşiere, o despărțire, e o rupere de sine, nu ştiu ce e.

Şi deodată, când să renunț la înțelegere, când să mă resemnez întru veşnică nedumerire, iată-i, o clipă, mai puțin decât o clipă, suficient însă ca să mă vindec. Sunt ei, purtătorii de groază, cei atât de bine ascunşi, nebănuiții de nimeni, sunt bufonii! li zăresc o fracțiune de timp atât de scurtă, încât n-a putut fi măsurată încă, dar îi zăresc, ori poate îi simt, îi pipăi, îi ghicesc. Şi iată explozia, sfâşierea, trăsnetul, într-un cuvânt descărcarea.

Respir greu, sunt numai o apă (fireşte, este vorba de bietul Delios, care nu înțelege ce are), trăiesc din plin, deşi fără nici o plăcere clipa morții şi a învierii, o retrăiesc, evocată atât de verosimil de diabolica Beatrice. Mă simt în acelaşi timp uşurat, cel mai rău e necunoscutul. M-am regăsit până la a-mi pune întrebări. Cine nu şi le-ar pune? Într-adevăr, stupid lucru să nu recunoşti de la început o senzație atât de particulară şi pe care ai mai trăit-o de numeroase ori. Să fie de vină amestecul intrusei? Care însă dintre îngrozitoarele mele treceri să fi fost aleasă spre a mă răscoli astfel? Ciudat, nici acum nu recunosc împrejurarea în concretul ei. În esență da, este o descărcare obişnuită, cât poate fi de obişnuită o asemenea descărcare. Dar nu e niciuna dintre ale mele.

Atunci… atunci a cui? Gândul îmi tremură formulând întrebarea, care nu are sens, ori are unul de temut. Căci secretul butonilor nu l-au cunoscut decât două persoane: Amiralul şi cu mine. Prima a murit de

mult, iar eu nu mă recunosc. A cui e amintirea ce rătăceşte astfel ducându-mă în pragul nebuniei?

Prea bine, să acceptăm sfidarea, să trecem pragul, cel puțin logica va fi salvată. Dacă nu sunt eu, atunci e el.

EL!

Dar bine, despărțirea în ajunul, decesului, refuzul său de a folosi butonii, renunțarea lui în favoarea mea, sacrificiul sau demența ce semnificație căpătau oare?

Înainte de a răspunde însă, unde se găsea el?

Dintr-odată totul îmi apăru bătător la ochi de simplu: era AICI. Ne aflam împreună, printr-o întâmplare pe care numai absurdul ar putea s-o admită, sub acoperământul aceleiaşi existențe.

Desigur, e mult mai lesne de înțeles ca prietenul meu să fi folosit puterea ce-i sta la îndemână pentru a supraviețui morții sale. Pare logic ca, înainte de a trece la marea sa metamorfoză să fi încredințat celui mai bun amic taina sa, deşi febra risca să sporească aerul de neverosimil al dezvăluirilor, de unde şi uşurătatea mea în manipularea uneltelor nemuririi.

Mai puțin firesc este să ne regăsim în acelaşi muritor. Deşi, judecând după capriciile alegerii mele şi amintindu-mi ciudățeniile aparente ale lui Delios nu este chiar atât de greu de reconstituit istoria acestei alegeri, justificată cu vârf şi îndesat prin originalitatea omului vizat. În sfârşit, prezența Amiralului explică amintirile impersonale ale lui Delios, pe Beatrice, fără îndoială o amintire ea însăşi sau ceea ce a ajuns, după lungi treceri ale anilor şi repetate idilizări şi perimări, un chip pe care poate l-am cunoscut: marea lui dragoste.

După atâta opacitate, imaginația îmi joacă renghiuri. Acuma mi se pare că recunosc în Beatrice mereu pe altul dintre amorurile lui. În realitate şirul aproximațiilor este prea mare ca să mai poată fi vorba de o asemănare serioasă. Deformărilor subiective din vina îndrăgostitului însuşi ca şi a timpului li se adaugă transcrierea lor prin optica lui Delios şi imperfecțiunile

aparaturii sale. Nu voi şti niciodată cine a fost. Dar ce importanţă are? O răsturnară totală a avut loc. Axa ultimei mele existenţe, Beatrice, nu mă mai interesează decât ca intermediar.

Regăsirea Amiralului m-a răvăşit însă. Primele zile au fost un coşmar. Rătăceam în căutarea lui prin spaţiul abstract al conştiinţei lui Delios, alergând parcă pe sub bolţile unei incinte fără capăt, strigându-mi cu glas neauzit prietenul în a cărui existenţă abia de cutezam să cred. O vibraţie continuă, a voinţei ca şi a credinţei, a groazei ca şi a neîncrederii îl cutreiera în numele meu pe Delios, tulburându-l cu speranţe şi temeri obscure. Călit în contactul cu iluzia, robust în esenţă, Delios, cel care nu-şi punea probleme, supravieţui.

Regăsirea Amiralului rămâne un miracol. După ce am căutat îndelung lungimea de undă a sensibilităţii sale, calea spre comunicarea cu el, clipa contactului ar fi putut părea dezamăgitoare. Eram la limita pierderii lucidităţii. Reculul neaşteptat a fost salutar. Neputând să ne sărim de gât unul altuia, nedorind nici măcar să-l iniţiem pe Delios în misterul care ne lega pe toţi trei, marea scenă a regăsirii a constat în cele din urmă din câteva clipe de trăire interioară a sentimentelor celor mai delicate.

Fiecare vârstă îşi are prieteniile ei. Indivizii îşi spun altceva în fiecare etapă a vieţii şi nu prezintă interes unii pentru alţii decât în anumite perioade. Prieteniile de o viaţă îşi au şi ele perioadele care le justifică. Restul este rutină, conservatorism, negarea evidenţei. Prietenii ferme devin amiciţii ori simple relaţii numai pentru că ceea ce au avut esenţial se asorta unei anume vârste psihologice.

Îl cunoscusem târziu pe Amiral. Depăşisem curiozitatea infantilă şi nu o atinsesem pe aceea a senilităţii. De aceea ştiam prea puţine despre el, adică exact atâta cât să-mi permită să-l respect şi să-i acord

încrederea mea fără margini. Trecutul nostru nu intra în discuție. Printre subiectele lungilor noastre convorbiri n-ai fi regăsit izbânzile trecătoare, orgoliile satisfăcute, măgulitoarele cuceriri amoroase a căror trecere în revistă cimentează adesea considerația față de prieteni. Sentimentul nostru cel mai temeinic era încrederea, iar orientarea lui – prezentul. Nici nu aveam vreme pentru rememorări fără sfârşit. Preferam să frecventăm idei. Lecturile noastre se dovedeau mereu complementare, încât niciodată întâlnirile nu ne-au fost sterile.

Dar noua noastră existență nu mai are substanța de altă dată. Suntem alții în noua condiție în care apărem. Între noi este Delios. Depindem de el, care depinde de noi. Un cerc mai mult decât vicios.

Apoi mai e Beatrice. Această ne-ființă e o obsesie, un virus. Apare când nu te aştepți şi n-o poți obliga să dispară. Neglijată de Amiral, uitată de bunul Delios, ea se încăpățânează să revină, inutil, stânjenitor. Mi-e greu s-o alung, admițând că aş avea mijloace, nu e amintirea mea. Delios, etern spectator, preferă nurii ei fermecători complicațiilor noastre. Amiralul în schimb acționează cu delicatețe, e prudent, s-ar zice că pune de o parte amintirea Beatricei pentru zile negre. Îl iau peste picior, cu prudență totuşi, îmi răspunde spiritual, nu i-ar sta bine să mă pună la punct, dar nu sunt de loc sigur că nu simte nevoia. La naiba, îi aparține, să şi-o păstreze. Nu mă pot împiedica totuşi să râd gândindu-mă: dacă se poartă cu atâtea menajamente față de umbra ei, cum se va fi purtat cu ea însăşi! Deduc – nu mi-a spus-o niciodată, nici nu l-am întrebat – că Beatrice a fost pentru el intangibilul.

Dar atunci întreaga agitație a lui Delios, ideea invenției lui şi strădaniile sale de a o realiza, goana după imaginea Beatricei, totul a fost opera prietenului meu, zbaterea lui la care am asistat fără să ştiu, fără să înțeleg, fără să intuiesc! Toată mistica prieteniei se ascunde în fața acestei obtuzități.

Esențialul rămâne însă: el e aci.

Vorbim. Coexistăm. Ne-am regăsit.

Delios, asupra căruia încercăm să nu avem o influență prea nefastă, rosteşte replicile amândurora.

Încercăm să-l facem să ia totul în joacă. Să i se pară că scrie, că interpretează o piesă de teatru, un dialog. De aceea îl şi punem uneori să noteze. Ca să i se pară că el ne creează, că el e realul, iar noi o ficțiune care poate fi acceptată.

Pare ciudat, însă Delios, care nu s-a întrebat nimic în fața atâtor solicitări cel puțin stranii, a început să-şi facă probleme. Ocupația noastră devine tot mai mult să-l inducem în eroare pe Delios, să-l determinăm să ne uite. Aceasta ne otrăveşte de două ori existența, ca orice ocupație inutilă.

Beatrice apare totuşi mai rar. Acum aduce cu sine un aer suficient, pozează oarecum, semn că Amiralul nu mai acordă evocării ei disperata concentrare de până mai ieri. Frumoasa pare a suporta destul de bine tratamentul, convenționalismul pe care-l respiră alterează însă imaginea ei depusă în mine. Spre surprinderea mea, fata continuă să mă preocupe, faptul că am descoperit originea acestui profil, memoria Amiralului, nu mă influențează prea puternic, existența ei de o independență părelnică nu se lasă redusă la rolul de ilustrație a vieții altuia. Am crezut prea mult în ea ca s-o înlocuiesc cu o noțiune.

Cu mult mai abstract îmi apare Amiralul însuşi. Oricâte eforturi ar depune, e incapabil să se gândească pe sine până la a se profila pe lentilele aparatelor lui Delios. Ştie în schimb să evoce cu ajutorul cuvântului. Trăim, ca doi bătrâni, din amintiri. Am dat cep trecutului. Povestim neobosiți ceea ce ar fi trebuit să ştim prea bine amândoi, iar pe Delios nu-l prea interesează. Cultul amintirii este certificatul de bătrânețe fără întoarcere. (Acest adevăr e relativ întrucât memoria e activă, ea transfigurează la fiecare zece ani ceea ce a tezaurizat în cei anteriori, adaugă interpretări

şi semnificații, le inventează, răstălmăceşte faptele. Memoria cea mai fidelă e şi cea mai mincinoasă – uitucii creează şi atât. Aşadar, cultul memoriei nu este egal cu stagnarea, cu anchilozarea gândirii, am stabilit noi într-unul din colocviile prin care ne-am regăsit cu adevărat.)

Povestim la nesfârşit, în aparență fără sens. Prin fața lui trec defilând erorile mele ascunse încă de o pudoare pe care prietenia nu a putut s-o învingă. Trec aventurile mele spirituale în căutarea vieții altora, biografia mea de hoț al existențelor. Şovăi înainte de a o numi în fața lui pe Sylvia, şovăi îndelung, având însă mereu în minte bănuiala nedreaptă că el ştie, a fost cu mine, în mine, a fost de față. Trec peste orgoliile mele şi mă destăinui. Reacție firească, ba chiar oarecare admirație care mă tulbură. Spun tot, mă eliberez de ceea ce nici n-aş fi bănuit că mă apasă, acum sunt foarte uşor, vag stânjenit – de ce oare? – dar liber ca pasărea.

Iar Amiralul istoriseşte la rându-i lucruri binecunoscute, făcând o trecere lină spre insolit. Povesteşte bine, Delios e numai urechi, trec zile până ce spusele lui se leagă într-o suită logică, aceasta e neaşteptată, nu ştiam nimic despre prietenul meu de maturitate, nu-l intuisem nici măcar pe departe. El n-are de gând să mi-o reproşeze, deşi înțeleg din ceea ce nu-mi spune că prezența alături de el a unui înțelept pătrunzător i-ar fi schimbat cursul vieții. Roşesc interior tocmai pentru că nu-mi face nici un reproş, nici nu-i trece prin minte, mă consideră un om superior, ține cu tot dinadinsul să fie aşa, nu pot să protestez, ar fi o supremă dovada a orgoliului meu asasin.

Ascult cu o răbdare care mă costă, ascult cu durere, apoi, fără să-mi dau seama, mă las captivat, căci nu sunt numai un rău prieten, sunt şi un ingrat, un rob al momentului, un superficial. Istoria lui secretă, aceea pentru care n-am existat mă captivează şi, drept culme a nimicniciei mele, urmărirea ei îmi face plăcere ca un roman. Nu mai e nici o nădejde cu mine, îmi zic, şi mă

las în voia lucrurilor.

Să mor de râs, un râs otrăvit, amintindu-mi solemnitatea importantă a zilelor de după dispariția lui. Eram pătruns, definitiv matur, în acelaşi timp adolescent, poet, un observator dedublat, însă ce naiv!

Paralizat de macabra surpriză a decesului, pentru mine timpul adopta un ritm special, a cărui artificialitate, în loc să-mi repugne, mă încânta. Cuantele timpului treceau încet, cu finețea imperceptibilă a mişcării norilor într-o zi fără vânt, încet ca limbile ceasului ce se stinge într-un turn medieval, cărora nu le poți surprinde mişcarea din cauză că aşteptarea lungeşte minutele, ceea ce te face să te îndoieşti că inima orologiului bate, încet ca moartea mişcării, insesizabil ca sfârşitul unei mari curbe ce se lipeşte prelung pe abscisa infinitului, într-un sărut infinit el însuşi, pe care nu-l mai poți distinge de stagnare şi neant. Zilele se năşteau încet, nu se hotărau să apară, ştiau că nu le aşteaptă nimic, doar ascensiunea muncită a soarelui pe cerul nepăsător, care se decolora lent, o materie prost vopsită; după un secol, nesfârşita staționare din amiază, când astrul imprudent îşi făcea siesta chiar deasupra capetelor noastre, ca un şofer care doarme cu şapca pe nas, în maşină, la marginea şoselei. Nu lene, ci o încetineală intrinsecă, celulară, lenea ar fi făcut ziua să se grăbească cel puțin atunci când dispărea, când avea perspectiva întoarcerii spre patul în care-şi petrecea letargic nopțile, dar nu, soarele atârna îndelung la orizont, nimic nu era mai departe de el ca ideea unui sprint final, a unei lovituri de teatru. Plin de sine, convins că lumea va pieri fără el, întârzia să închidă ochiul său unic, îl păstra întredeschis încă multă vreme, până pierea lumina dinăuntru şi poate că atunci ne mai privea totuşi, numai că ciclopul era orb.

Dezlânatul ciclu se încheia în sfârşit, cu întreaga suită de imagini pe care o târa după el, adormita grabă

matinală a oamenilor cu un picior uitat în aer, abia coborând, iluzoriu şi fără spor, vehiculele zadarnic aerodinamice pentru îndelunga lor evoluție între un punct al spațiului şi altul, încetineală inutilă pentru că nimeni nu profita de ea, omul care avea să fie accidentat nu folosea inerția formei ce amenința să-l distrugă pentru a preveni trista întâmplare, deoarece întorcea prea încet ochii în lagărul lor globular ca să poată surprinde în timp util intenția melcului asasin.

Cam aşa arăta lumea din punctul meu de vedere de când mă simțeam exclus din mijlocul ei, de când mi-era tot atât de străină ca mine însumi. Atunci, când s-a întâmplat, am crezut că în ea voi găsi un refugiu al meu față de mine. Eram convins că ruptura mea interioară mă va apropia automat de mediu, de natură, deoarece altă alegere nu exista. Dar nu, Amiralul mi-o luase înainte, îşi avea alianțele lui, care epuizaseră tot. În mijlocul pactului general mă regăseam singur şi neîmpăcat.

O lume care nu mă interesa nu putea avea ritm, gesturile ei deveneau absurde, iar eu o priveam din afară, ceea ce-mi dădea o obiectivitate sfâşietoare. Disecam atât de mărunt mişcarea din jurul meu şi o făceam dintr-o poziție de atât de adânc repaus, încât în loc ca, prin contrast, iluzia mişcării să sporească, aceasta mi se prezenta fragmentată elementar, redusă la forme inexpresive. Călătoria mea prin lumea Amiralului aminteşte plimbarea unui individ de câțiva angstromi printr-o piatră prețioasă şi dezamăgirea lui agresivă față de monotonia şi lipsa de strălucire a particulelor elementare, a căror privelişte se repetă monoton şi obositor, fără să aibă nimic din diamantul promis.

Primele zile care s-au târât de la sinistra vizită a morții le-am trăit ca pe un an, cel mai lung din istoria anilor. Dacă nu mi-ar fi spus-o atât de înghețat calendarul, dacă nu mi-ar fi repetat-o, ajunse la marginea răbdării, datele astronomice, aş fi putut crede că am trăit o eră geologică.

Se produsese cea mai mare catastrofă care mi se putea întâmpla, dar în acelaşi timp nimic nu se schimbase. Lumea nu îmbătrânise nici cu o zi în plus, oamenii pe care îi cunoşteam înțepeniseră parcă în stagnarea generală a timpului şi erau fericiți pentru aceasta, deşi atât ei cât şi eu ştiam că alta ar fi fost socoteala la numărătoarea firelor de păr alb. Dar cine stă să numere firele albe? A trebuit să fac un efort dureros, conştient, pentru a-mi dovedi că, oricât de chinuit, cu oricâte poticneli, nisipul mai curge încă în clepsidra vremii şi că n-am încremenit în cea mai oribilă dintre nemuriri.

Asemenea trăiri au celebrat dispariția Amiralului. Un rege ar fi fost flatat. A trebuit să treacă anii ca să aflu toată gratuitatea momentului. Plângeam un necunoscut.

Deceniile de amiciție nu-l determinaseră, oricât ar părea de ciudat, să se dilueze sentimental în destăinuiri retroactive. Nimic peste ceea ce convenția prieteniei cere. Căci până şi în prietenie convențiile rezistă. Iar eu am oroare să pun întrebări. De altfel, prezentul său îmi ajungea. Poate unde îmi era familiar. Acolo eram eu.

Dar acum existam prin cuvinte, trăiam prin imagini. După ce mă făcuse beneficiarul secretului său, Amiralul nu mai avea nimic de taină. Se lăsă descoperit.

CONFESIUNEA AMIRALULUI

Ai în față ruinele unui copil-minune, spune Amiralul. Sunt eu, în toată măreția prăbuşirii mele. Ca multe decenii în urmă, când uimeam lumea cu geniale observații empirice, nu eram încă mai neobişnuit decât un copil oarecare, dat fiind că orice plod îşi uimeşte părinții, pentru binecuvântatul motiv că aceştia nu cer altceva decât să fie uimiți. Este drept, tatăl meu era un pudic, el ezita să mă arate lumii, se opunea demonstrațiilor de precocitate, însă mătuşile aveau ultimul cuvânt, ele care mă crescuseră şi mă îngrijeau. Mama era un portret foarte reuşit, care ilumina camera mea de dormit, dar nu

semăna de fel mamelor în trei dimensiuni cu care sunt înzestrați alți copii. A mea dispunea de o calitate pe care celelalte n-aveau decât s-o invidieze, cunoştea o stare superioară, se găsea mai presus de interdicții şi obligații, de servituți şi revolte: era moartă. Mă simțeam foarte mândru de aceasta şi plin de recunoştință pentru faptul că găsise calea de a impune, de la o asemenea distanță, mătuşilor şi chiar tatei, căci ei nu-i pronunțau numele fără să coboare vocea. N-am dorit niciodată s-o fi cunoscut, pentru că, îmi dădeam seama, aceasta ar fi însemnat reducerea distanței necesare dintre ea şi lume. În mod ciudat, exprimarea sinceră, deşi parțială, a acestui sentiment a provocat oroarea capetelor cărunte din jurul meu, dându-mi o nesperată satisfacție. Ai fi crezut, bătrâne, să descoperi la mine un astfel de rafinament?

Încă de pe atunci mi se părea plăcut să văd cum cei care nu se bucură de stima mea sunt lipsiți de capacitatea de a mă înțelege. Mătuşile făceau crize de deznădejde, în care timp mă părăseau demonstrativ şi cu declarații explicite, spre a mă sancționa şi a-şi repune pe linia de plutire nervii. Se pare că sănătatea mea nedezmințită ar fi scos din minți orice mătuşă iubitoare şi dornică să-şi alinte nepotul cu ceaiuri amare şi fulare groase. Le dădeam senzația inutilității, şi aceasta nu mi-o puteau ierta. Din spirit de ordine dezertau pe rând, aşa încât de prea puține ori am fost singur cu tatăl meu. El trăia într-o altă lume, din care, atunci când îşi făcea timp să mă vadă, apărea în mod straniu, uneori ca un doctor, alteori ca un camarad care crescuse prea mult şi acum era trist că nu puteam sări gardurile împreună. Era un adevărat joc, un joc rar, destul de obositor pentru că-mi impuneam să am răbdare cu el. De pildă, atunci când se prăbuşea într-o tăcere melancolică, privind în gol, nu mă grăbeam să bat din picior, ci aşteptam resemnat să revină pe pământ, ori îl ajutam s-o facă, ciupindu-l de braț sau băgându-i un deget în ochi.

Am fost un elev eminent, deşi trişor, căci nu învățam niciodată, ci memoram cu uşurință lecțiile încă

din timpul orelor. Tata s-a opus cu energie să fiu ajutat ori supravegheat prea îndeaproape în ce priveşte şcoala, dovedind neaşteptate vederi largi în această privinţă. Uneori mă examina el însuşi, în absenţa mătuşilor, dornic să afle totuşi în ce ape mă scald. În câteva rânduri a asistat la aceste examene şi un bărbat foarte interesant, cu o barbă fosforescent de neagră şi ochi tot atât de vii. Alteori acest personaj, care era un prieten al tatii, asista la periodicele şi inutilele controale medicale ale căror rezultate scriptice ştiam că umplu sertarele unui întreg dulap cu grijă ţinut sub cheie.

Ochii celor din jur erau aţintiţi asupra mea, cu toate plictiselile şi satisfacţiile pe care le presupune aceasta. Eram centrul lumii şi faptul mă obliga. Trebuia să dau de lucru curţii mele, să-i ofer preocupări şi motive de comentariu, punându-i la dispoziţie, în felul cezarilor şi pe din două cu tata, pline şi jocuri. Era preferabil ca poznele să fie spontane, dar cele făcute se bucurau la rândul lor de o primire strălucită. Principalul se dovedi grija ca ele să nu absenteze în mod exagerat. Am luat notă. Preferam să dirijez eu însumi atenţia suitei mele în modul care-mi convenea decât s-o las să-şi amintească de cine ştie ce agasante, noi şi inutile expertize medicale ori planuri de viitor cusute cu aţă albă. Mă enerva de pe atunci anticiparea, părându-mi o cale de a-mi limita perspectiva. Întrucât nu se punea problema opţiunii pe loc pentru o anumită carieră, de ce aş fi renunţat să fiu totul? Cei mari nu înţelegeau aceasta, uitând că fiecare dintre ei putuse fi la un moment dat biolog (tata) sau mătuşă (restul lumii) tocmai pentru că epuizaseră în copilărie profesiunea ideală de a fi orice.

Se pare că tatăl meu nu era lipsit de imaginaţie, pentru că, după o experienţă de zece ani, a considerat preferabil să mă interneze într-o casă de copii decât să mă lase în continuare sub îndoielnica egidă a mătuşilor. Acestea s-au considerat unanim jignite şi, după o adunare care s-a ţinut cu uşile închise şi în absenţa tatii, adunare la care aş fi dat mult să fiu de faţă, şi-au făcut

bagajele şi au plecat dintr-odată, frângând arcurile unui taxi.

A urmat o perioadă de trecere, cea mai lungă a intimității mele cu tata. Bătrânul (nu era de loc aşa) părea intimidat. Niciodată nu se considerase un pedagog. Iar acum se vedea în situația de a mă pregăti pentru o despărțire îndelungată şi nu ştia cum s-o facă. Amână cât se putu, până când, sub imperiul datelor calendaristice (se apropia începerea cursurilor), îşi deschise inima fără fasoane, cucerind-o iremediabil pe a mea. După ce mi-a explicat în ce constă ocupația sa de biolog, cât este ea de acaparatoare, mi-a prezentat viața de intern fără s-o idealizeze, făcând, dimpotrivă, apel la valențele masculine pe care le-aş fi ascuns. A izbutit pe această cale ceea ce n-ar fi putut obține nici prin promisiuni şi rugăminți, nici prin intimidări. În aceeaşi seară mă grăbeam să-mi fac valiza după ideile mele, întristându-l, mi-am dat curând seama, cu graba mea de a mă desparți de el.

Comportamentul său era umbrit, ca întotdeauna, de un mic nor. Părea veşnic dincolo de ceva, de un zid nevăzut alcătuit din gânduri tainice şi regrete. Era ceva foarte subțire, insesizabil pentru mine şi care-i venea de minune, ca o uşoară paloare pe un obraz bine croit. Mai târziu l-am considerat elementul său de distincție, marca intelectualității sale. Mult mai pozitiv decât el pe atunci, îl conduceam în chestiunile vieții concrete, atunci când ne aflam între noi. Cele două săptămâni de camaraderie bărbătească, în care n-am admis nici un intrus, au pus bazele sentimentului pe care i l-am purtat ani lungi

Şcoala cea nouă era departe de a fi raiul pe pământ, dar nici nu putea fi confundată cu iadul. Singurul rău mai de seamă era faptul că aici, ca oriunde, se învăța. Nu era o noutate pentru mine, în schimb modul meu de a-mi însuşi materia şcolara a fost o surpriză tulburătoare pentru noii mei profesori. Multă vreme n-au crezut în capacitatea mea de a reține fără efort, mai ales fără a mă aşeza demonstrativ în sala de meditații, cu

nasul în carte şi mintea aiurea, ca restul colegilor mei. Pedagogii ultragiați şi-au tăiat singuri craca de sub picioare băgându-se în sufletul meu, cercetând ceea ce nu se cuvenea cercetat, şi anume modul de fabricație a cunoştințelor mele. Punerea lui în discuție le-a fost fatală. Bun orator din naştere, am demonstrat cu uşurință că între a învăța şi a şti nu e nici o legătură cauzală. Am argumentat cu exemple din experiența publică în ceea ce mă privea şi am izbutit să dau şi o probă de modestie, reducând în final aria de valabilitate a concluziilor mele la propria mea persoană. O cale mai sigură pentru a face ca ele să fie în general îmbrățişate de colegii mei nu există. În câteva zile, întreg sistemul de studiu din şcoala respectivă fu la pământ, spre disperarea corpului didactic. În puține săptămâni, cei mai curajoşi, precum şi cei mai timizi se aranjaseră în altă parte. Mediocritatea se arătă dispusă la tratative. În curând refuzul de a învăța devenise o lege şcolară, încât la ocuparea de către noii profesori a locurilor vacante aceştia nu putură decât să se supună. În fapt lucrurile se petreceau aşa: profesorul preda, elevii ascultau, mai mult sau mai puțin atenți. Urmau masa, joaca, distracțiile de tot felul, A doua zi, a treia zi erau ascultați. Fiecare răspundea ceea ce reținuse. Pot spune cu fruntea sus că nu m-am făcut de ruşine vreodată. Ceilalți, în schimb, prezentau senin nedorite sinteze între discipline, idei şi epoci diferite, spre încărunțirea dascălilor slabi de înger. Perseverența mea a făcut ca mai înainte de scurgerea unui an aceştia să se simtă vinovați de neştiința elevilor lor. Jocul meu cunoscuse un triumf absolut. Bătrânul se tăvălea de râs ascultându-mi rapoartele, minunându-se fără fasoane de precocitatea la mine a premeditării. Era încântat de faptul că, împotriva aparențelor, învăț. Şi îl interesau prea puțin colegii mei şi victimele din corpul profesoral.

S-ar putea, bătrâne, pentru că mă cunoşti, să ai unele rezerve la cele de mai sus, vreau să spun față de veridicitatea lor. O să crezi că tot ce ți-am îndrugat e invenție pură. Obiectez: situația a existat. De altfel, orice

sau aproape orice poate fi impus prin perseverență și convingere unor minți lipsite de personalitate. Pentru aceasta nu este nevoie decât de puțin talent retoric și de capacitatea de a crede în ceea ce spui, fie și numai pentru moment, fie și numai la suprafață, păstrând undeva în suflet, mute și în rezervă, adevăratele tale credințe. Temperamentele pasionate se trezesc uneori, prin funcționarea acestui ciudat mecanism, autoare ale unor idei pe care nu le-au gândit. Un mic adaos de luciditate preface această aberație aparentă într-un joc posibil, pe care eu și colegii mei l-am jucat cu brio luni de zile.

La un moment dat, lucrurile au încetat să mai meargă. Creșteam, ne puneam probleme, sinceritatea jocului nostru scăzu, obișnuința toci aplombul, partida adversă începu să câștige teren. Către sfârșitul anului eram singurul care persevera. Astfel, pe nesimțite, lucrurile au intrat în normal, spre fericirea educatorilor noștri, care acum n-ar mai fi crezut că perioada coșmarului existase cu adevărat.

Menajamentele față de mine ale corpului didactic ultragiat ar fi trebuit să mă pună pe gânduri. Este evident că numele tatii impusese neverosimila răbdare cu care fusesem suportat. Deși n-aș fi crezut că bătrânul ceruse cuiva să mă părtinească, oamenii o făceau din acel amestec de prudență și respect care se cheamă considerație. Tata nu dădea pe la școală, când aveam poftă îl anunțam și-l puteam vizita pentru câteva zile.

Uneori părăseam orașul, porneam la întâmplare cu mașina lui puțin cam demodată. Porneam într-adevăr fără țintă, chiar și fără peria de dinți. Îl așteptam în cabinetul său de la Institutul de biologie până termina. Atunci își chema secretara și-i anunța plecarea pentru câteva zile. Femeia îmi surâdea fără prietenie, disparițiile boeme ale șefului îi creau dificultăți cu nenumărate persoane și instituții. Cel puțin dacă ar fi avut loc mai des ori cu o anumită frecvență, astfel încât să le fi putut prevedea! Mă privea ca pe o mică și incomodă curiozitate a naturii, iar eu făceam totul ca să fiu nesuferit, îi

surâdeam adică. Nimic nu este mai fals decât un surâs de politețe pe buzele unui copil. Apoi coboram, ne suiam în maşină şi demaram. La stânga, la dreapta, spuneam, după inspirație. Şi tata executa, amuzat de jocul de-a lipsa de personalitate. Ajungeam cu bine la un capăt al oraşului şi de acolo începea goana, tot la întâmplare, pe şosele moderne sau nu, vibrând ca într-un zbor, însoțiți de murmurul surd al vitezei ori săltând peste hapurile care mă făceau să râd cu lacrimi. Ne trezeam în câte o localitate neştiută, după ce avusesem grijă să nu ne uităm la săgețile indicatoare, care o semnalau. Opream în mijlocul ei. Oamenii ieşeau la iveală, se adunau la o mică distanță, comentând cu jumătate de voce şi prefăcându-se dezinteresați. Coboram din maşină, ne dezmorțeam picioarele făcând câțiva paşi în jurul ei, pe urmă, când era destulă lume de față, ne suiam la locurile noastre şi plecam mai departe fără să fi lăsat în urmă nici un indiciu lămuritor, ştiind că, prin urmare trecerea noastră se va bucura de un comentariu de tot hazul. Căutam să ne rătăcim astfel şi izbuteam s-o facem chiar şi pe cele mai populate drumuri. Pe măsură ce ne adânceam în necunoscut, lucrurile deveneau mai interesante. Traversam ape al căror nume nu-l cunoşteam şi la răscruci alegeam la întâmplare drumul. Uneori ne întorceam fără vrere în locuri explorate cu o zi ori un ceas înainte. Nu regretam, insistând, dimpotrivă, în credința că este vorba de un altul. Când ne era foame, opream în prima localitate şi mâncam ce se găsea, fără nici o preocupare pentru confort, estetică sau, igienă. Seara băteam la uşa unei case alese după criterii fanteziste şi ceream găzduire. Îmi frecam cu deliciu obrajii de păturile străine, în atingere cu care corpul meu se bucura de senzația că există. A doua, zi lipăiam desculț prin iarba plină de rouă, iar dacă dădeam peste vreun ciob storceam o picătură de sânge rotundă şi tremurătoare, după care treceam înainte.

Ce bine e să vorbeşti! Doamne, de ce n-am făcut-o

atunci când mai aveam un glas propriu şi un chip? De ce... întrebare inutilă, întrucât admite mai multe răspunsuri. De câţi ani ne cunoaştem, bătrâne? Da, era în vara aceea... Ciudat, ce nevoie imperioasa de camaraderie m-a încercat atunci, în singurătatea mea inumană, şi cu câtă forţă mi-am impus tăcere în momentul în care te-am descoperit, îmi ajungea că exişti. Mă temeam însă că, aflând, vei fugi. N-am să ştiu niciodată dacă ar fi fost sau nu aşa. N-am vrut, nu vreau să ştiu. Şcoala renunţării am învăţat-o cu greu. Decât să te văd întorcând spatele iadului meu, am preferat să păstrez un ungher al tainei. N-ai fi crezut că Amiralul e în stare, de una ca asta, nu-i aşa?

Inutil să continui a-ţi relata copilăria mea. Sunt clipe care nu-mi aparţin. Eu nu pot avea o biografie. Ridicole pagini, idilizând o vârstă pe care n-am cunoscut-o şi un părinte problematic. Sunt sincere totuşi. Aşa am trăit ani lungi şi doldora de momente demne de reţinut... sau de uitat. Dar de unde, ani scurţi şi derizorii, abia acum ştiu ce înseamnă o zi lungă.

Bietul bătrân câte eforturi va fi făcut pentru a găsi un mod de comportare faţă de mine care să nu fie absolut fariseic. Ţinea să-mi placă, era lacom de recunoştinţa şi dragostea mea şi îşi repeta, desigur, ideea că ele or să reziste, că prin ele îşi va afla împăcarea. Se purta camaradereşte cu mine – pentru că ştia că nu are nici o autoritate în faţa fiului său şi că trebuie să privească în ochii mei ca spre un judecător. De aici libertatea, originalitatea educaţiei pe care mi-a dat-o, frica lui faţă de mine. Astăzi abia înţeleg.

În acelaşi timp curiozitatea satisfăcută şi veşnic reînnoită, bucuria egoistă de a fi avut tăria s-o facă, împotriva conştiinţei, a chinurilor prevăzute, de care nu se poate să nu fi fost mândru. Martir al ştiinţei, torturat de el însuşi!

Şi apoi marea farsă, evadarea, dispariţia exact la momentul potrivit, în preajma clipei în care riscam să devin destul de om ea sa cotrobăiesc prin rafturile anilor

trecuți, destul de ager ca să înțeleg ceea ce nu-mi spunea. Timpul, o ştiu, lucra pentru mine. În orice moment, din oricare direcție putea să apară scânteia care să provoace incendiul. Viața pe vulcan l-a ucis.

A murit la timp, deşi nu e deloc sigur că aş fi aflat vreodată ceea ce-mi ascunsese cu atâta grijă. Şi-a luat cea mai eficace măsura de prevedere, singura garantată. Îl admir pentru moartea sa, care-mi apare nu ca o ispăşire, ci ca o recunoaştere.

Murise, iar eu, orbul, mă mişcăm în penumbra unei tristeți teatrale şi notam impresii academice. În vreme ce în jurul meu, prin dulapuri, hârtiile foşneau de revoltă.

Cădea o paraşută albastră: seara. În interiorul domului de mătase lumina scădea treptat, se retrăgea ca o apă. Culoarea era tot mai profundă. Paraşuta cobora mereu. Curând avea să atingă munții cărora le împrumuta un indigo artificial. În emisfera albastră vântul nu îndrăznea să bată, păsările tăcuseră, brațele arborilor cădeau. Nimic nu mai mişca. Frunza care întârzia să se scuture aştepta, prinsă de-o ultimă fibră, ziua a doua.

Paraşuta cobora încă, cerul era tot mai aproape, încât păru că țesătura lui se distingea cu ochiul liber. Pe alocuri străbătea lumina de dincolo. Erau stelele. Apăreau fără zgomot şi număr, o invazie mută. Noaptea era slabă, era transparentă, noaptea nu se putea opune. Luminile veneau direct spre Pământ, de aceea păreau a sta locului, creşteau numai în strălucire, pe măsură ce se apropiau.

Le priveam de la fereastra înaltă şi aveam, ca şi altă dată, senzația că zbor în întâmpinarea lor, antrenat cu tot ce mă înconjură într-un elan unanim. Le priveam fără un gând, simțeam numai glasul memoriei. Stelele nu erau adevărate, ceea ce vedeam era doar umbra stelelor, a altor stele din alte nopți ferecate În mine. Eram departe de ele, mai departe ca stelele de Pământ, departe ca nopțile stelelor adevărate.

Înapoia mea tăcea cabinetul bătrânului. O linişte de plumb era în aer, atârna de plafon, aşteptând momentul în care să cadă. Nimeni n-o bănuia printre casetoanele de stejar, unde se ascundea, incoloră, pernicioasă. Aştepta cu o răbdare perfidă, o răbdare proteică, atotputernică, o răbdare ce-i ținea loc de aer şi hrană, bine şi rău.

Omul trecea pe dedesubtul ei, îşi depăna paşii, zilele şi nu ştia. Rămânea pe gânduri dedesubtul ei, lansa jocurile de artificii ale ideilor şi nu ridica ochii, nu vedea peste creştetul său echilibrul precar al acestei linişti de piatră, calmul ei de complice al morții

Şi răbdarea, monumentala, monstruoasa răbdare a fost răsplătită. Omul s-a chircit în fotoliul său şi n-a mai fost el. Moartea care poate orice nu l-a putut culca într-un pat. A murit ca un pom, retezat de la bază, dar nedezrădăcinat. Atunci liniştea s-a putut prăbuşi, s-a prăbuşit din olimpiana ei aşteptare, a strivit toate mobilele, a strivit paşii lui încă vii, o mişcare ce mai persista ca un fum de țigară, masca în aer a chipului dispărut. În căderea ei, liniştea a distrus totul, nimic personal nu se mai află în cabinetul pustiu. Au murit şi convorbirile noastre; intimitatea, dragostea dintre noi nu au fost niciodată.

Nu avea cum s-o ştie, l-a surprins pe nepregătite. Victoria liniştii l-a găsit cu porțile deschise, fără apărare. Liniştea a pătruns şi în mine, o simt pe piept şi pe limbă, mi se scurge în vine, mi s-a depus pe creier, în dinți, o exal prin pori. Nici un gând, nici o amintire nu au cuvântul, să vină stelele, de altă dată, de azi, cu ochii pierduți le întâmpin, urc înspre ele, fug de stânca tăcerii din spatele meu. Nici un gând, nici o dorință, nimic nu mă leagă de un centru de gravitație. De ce atunci nu-mi iau zborul, nu mă ridic deasupra mea, deasupra tăcerii şi a morții, spre stele, spre navele care vin de milenii spre noi? O greutate mă trage înapoi, o sferă de plumb îmi atârnă de gleznă: e vina. Omul care lucra în odaia aceasta, omul care a murit a fost victima mea.

Mă întorc, mă îndrept cu paşi hotărâți spre uşă,

aprind luminile sub care-i plăcea dispărutului să mediteze. Fericirea de a gândi, spunea el, merită o lumină de bal. Bătrânul iubea ființele pure, fanteziile sale aveau culori vii, făcea astfel ca lucrurile să nu aibă umbră. De aceea atâta lumină în tot institutul. Era marea sa risipă, extravaganța şi singurul lui snobism. Valurile de fotoni nu l-au ajutat să zărească liniştea ultimă aşteptând sub plafon. Nici pe mine nu m-au făcut să ghicesc în cordul bătrân şi uzat punctul slab.

O moarte surprinzătoare, violentă prin faptul că nu se gândise nimeni la ea, mai cu seamă acolo, în lăcaşul vieții, cum se cădea să rămână acest institut. Acolo totul se asocia cu viața, cu apariția, cu stăpânirea ei. Acolo, unde se studiau legile celor mai încăpățânate secrete ale naturii, unde omul făcea munca lui Dumnezeu, fiecare se considera nemuritor. Dar nu era adevărat decât într-un sens. Moartea conducătorului lor ne-a adus la realitate.

M-am aşezat la biroul de mic. Mi-am văzut numele pe agenda deschisă. Pe pagina plină de însemnări abreviate, numele meu prevedea convorbirea din urmă.

Am tras încet sertarul. Descoperii o anumită dezordine, ordinea lui, moartă şi ea o dată cu el, care ştia s-o interpreteze. Fişe, notițe cu termeni familiari iluminând o idee, o clipă trecută, o etapă a creației, a contradicției, a îndoielii. Cifre, formule vorbind încă limba lor rece, sinistru, ca unghiile care mai cresc după moarte. Rădăcini izbucnite energic, menite să poarte tulpini care nu se puteau ghici. Era dezolant acest ogor părăsit, cu plante misterioase, oprite în creştere, ipoteze ce nu mai aveau să se confirme, despre care nu se va şti niciodată care ascunde fructul promis şi care-i sterilă.

Pe cristalul biroului, ca nişte mici galaxii, mate pe luciul fără cusur, câteva amprente, amprentele lui, masca mortuară a degetelor lui, cu cifrul lor tainic nealterat. Am regăsit aceleaşi amprente pe tocul subțire, pe onixul tamponului care nu se mai legăna. Mi-am lăsat palmele peste ele şi mi se păru că dăm încă o dată mâna. Avui o neaşteptată senzație de prezență. Ridicând ochii, am

tresărit văzându-i pardesiul, bastonul şi pălăria uitate în micul cuier din spatele uşii.

Am încuiat, grijuliu, sertarele ascultătoare, lăsând cheile să-mi lunece în buzunar. Ne legau încă prea multe gânduri şi planuri pentru ca dialogul nostru să poată fi rupt.

Lipsită de principalul său locatar, casa părea un deşert. Aşteptam în fiecare moment urletul fiarelor însetate de sânge. Mă simţeam de prisos şi eram astfel. În faţa morţii avem un complex de inferioritate. Fiecare lucru ţipa de inutilitate, scara pentru că n-o mai urca el, fotoliile pentru că nu-l mai prindeau în braţele lor, lumina, covorul, masa de lucru îşi considerau existenţa încheiată. Făcută să adăpostească un spirit mare, o personalitate plină de forţă, o conştiinţă, vila părea secătuită, redusă la o schemă abstractă, la un schelet lipsit de suflare, formă fără fond. Armonia „dinainte" dintre cămin şi locatar prefăcea locuinţa într-un ţinut intim, primitor. Fusesem la mine acasă sub acoperişul de ţiglă roşie, ascuţit. Odată cu plecarea celui ce-i dădea viaţă, casa decedase, mă înconjura cu suprafeţe lipsite de expresie, reci, oarbe. Mă simţeam în bătaia vântului, neadăpostit. Afară era mult mai bine, un spaţiu liber îşi are viaţa sa proprie, respira cu vântul, vorbeşte prin zgomote, prin mirosuri, prin formele pe care nu le conţine, dar nici nu le neagă de vreme ce vidul e punctul geometric al tuturor posibilităţilor. Pe când casa nu poate fi decât ea însăşi şi a noastră o făcea în modul cel mai dezagreabil.

Mă sufoca nevoia să mă impun acestei menajerii neascultătoare, acestui supus care-mi întorcea spatele. Treceam din cameră în cameră cu paşi apăsaţi, dar când trânteam o uşă nu mă puteam împiedica să ascult, vinovat, ecoul. Aş fi deschis radioul dacă n-aş fi avut sentimentul că fac o impietate. O voce ar fi răsunat dezinvolt, deplasat, iar încăperea ar fi amplificat sunetul, ca o cameră goală.

Dacă aş telefona cuiva? Simţeam însă nevoia de a

fi singur în fața nesiguranței mele, casa n-avea decât să-şi bată joc, ea e mută, în fața prietenilor însă nu voiam să şovăi. Aş fi putut să plec, să lipsesc o săptămână sau două. Dar la întoarcere situația ar fi fost neschimbată, era mai logic s-o înfrunt acum.

Aşadar, bag mâna în buzunar, scot o legătură de chei: ale lui. Voi deschide toate dulapurile cu hârtii ale bătrânului, voi profana toate locurile interzise, astfel voi dizolva tabuurile şi lucrurile vor intra în normal.

O încercare, încă una. Broaşte neînsuflețite, lemn umbrit de vreme, cu discrete încrustături, uşi de cristal cu brizbizuri de muslin. Hârtii. Dosare, manuscrise legate reprezentând lucrări încheiate, alte hârtii, vrăfuite într-o perfectă ordine. Pe fiecare dosar, titlul complet. Comunicările tipărite, unele de câteva foi, altele de sute de pagini, sunt aşezate în serie cronologică. Volumele publicate. Exemplarele pe care a făcut îndreptări.

Un spațiu acordat lucrărilor neterminate. Fiecare dintre ele poartă o mențiune: „Idee depăşită…”, „Inclus în…”, „Renunțat în favoarea unor noi zone de investigație”. Pe câteva: „Întrerupt din criză de timp”. Un creion ascuțit ştersese ultimele trei cuvinte, înlocuindu-le cu: „din cauza morții”.

Am făcut instinctiv un pas înapoi, mi-am retras mâna. Această pedanterie neverosimilă părea o glumă funestă.

Eram foarte tânăr în clipa aceea. La douăzeci de ani ai despre moarte o reprezentare livrescă, solemnă şi festivă. Moartea ține de spectacol, cei care mor cată să țină cont că sunt priviți. Strămoşii o ştiau, păstrau pentru ultima clipă un cuvânt memorabil, țineau să fie curați, eleganți chiar, dacă era cu putință, evitau să se plângă. Să te înduioşezi de propria ta soartă, să-ți permiți un act melodramatic este o crimă împotriva propriei tale memorii. Bătrânul n-ar fi trebuit s-o facă. Dulapurile căscau şase uşi înalte. Aici zăcea, moartă şi ea, opera lui de o viață. Nu mi-l evoca. Ce straniu: scrierile nu erau de loc solidare cu dispărutul. Beneficiau de o altă existență materială şi

de o altă moarte.

„Întrerupt din cauza morții". Înseamnă oare că ştia? Ideea mă teroriza. Nu era cu putință, se credea sănătos, altfel s-ar fi tratat, s-ar fi plâns… Un atac de cord, un atac neaşteptat… Nu: „Întrerupt din cauza morții".

Trebuia să aflu. Am răscolit prin dulapuri, tulburând ordinea, am căutat apoi în scrinurile care nu se încuiau niciodată, în camera de dormit. Trebuia să existe un jurnal, nişte însemnări, o formă în care omul acesta se exterioriza, îşi descărca neliniştea.

Am găsit un pachet de scrisori. Respirația mi s-a tăiat. Scrisori primite din partea mamei. Un stil greoi, demodat, sprinten şi spiritual însă dacă e raportat la epocă.

Mama… Un chip de o tragică imobilitate, memorat după fotografii.

Erau multe scrisori. Am deschis una. Mâna şovăi. Am citit totul începând ca data. Data… Ce sens avea? Nu m-am putut împiedica s-o fac. Era un mod de a amâna întâlnirea. Data… Revenii la ea. Ce mă intrigase oare? Ce mă făcea să mă întorc asupra ei?

Sării în picioare. Tremuram. Imposibilul se căsca înspre mine. Data era posterioară decesului mamei!

Am desfăcut febril celelalte plicuri, apoi om renunțat. Am comparat ştampilele. Corespondența continuase şase ani după moarte.

Mi-am impus linişte şi am citit scrisorile. Erau afectuoase. Mulțumeau pentru veştile îmbucurătoare privind sănătatea şi progresele mele. Dădeau vagi indicații asupra unei existențe pe care şi-o construise după ruptură. Nici un cuvânt de reproş. Scrisorile erau adresate post-restant.

M-am simțit mic, eram vexat de tăria discreției paterne. Intervenise o despărțire, foarte bine, aş fi putut s-o aflu. Părinții se feresc de judecata copiilor, perfect, dar de aici până la a păstra secretul o viață întreagă!

Îşi asumase riscuri nelimitate ascunzându-mi

existența mamei. De ce o făcuse? Dragoste rău înțeleasă? Orgoliu masculin?

Un tată mort, un altul abia născut, o mamă fantomatică erau prea mult dintr-odată. Am deschis radioul. O muzică violentă îmi zgudui timpanele. Un burete de gheață șterse formele complicate ce se suprapuneau pe retina imaginației mele. Ritmurile izbeau pereții, făceau să vibreze lustra, alungau straniul, neverosimilul. Sincopele se înfigeau în lemn, tăiau sticla ca un diamant. Lucrurile prinseră să trepideze, nervii îmi rezonau în ritm cu ele, dureros ca o chitară vie. Mă simții beat, însă liber. Aparatul răcnea, probabil că vecinii erau intrigați, dar gândul acesta mă bucura. Era o mică răzbunare, prima.

Uluit de tata. Ei şi o existență dublă! Un secret în vârstă de douăzeci şi doi de ani. Bătrânul jucând teatru în fața mătuşilor, a colegilor, a mea. O vedea în portretul din camera mea şi nu tresărea. Asculta întrebările mele şi-mi răspundea limpede şi concis. Niciodată în două decenii nu a lăsat să-l trădeze o scrisoare, un gest, un cuvânt.

Oare se vedeau? Ce-şi spuneau în aceste ocazii? Discutau la fel de camaradereşte şi în termeni ştiințifici? Scrisorile ei sunt redactate atât de impersonal… Nu i-a scăpat niciodată denumirea locului în care lucrează sau numele, adresa, vreun indiciu. Pare om de ştiință ea însăşi. Un ciudat om de ştiință, care foloseşte noțiunea de păcat. Referiri vagi la păcatul comun. Eu sunt fructul păcatului lor. Să nu-ți pară rău, mamă, de păcatul care mi-a dat viață!

Bătrânul colindă cu mine țara, batem toate drumurile cu putință, oprim la întâmplare şi niciodată nu tresare în fața unei întâlniri. Un hazard organizat – există oare aşa ceva? Dar atunci dezordinea din sertarele lui? Nu, imposibil. Pedanteria din dulapurile cu lucrări? Acolo era altceva, implacabilitatea morții l-a îndemnat să țină ordine în arhiva sa. Sertarele erau partea sa vie, aici mai

putea interveni ceva, pentru ele mai exista un mâine.

De ce s-au despărțit şi când? A ştiut să alunge mătuşile înainte să învăț a pune întrebări periculoase. Copilul-minune nu a descoperit a doua viață a tatălui său. Un conflict amoros, un adulter? Despre ea vorbea puțin şi frumos. Din motive pedagogice? Poate. Bătrânul – un calculat! El şi autocenzura! Şi rătăcirile noastre fără program? Şi excursiile mele de mai târziu, libere de orice interdicții?

Garderoba tatei mă fascinează. Curba spinării lui uşor aplecate. Mănuşile uzate. Pantofii tăiați în două de încrețiturile fine, transversale. Cămăşile foarte îngrijite. Batistele, cochete, adunate din toată lumea, o adevărată colecție.

Controlez, pe rând, buzunarele tuturor hainelor. Nenumărate simptome ale unei vieți întrerupte. Un buton desperecheat, un stilou rătăcit, cărți de vizită, urme de tutun, câteva fire albe căzute pe un guler, o pată minusculă, semne de uzură, crețuri la îndoitura unei mâneci. Romanul meu polițist nu înregistrează nici un progres.

O să-i chestionez pe colegii tatii. N-o s-o fac. N-am să pot manevra destul de inteligent. Iar ei n-or să-mi spună pentru nimic în lume ceva compromițător despre el. Prostul de mine! Nu de fiul său s-a ascuns, ci de lumea întreagă.

Nimeni nu are voie să fie tată până-ntr-atât! Omul are drept la neprevăzut. Dumnezeu nu mai există; în ce să credem dacă nu în inepuizabilul resurselor noastre? Primul sprijin al omului este el însuşi. Când îmi descopăr o slăbiciune, produc un anticorp, caut în mine tendința contrară, care doarme. Ce mă voi face când mă voi şti fără apărare în fața răului, a prostiei, când mă voi şti pierdut, dezarmat, condamnat?

Să fii un pachet de idei fixe, formând un cerc vicios ridicat la cub prin faptul că fiecare dintre ele este un adevăr, un dat! Scopul vieții devine desfăşurarea până la

capăt a ghemului, o operație plicticoasă, pedantă, fără surprize. N-am frecventat niciodată ghicitoarele pentru a nu-mi reteza pofta de viață. Să ştii dinainte înseamnă să primeşti binele ca pe o necesitate, fără bucurie, şi răul fără revoltă. Pasivitate şi resemnare. Cenuşă între dinți. Spleen.

Câtă risipă de imaginație pentru a da naştere unei vieți lipsite de ea! Într-un sens, rostul vieții este imprevizibilul. Deşi nu seamănă cu un roman de aventuri, existența se bazează pe câteva dintre legile lui. Aceeaşi bine cunoscută luptă între tendințe, aceleaşi surprize când una dintre ele se dovedeşte a fi contrariul său, urmate de un sfârşit lacrimogen.

Ce face plăcerea lecturii unui roman polițist? Va fi, desigur, o crimă. Care? Va apărea un vinovat. Cine? Acesta va fi descoperit, prins. Cum? Aceste întrebări minore conțin cele trei axe ale unei asemenea cărți. Dar viața? Aproape toate datele ne sunt comunicate dinainte. Încă din copilărie ştim că vom creşte, vom învăța, ne vom alege o carieră, vom debuta, vom iubi, ne vom căsători, vom deveni părinți, cariera noastră va atinge un apogeu, copiii vor creşte la rându-le, se va apropia timpul odihnei, al contemplării şi meditației, vom ceda locul celor mai tineri, mai în puteri, apoi ne vom restrânge treptat cercul vital până la dimensiunile unui singur punct. În sfârşit, punctul însuşi va dispărea, nu va rămâne decât un nume în cărțile de telefon depăşite, o amintire ce va muri o dată cu purtătorii ei. Ştim toate acestea şi trăim totuşi. Trăim pentru a vedea cum, în ce fel specific vom trece prin fazele clasice ale vieții. Şi facem totul ca pe terenul acesta îngust să fim în cât mai mare măsură noi înşine, să nu semănăm cu aproapele. Şi dacă nu avem imaginația să ne creăm un ideal sau îndrăzneala de a improviza, de a juca unul, ne alegem un erou din istorie, din literatură şi-l urmăm cât mai îndeaproape, în limitele destinului propriu. Aşa iau naştere edițiile de buzunar, versiunile prescurtate, imitațiile de bâlci care mai amintesc eroul numai prin mizeria grajdurilor demne de Augias, prin

forma pălăriei, prin ochiul acoperit cu o faşă neagră, prin ticuri. În acest spaţiu ridicol de îngust şi de supus ispitelor imitaţiei de toate calibrele se ascunde ineditul vieţii, sarea care face să poată fi trăită. Criminal cine ucide un om nu pentru că distruge binecuvântatul ciclu al naşterii, nunţii şi morţii, ci pentru că zădărniceşte o experienţă, împiedică un răspuns propriu, poate unic la problemele veşnice. Viaţa e creaţie? Foarte bine, dar interesant este numai particularul: ce şi cum voi crea, în ce mod personal voi confirma legea – şi o voi confirma oare? Fără aceste amănunte fiecare dintre noi ar descoperi din nou roata, ar începe din nou „Eneida”, fiind răsplătit cu înţelegerea zădărniciei noastre.

Mă port cu mine ca detectivul care arata criminalului că ştie ceva, dar nu precizează ce, îl fierbe, întârzie să formuleze acuzarea, se amuză pe spinarea panicii pe care a infiltrat-o în omul din faţa sa, îşi oferă această recompensă după epuizanta cursă o dovedirii şi prinderii vinovatului. Detectivul respiră încă greu, ar fi timpul să sfârşească o dată cu istoria asta, dar se fereşte s-o facă, i-e teamă de clipa în care urmărirea atât de frumoasă, încolţirea atât de inteligentă vor sucomba în faţa definiţiei prozaice a crimei. Situaţia pare fără ieşire, timpul bate tot mai repede, încordarea creşte. Şi deodată, destindere. Episodul a fost evitat. În mod salvator, nervii criminalului au cedat primii. Iată-l mărturisind. Iminenţa demascării şi-a produs efectul. În gura lui proza e cum nu se poate mai potrivită, poezia poate rămâne în sferele pure. Detectivul îşi şterge fruntea şi mâinile cu o batistă albă, ascultă cu o nemulţumire jucată, în fond e fericit, e şi dezolat de nivelul coborât al expunerii, îşi repetă însă că nu crima e treaba lui, ci criminalul, să nu confundăm, fiecare cu stilul său. Batista albă e la locul ei în buzunarul de sus al vestonului, mâinile sunt curate şi albe, prinsul n-are decât să se umple de murdăria faptelor pe care le istoriseşte. E prima lui penitenţă, şi o ştie, de aceea se frământă pe scaun, îşi freacă mâinile pe care şi le simte murdare, dar nu îndrăzneşte să

folosească şi el batista, de altfel a lui n-ar fi albă, n-ar putea fi, el e vinovatul. Mărturiseşte, cu aceasta începe dreptatea. Acum e rândul judecății. Detectivul poate să plece.

Nu e vina mea. Vinovatul a mărturisit, dar în câteva mii de pagini de ştiință. E ca şi cum ar fi tăcut, ca şi cum s-ar fi adresat peste capul nostru acoliților săi într-un limbaj cifrat. Am stat o zi şi două nopți pe covorul semănat cu dosare şi registre care-mi erau dedicate. Fişe, teancuri nesfârşite care urmăreau evoluția a tot ce putea înregistra medicina.

S-ar putea crede că întreaga sa viață tata nu s-a ocupat decât de mine. Aflu şi cauza. O deduc. Apoi mi se confirmă în chip explicit. Alung dovada limpede, pentru că nu poate fi adevărat. Probele sunt multiple. Sute de dosare cu dovezi. Nici o acuzație n-a fost urmată de o mărturisire mai largă şi mai orgolioasă.

Ideea i-a venit la douăzeci şi doi de ani. Vârsta mea. Încă o ironie. Un fir de melodramă, venit la timp. A cercetat în taină, apoi a trăncănit, a încercat împreună cu unii, cu alții. Unii au râs, ceilalți au ridicat din umeri. Atunci a renunțat. Aparent. A lăsat să treacă timpul. Şi-a făcut o carieră. A obținut astfel mijloacele care-i lipsiseră la anii mei. Le-a obținut şi le-a folosit.

Apoi a fost nevoie de colaborarea unei femei. A căutat îndelung şi a găsit omul potrivit, femeia care ştia să tacă. A ales-o bine, ea tace încă şi astăzi.

Într-o bună zi a chemat-o la el şi, cu uşile închise, i-a spus. I-a dat timp de gândire. I-a dărâmat pe rând obiecțiile, formulate sau nu. Şi-a mărturisit propriile îndoieli, sincere sau prefăcute. Pentru că era hotărât, de zece ori hotărât să încerce, cu orice preț. S-au înțeles. Pentru ştiință. Suprema confirmare va fi experiența. În limitele moralei şi legii nu se poate. Foarte bine, se vor plasa în afara lor. O morală superioară: ştiinței totul îi este permis. Doar nu aveau să ucidă pe nimeni, dimpotrivă, vor procrea.

Ereditatea dirijată… E bine spus oare? De fapt este

vorba de negarea totală a eredității, de construirea unei formule noi, prestabilite. O moleculă de acid nucleic prelucrată de om. li tremură glasul vorbind, pentru că în gând se compară cu Dumnezeu. Speră că tânăra face şi ea apropierea. Momentul poate fi epocal, dar el med are grija formei. Fata e de mult subjugată; acceptă orice, atât e de grandios ce propune profesorul. N-are nevoie de nici un răgaz pentru a lua o hotărâre, îl primeşte totuşi, o amânare necesară pentru a se pregăti sufleteşte.

Începe o muncă de ani de zile. Trebuie procurate sumedenie de aparate şi construite altele, imaginate de el, extrem de complicate şi costisitoare. Pentru fiecare achiziție trebuie inventat un mobil, fiecare aparat trebuie pus să facă ceva, altceva. Trebuie realizate legături cu institutele de fizică şi electronică, doar totul se va petrece la nivel molecular. Va şti să conducă operația? Da, desigur, nu degeaba s-a pregătit fără încetare în aceste două decenii de după studenție. Are toate calificările necesare. A dobândit-o şi pe aceea de a induce lumea în eroare, de a-i face pe oameni să-l servească fără s-o bănuiască, să lucreze în vederea unui scop care le scapă, convinşi, totodată, că ştiu tot ce priveşte munca lor. Această fenomenală capacitate dă roade, treptat armata tehnică este pusă la punct, aparate şi oameni sunt aliniați după o schemă logică, deşi la distanțe de sute de kilometri şi fără să ştie unii de alții. Ei nu aşteaptă decât un semnal pentru a trece la acțiune, habar n-au însă că-l aşteaptă, după cum nu vor şti ce fac atunci când se vor fi pus în mişcare

Trâmbițele sună, ziua cea mare a sosit. Noul arhanghel îşi pune nimbul, având grijă totodată să nu fie văzut. Numai o tânără care nu ştie să-şi exteriorizeze sentimentele, o ființa exemplară prin aceasta respiră alături de el aerul tare al câmpului de bătaie. Experiențele au început, nimeni nu bănuieşte nimic, mii de oameni lucrează pentru savantul nostru, nici prin gând nu le trece că participă la o epocală încercare a forțele? Între om şi natură, nu-şi închipuie că iau parte la o crimă.

Mii de ratări, zeci de mii de reveniri, ani lungi de perseverență cu un surâs misterios pe buze, ani grei, de descurajare. O nouă încercare pare să promită şi dezamăgeşte. O alta îi duce perfid până-n pragul succesului. O întrerupere se impune. La reluare nimic nu mai merge. Ceea ce izbutea ieri li se refuză acum. Un aer de nebunie bântuie, dar mecanismul funcționează ireproşabil, fără nici o gafă şi nici o pierdere ireparabilă. Ar putea renunța, dar n-are destule motive, şi apoi capitalul investit, imaginația şi organizarea, în sfârşit, ce va zice aceea care aşteaptă de ani de zile confirmarea promisiunilor lui? Tăcerea ei îl stimulează, îl obligă, uneori o urăşte pentru aceasta, dar nu renunță la ea şi ea nu dispare, nu fuge, nu se năruie, ea este în fiecare dimineață lângă el, gata s-o ia de la capăt, gata, cu ştiința şi trupul ei, să construiască omul sau o himeră.

Şi deodată reuşita. O prăbuşire din culmile încordării într-o proză atroce. Produsul a mii de oameni organizați genial şi conduşi în chip diabolic vreme de ani întregi va fi un copil în carne şi oase, care urlă şi uneori are scaunul deranjat. Contrastul dintre minunea aşteptată şi realizare este atât de mare, că bucuria întârzie. Îndoielile curg: oare nu s-a produs un accident? Nu cumva copilul e pur şi simplu efectul colaborării erotice a celor doi, rămas insensibil la prefaceri? Ca să obțină un răspuns trebuie să aştepte. Ani în şir. Alți ani. E greu. Trebuie însă. Femeia nu poate. Nu va putea. În ultima vreme a fost țintită departe, pentru a putea da naştere copilului. Nu va mai reveni. Va fi ajutată să se regăsească, să se ferească de sentimente care n-au nici un rost în cazul acestui experiment. Se va feri el însuşi, căci e mult mai vulnerabil acum, când reuşita i-a adus destinderea. Cei din jur se miră, ce schimbare, căsătoria l-a întors pe dos, nimeni nu ştie de ce s-au despărțit, rumeni n-o va mai revedea pe femeia care nu mai e tânără, dar n-a uitat să tacă şi şi-a creat undeva, în provincie, o altă viață, din care iese foarte rar pentru a scrie profesorului post-restant, având grija de a nu

semna.

Copilul e dat pe mâna unor mătuşi dezgropate dintre ruinele familiei uitate, tatăl se ține de o parte, nu-şi permite decât să urmărească evoluția medicală a cazului, abia mai târziu, când copilul creşte, când se mişcă, vorbeşte, cere, întreabă, manifestă preferințe şi pare să-l iubească, abia atunci începe şi el să creadă că rodul experiențelor sale trăieşte, că poate fi atins fără menajamente şi cercetat cu tot curajul, atunci îşi permite bătrânul să se gândească la faptul că are un fiu şi-şi înțelege răspunderea. Face tot ce poate pentru el, alungă din juru-i ce i se pare neplăcut, mătuşile sunt sacrificate, şcolile sunt schimbate după capriciile micului tiran, tatăl e fericit însă, căci se manifestă calitățile pe care a vrut să i le inculce, precum robustețea, capacitatea intelectuală dezvoltată, adaptabilitatea. Dacă n-ar fi adăugat totuşi o sensibilitate de prisos… La un moment dat înțelege că ratează totul prin exces de grijă. Atât ca experiment cât şi ca pedagogie, băiatul trebuie tratat întrucâtva mai bărbăteşte, trebuie lăsat să se descurce în împrejurări diferite, lăsat să se înțeleagă cu lumea, să se pregătească pentru a purta singur dialogul cu viața atunci când intermediarul va fi dispărut. Pentru că, aici va fi avut o senzație de monstruos, maşinăria pe care a pornit-o va funcționa şi după moartea lui, şi nu va şti cum…

Când a intervenit criza? Dar mai întâi, a intervenit oare? Va fi înțeles odată şi odată că n-avea dreptul să dea viață unui om construit după voința sa? Dacă oamenii contestă dumnezeirea e şi pentru că-i refuză privilegiul de a controla aluatul uman, de a adăuga inteligență, de a scădea fantezie, forță, talent. Fiecare îşi cere biletul la loteria aceasta care e viața. Dacă nu mă pot crea singur, dacă nu-mi pot însuşi, orice preț aş plăti, niciuna dintre calitățile cu care omul se naşte, refuz să acord altora posibilitatea de a mă modela! Dacă împotriva eredității mele nu pot nimic, cel puțin nu s-a acționat contra mea decât prin pasivitate. De altfel, n-am nimic împotriva intervenției în ereditate când e vorba de un

părinte bolnav, dezechilibrat, deşi acestora le e interzis de a face copii. Dar să creezi un psihic, să exerciți cel mai odios şi definitiv dictat asupra unui om şi mai ales, după aceasta, să n-ai tăria de a distruge toate urmele, să te laşi în voia orgoliului care-ți spune să păstrezi dovezile pentru ca satisfacția interzisă o viață întreagă să apară postum, indiferent de urmări ! Stranie moştenire pentru fiul savantului, un prilej nesperat de a face avere şi a deveni celebru.

Dar mai întâi, poate supraviețui acest produs mixt al biologiei umane şi al laboratoarelor? Cum va suporta Homunculus ideea modelării sale artificiale? Cum va rezista conştiinței că e un om cu mâinile tăiate, care nu mai poate avea nici un gând, nici o intenție ale sale?

Mă priveam în oglindă şi-l vedeam pe fiul lui. Mă încruntam, dar nu ştiam dacă o fac prin voința mea sau şi acest gest derizoriu a fost prevăzut de constructorii mei: în cazul unei anume asociații de idei se va încrunta după schema… Reconsideram tot ce am făcut, tot ce am gândit, ce mi-a plăcut vreodată. Prietenii îmi păreau hidoşi, prezențe impuse cărora m-am dezvăluit fără pudoare. Fetele care mă atrăseseră erau, desigur, de tipul prestabilit. Mă întrebam dacă mă voi mai putea uita vreodată la o femeie fără să mă suspectez că prin mine o alege el.

Ai înțeles, cred, continuă Amiralul, ce mare om a fost tatăl meu. Primul care a dictat naturii condițiile sale. Care a obligat-o să ia notă, cu propriile ei mijloace, de voința sa, de cuvântul, de capriciul său.

EL care s-a gândit la toate, nu a bănuit cât de odios o să mi se pară faptul că am fost confecționat ca un costum. Poate nu se gândea că o să aflu. Poate credea că-mi va supraviețui. Dar atunci inscripția: „Întrerupt din cauza morții”? Dincolo de consecințe, un asemenea travaliu ştiințific nu se lasă şters.

Ai înțeles, cred, şi condițiile ciudate ale prieteniei noastre. Prietenia fără întrebări. N-ai ştiut că dintre

calitățile şi defectele tale numai aceasta a făcut să te pot accepta, să înlocuiesc prin tine tot ce o viață de om acumulează ca amiciție. Am rupt-o cu toți cei care mă cunoşteau, bănuindu-i că ar putea citi în ochii mei. Te-am iubit numai când m-am convins că eşti analfabet.

Toate aceste clarificări s-au produs treptat. Criza mea a durat însă enorm. Zdrobitor.

Aşteptam. Romanul meu polițist îşi continua elaborarea. Crima se produsese, moartea bătrânului avusese răsunetul necesar, eram un bun public. Undeva, în pâsla necunoscutului, erau ei, ceilalți, cei care ştiau. Se ascundeau, nici o mişcare nu le trăda prezența, dar puteam să jur că suferă de insomnie. Dacă nu erau mai mulți, era cel puțin ea. Nu-i puteam spune mamă. Femeia se afla într-un spațiu abstract, din care nu trebuia să coboare. Va avea însă tăria să nu apară? Calculul meu nu conta pe sentimentul matern. După douăzeci de ani de absență, pluteam pentru ea într-un nor la fel de imaterial ca şi ea pentru mine. Plasați în două lumi imaginare, nu puteam comunica. Dar contam pe sentimentul culpabilității. Se ştia părtaşă la crimă.

Uneori mă gândeam, fără dragoste, fără compătimire, la faptul că şi lui îi va fi fost greu. Sfâşierea nehotărârii în fața nepermisului, oroarea de imoral şi de vulgaritatea luptei cu interdicțiile. S-a înjosit să se ascundă, a coborât până la a concepe în taină un plan menit să înşele pe toată lumea, până la a-şi căuta un complice. În fața lui trebuia să fie tare, convins, de nezdruncinat, când el nu putea fi scutit de toate îndoielile unei asemenea întreprinderi. Să te condamni la o tăcere de o viață. O tărie de caracter neobişnuită este insuficientă. Ea trebuie asociată cu o încăpățânare diabolică şi apărata de un sistem de argumente infailibil. Este nevoie de o răbdare de vită de jug şi de o forță a inspirației jupiteriană. Un Jupiter fără tunete şi fulgere, unul ascuns, interiorizat. A dispus bătrânul de asemenea calități? Sau le-a înlocuit pe toate cu fanatismul, a sorbit puterea dintr-un orgoliu dement?

Caracterul ar trebui măsurat după facultatea de a. tăcea. Să ştii să taci. S-o faci un an, doi, douăzeci. Să taci când eşti gata să abandonezi. Să taci în noaptea victoriei, când eşti la capătul puterilor şi gândul de a te stăpâni îţi apare derizoriu în comparaţie cu grandoarea a ceea ce ai realizat. Să taci când aştepţi materializarea finală a reuşitei tale, când inactivitatea şi imposibilitatea de a mai interveni te scot din minţi. Să nu scoţi un cuvânt în timp ce vorbeşti zile întregi, în timp ce ţii la valoarea ta reală. Să fii mut când te vezi contestat în domeniile activităţii tale oficiale, singurele prin care exişti pentru lume, când adversarii tăi academici te pocnesc peste gură colegial, cu un surâs profesional pe buze. Să taci în vreme ce le replici, le sfărâmi carele de asalt şi dai foc scărilor pe care vor să-ţi invadeze cetatea. Să nu vorbeşti în ceasurile de coşmar în care aştepţi ivirea pe lume a rodului insomniilor tale, când nu ştii cum o să arate şi-ţi pui pentru prima oară problema ce vei face cu el. Să fii de fier în faţa femeii care, în slăbiciunea ei, este gata să uite că-i om de ştiinţă şi tinde să rămână mamă. Să taci când tu însuţi cazi pradă tentaţiei de a te consacra părinte al copilului. Să rezişti ispitei ani mulţi şi s-o faci astfel încât nimeni, niciodată să nu tresară în faţa unei bănuieli. Să taci atunci când anii trec şi o dată cu primele semne ale decrepitudinii fizice simţi omeneasca nevoie de a te face cunoscut urmaşului tău în ce ai înfăptuit major. Să taci pentru totdeauna ştiind că e pentru totdeauna, cel puţin pentru această viaţă.

Şi atunci, o minimă satisfacţie. Lespedea să fie preluată cel puţin după moarte. Lumea n-are decât să ignore, doar el să ştie, să se înfioare şi să te admire, fie şi cu preţul urii. Pentru aceasta trebuie să-i atragi atenţia printr-un mesaj care să nu fie un banal testament. Va fi o lovitură, dar fiul trebuie s-o merite. Va afla întristătoarea răsplată numai dacă va dovedi voinţa de a te cunoaşte. Adevărul va zăcea îngropat în hârtie, dar la îndemâna lui. Dacă va întinde mâna, va şti.

A contat pe mine. Era convins că voi forţa secretul

său înainte chiar de a fi aflat că există. Mă cunoştea, mi-a acordat această încredere. Nu rămânea decât să atragă atenția prin moarte. Când n-a mai avut răbdare, s-a lăsat ucis de mine, de solicitările mele, de prezența mea veşnic periculoasă, din care oricând putea țâşni un gheizer de întrebări ucigaşe. Purtam cu mine o tensiune pe care vârsta lui o exagera. Un cord nu e decât un cord. Nebunii nu-l au mai puternic decât geniile. A izbutit să moară din cauza mea. Ținea să-l admir.

Stingerea bătrânului n-a făcut mai mult zgomot decât o piatră căzând în apă. Iată, cercurile de pe fața ei sunt mereu mai largi. Aştept efectul cu tărie şi sânge rece. Parcă le văd: inelele unui lanț fluid strângându-se în jurul complicilor săi şi ai mei, al celor care nu l-au împiedicat să-şi dea viața şi m-au ajutat să-i dau moartea.

„Eu am ştiut”.

O mică satisfacție după o aşteptare atât de lungă.

„Eu am ştiut”.

Ascult aceste cuvinte, singurele pe care le aud. Glasul care le spune nu face, vorbind fără încetare şi explicându-se, decât să repete aceste sunete esențiale. În aşteptarea lor am trăit ceva mai adevărat.

Lucrurile începuseră să palpite din nou, se apropiau de un ritm vital. Ştiam că trebuie să am răbdare şi am avut-o. Răsplata mea şade pe scaunul capitonat în culori închise şi-mi declară de o sută, de două sute de ori:

„Eu am ştiut”.

E în fața mea, cuvântează calm şi demn, împrumutând solemnitatea încăperii. I-am spus că mai seamănă cu vechiul amic al bătrânului, omul cu barba fosforescent de neagră, şi m-a crezut, deşi bătrânețea a trecut peste el un tăvălug nemilos.

„Eu am ştiut”.

Ar putea fi mândru, ar putea-o mărturisi ca pe-o complicitate, dar o spune informativ şi neutru. Sunt proprietarul dramei, singurul în drept să iau o atitudine, să-i primesc mărturisirea ori să-l reneg. Întârzii s-o fac.

Omul acesta pretinde c-ar fi ştiut. Ce anume? Intenţia, poate, îndoielile şi eşecurile. Urmările – nici într-un caz. Revolta îmi aparţine, e numai a mea. Altfel s-ar fi temut să apară, aşa cum bătrânul, fiindcă ştia, s-a temut să trăiască.

„Am fost alături de el, am împărţit pe din două neliniştile”.

Îl rabd pentru că, îmi dau seama, tot ce spune nu e decât o singură frază extinsă enorm, o frază hipertrofiată. Nu se cade să întrerupi în mijlocul frazei.

Împărţite cu el, neliniştile bătrânului trebuie să se fi dublat. Ce imperioasă nevoie de confirmare îl va fi făcut să apeleze la omul cu barba fosforescent de neagră? Ochii aceştia nu-mi spun mare lucru. Şi totuşi au ştiut şi ei să tacă. Să fi fost, odată, în spatele lor o convingere?

Sunt nedrept. O ştiu. Mi-o spun în faţă. Îl văd copleşit, îmbătrânit de răspundere. I-a căzut pe umeri o moştenire grea şi fără sens. Păcatul, e cel mai potrivit cuvânt pentru actul acela lipsit de elementul carnal, păcatul a avut un piedestal demn atunci când apăsa pe umerii bătrânului. Mai ales, aşa era drept. Dar acela a căzut şi păcatul şi-a găsit un alt soclu în omul din faţa mea, care s-a trezit singur sub fonta masivă a faptei ce nu-i aparţinea. S-a zbătut în hruba liniştii sale, căreia nu i-a rezistat. A ţinut, conform previziunii mele, să apară. Voia să afle ce ştiu pentru a se hotărî ce trebuie să-mi spună. Spera că-l voi determina să se abţină de la orice mărturisiri sau cel puţin că-l voi absolvi de sarcina sa.

Dar nu văd motivul pentru care l-aş menaja.

Nu l-am chemat, n-am nici o reticenţă în faţa lui. Îl apuc de beregată cu un cleşte de întrebări. De după meterezele prudenţei sale, îmi răspunde. A avut de prea multe ori vârsta mea ca să se mai sperie altfel decât la suprafaţă. Vrea să mă facă să văd. Îmi aduce detalii, îmi expune faptele în lumina raţiunii de a cunoaşte. Pledează nuanţat, se ştie elocvent şi aşteaptă ca greutatea argumentelor să schimbe acul balanţei în favoarea unei împăcări cu destinul. E convins că momentul nu poate

întârzia, de aceea nu încetează să acumuleze pe talgerul său fraze pline sau lipsite de sens. Argumente logice, negarea prejudecăților, comparații convingătoare, apeluri la sentiment. Medicul e un avocat. Faptul că apără o cauză pierdută nu-l crește în ochii mei. Pentru a urma judecata lui trebuie să fii obiectiv și eu nu vreau să fiu! Poziția mea e prea nefericită ca să mi-o poată uzurpa cineva, sunt intangibil.

Nu credeam că există o plăcere în a fi rău. O descopăr însă, mă răzbun de-o manieră facilă pe acest vinovat secundar, fără a cărui complicitate n-aș fi existat. Mă asculta spăsit, ridicol, acceptă să-i zvârl în față urâtul pe care l-a depus în mine trista descoperire. E o ieftină satisfacție, fără de rost și care nu schimbă nimic din condiția mea. Aceasta mă îndârjește și după ce umilesc peste măsură părul alb al omului din fața mea, îl dau afară. Am avut vreme să observ cum, pe măsură ce-mi dezvoltam rechizitoriul, se instala tot mai confortabil în vina sa, adaptându-se cu fiecare cuvânt situației în fine limpezită. Pleacă, împotriva oricărei previziuni, cu o jalnică mulțumire de sine. S-a comportat exemplar în ambele împrejurări, atât susținându-și prietenul cu tăcerea sa cât și spovedindu-se celui care trage consecințele. Vreau să nu-l mai văd niciodată.

O muscă se tăvălește pe coala albă. Încearcă să înainteze. Ține la mobilitatea și independența persoanei sale, deși i-am smuls aripile și picioarele. Eforturile ei sunt zadarnice, dar musca nu disperă, se zbuciumă pe coala ei de hârtie, nu pricepe ce dramatic eveniment ar fi putut-o priva de fireștile sale însușiri de zburătoare. Nu face nici legătura între violența necunoscutului care i-a provocat misterioasa durere acolo unde aripile și picioarele îi întâlneau corpul și dispariția acestor organe. E o cretina, așadar nu merită atenție. Aș strivi-o dacă nu mi-ar pune, în mizeria ei, întrebarea: „Tu, care mă judeci, valorezi mai mult?” Zice: „Tu, care mă judeci...”, nu: „Tu, care mi-ai rupt aripile” pentru că e imbecilă și nu știe că

eu am făcut-o. În afara orbirii şi stupidităţii îi semăn perfect. Nici aripi, nici alte organe ale independenţei. Mă tăvălesc pe coala incoloră a zilelor mele, care seamănă foarte bine cu o foaie de hârtie, şi mă minunez de infirmitatea mea. Sunt, totuşi, la fel de idiot şi de orb ca musca pe care o chinuiesc fără sadism şi fără părere de rău. Calculez la rece, îmi demonstrez ce valorez la ora actuală şi nu valorez prea mult. Mătur cu dosul palmei de pe masă musca invalidă, mototolesc hârtia pe care s-a zvârcolit şi o arunc pe fereastră. Mă ridic în picioare, fac doi-trei paşi, mă aşez, singur cu timpul încetinit, bătrân şi pe moarte. Inutilitatea fiecărui gest îl retează din rădăcină. Să mă ridic – de ce? Să ies, în ce scop? Nimic nu mai are importanţă, menirea mea este să ascult curgerea picătură cu picătură a timpului, nici asta n-are importanţă, pot la fel de bine să n-o fac, nu va trece mai repede. Aceasta seamănă cu o aşteptare, e fals, nu mai aştept nimic, aştept să nu se întâmple nimic, să aştept resemnarea nu mă interesează. Viaţa e o cetate construită solid, are o poartă pe care n-o poţi forţa cu una, cu două, iar eu mă aflu în afara zidurilor ei. Să-i dărâm totuşi poarta – vreau eu asta? Nici o fibră din bicepşii mei nu tresare în vederea acestui scop. Viaţa? Nu cunosc, întrebaţi alături.

Au mai apărut două umbre. Un laborant obscur şi o mare figură academică. Acesta din urmă a bănuit la un moment dat, a ţinut să se convingă şi a aflat. Nobleţea scopului l-a autorizat să-şi spioneze colegul. A izbutit aceasta folosind oameni care nu au înţeles. Mi-o povesteşte cu fruntea sus, căci o face în numele binelui şi al moralei. Este perfect convins că vorbeşte de pe poziţia mea. Îngrozitor este faptul că are dreptate. Dar nu pot fi solidar cu el şi atunci mă scutur de tot ce am gândit până acum numai ca să pot respinge spusele lui. Îmi vorbeşte blând, părinteşte, îmi oferă simpatia şi sprijinul său împotriva memoriei celui care a îndrăznit. El n-a cutezat nici măcar să-l denunţe şi-mi pretinde recunoştinţă pentru aceasta. Îşi face un merit din faptul că a fost de două ori

fals, atât faţă de bătrânul meu, cât şi faţă de restul lumii. De ce n-ar fi tot atât de fals şi faţă de mine!

Ştiu cum ar trebui să reacţionez, dar nu o pot face. Cazul nu mă mai interesează. Dezvăluirile academicianului mă adorm şi, iată, din nou aud timpul bătând pasul pe loc.

Laborantul a fost mai interesant. El înşira fapte, nu aprecieri şi nu-mi oferea nici o tutelă. Era totuşi prea târziu. L-am ascultat din politeţe şi am închis uşa în urma lui.

Ea însă n-a apărut. Singura care ar fi trebuit să apară. Singura care a înţeles profunzimea reală a faptei. Singura care, alături de el, deşi atât de departe, a gândit totul până la ultimele consecinţe. Singura care a tăcut mai mult decât primul făptaş. Poate a tăcut până la moarte şi fără să lase nici un mesaj. Nu pot, peste vagul care ne desparte, să nu o respect.

De când am înţeles că nimeni n-o să mai apară, mi-am regăsit echilibrul.

E o stare neverosimilă, în afara sentimentelor, în afara oricăror gânduri. Aş putea trăi fără să mănânc, să beau şi să dorm. Pot orice, în afară de ceea ce-i cu putinţă. O stare calmă, egalitatea cu tine însuţi, când totul ţi-e interzis şi chiar tu eşti acela care o face. Nu ştiu dacă sunt viu. A trăi înseamnă a putea trăi, iar eu nu pot. Exist, palid ca propria mea amintire, căci până şi-n mintea noastră se şterge imaginea moartă, indiferentă la faptul că ne reprezintă. În curând voi fi gol ca o oglindă de pe care s-au scurs toate imaginile, o oglindă moartă, descalificată.

Şi timpul, timpul care merge pe jos, care merge înapoi, care stă, mort el însuşi, timpul care nu mai e decât palida sa imagine, amintirea sa pe jumătate uitată.

Un ghem de nervi sfâşiaţi de viteză, împrăştiaţi în văzduh, menţinându-se totuşi într-o unitate care nu se destramă, deşi vântul trece neoprit prin spaţiile de filigran. Un schelet de nervi, fără carne, fără

personalitate, o umbră țâşnind peste fața lacului transparent şi neobosit.

Sunt eu. Schiez pe apă. Nu sunt absolut sigur că e adevărat, aşa încât mă examinez cu atenție. Sunt eu, într-adevăr, cel care saltă cu otita prezență de spirit coamele valurilor în culorile reci ale toamnei? Dar de unde, eu sunt aici, în loja spectatorului, pe schiuri sunt numai reflexele mele. De când m-am deşteptat, brusc, zburând prin aceşti nori biciuitori de spumă, ființa mea e supusă la grele încercări. În orice moment nervii sunt gata să se despletească în vânt, căci reflexele nu funcționează bine în absența mea. Iar eu de câteva clipe sunt ocupat. Țin să aflu cum am ajuns aici fără voia mea. Şi atunci văd în dreapta silueta Nanei, plutind ca un înger peste furtuna valurilor stârnite de şalupă. O văd subțire, înaltă, cu mândra ei ținută exprimând uitare de sine. De pe creasta unui promontoriu de apă strigă inutil cuvinte de neînțeles lui Gip, care frânge în mâini volanul ambarcației. Ghicindu-le printr-un miracol pentru care-l invidiez, Gip ne complică existența ondulând goana şalupei cu o fantezie care-mi dă fiori. Fuga la capătul frânghiei ce-mi transmite vibrații dramatice capătă o încordare insuportabilă. Întreaga mea ființă stă la pândă să prindă la timp, să pescuiască din aer manevra de făcut pentru păstrarea fără sens a unui temerar echilibru. Nana se amuză din plin, corpul ei străluceşte de apă, iradiază poftă de viață, iar Gip îi răspunde la capătul cordonului ombilical care ne leagă, gemeni, de el, prin emanația lui de vitalitate care-l face să pară nemuritor.

Cu câteva zile în urmă au năvălit peste mine, călcându-mi în picioare singurătatea. Înhățându-mă ca pe un bagaj, m-au smuls dintre pereții mei de întrebări şi m-au luat cu ei într-o lume ideală, fără probleme. Intuind starea în care mă aflu cu un geniu al flerului pe care întotdeauna i l-am recunoscut, Nana a adoptat fără şovăire o atitudine de tutelă. Ridicând cu obrăznicie steagul capriciului impus drept lege, m-a deposedat cu desăvârşire de mine însumi. A făcut-o cu atâta

convingere, încât a trebuit să mă supun. A refuzat să discute, mi-a negat dreptul de a dispune de mine, a instaurat o dulce dictatură, de sub călcâiul căreia n-am mai izbutit să-mi adun complicațiile. Ce uşurare să nu mai fii tu însuți, să nu mai fii nimeni, să exişti în abstract, anexă vegetativă a unei voințe străine, ferme şi acceptate. O legătură aeriană să-ți transmită senzații, forme, culori, elementele disparate ale bucuriei, gustul prezentului în comprimate. În această fericită carceră nu este loc pentru gânduri. Ritmul nemilos al zilei mi-a furat şi nopțile, În care nu izbuteam să visez. Această vacanță în stil de marş forțat seamănă grozav cu un duş terapeutic asociat cu cămaşa de forță. Când însă cea care-l aplică are de partea ei frumusețea şi nici nu se gândeşte să-ți ceară voie înainte de a te supune tratamentului, nu-ți rămâne decât să spui da. Fericit refugiu, departe de teribila necesitate de a opta.

Acele prime săptămâni în care totul se învârtea în jurul suspiciunii şi nu mă recunoşteam în dorințele şi repulsiile mele, căutând, veşnic bănuitor, în orice intenție şi manifestare a mea premeditarea paternă, tremură undeva, umbrite de culoarea prezentului, nehotărâte dacă să revină ori să moară. Crescut în spiritul unei oarecare emancipări, să te trezeşti vasal unei absențe, conştient că e pentru totdeauna…

Caut în ochii Nanei pe cel care mi-a ales-o. Fără îndoială e tipul prescris. Până ieri, până acum o sută de ani credeam în iubirea mea. Dacă aş putea să trăiesc prin ea… Dar alegerea Nanei acuză un bun gust şi o sănătate a simțurilor pe care nu le cred ale mele. Ar trebui, prin contrast, să urmăresc femeile reci, să iscodesc printre cele care nu-mi spun nimic, s-o caut pe aceea pe care aş fi ales-o dacă eram cel care aş fi putut fi.

Şi totuşi. S-ar fi putut oare să nu aleg ochii prelungi şi tainici ai Nanei? Ar fi putut să mă înduioşeze alți umeri, tot atât de fragili? Căldura din podul palmelor ei îmi vorbeşte, iar gura mea îi răspunde fără un sunet. Atunci, la început, am tresărit către ea. Indiferent cine va fi

apăsat resortul, Nana a rămas de neşters. Şi am tresărit din nou când am revăzut-o, după declanşarea anodinei mele aventuri.

Dacă ar şti. Dar sunt mut, profit de gingaşa ei autoritate ca să tac după exemplul bunului meu înaintaş. Să vorbesc, n-aş provoca decât confuzie şi suferinţă. Nu aceasta mă împiedică totuşi. Îmi recunosc egoismul. O suferinţă publică mi-ar face bine. Dar nu ţin s-o dezlănţui, nu vreau şi nu pot. Dacă ar ţine zborul acesta pe zimţii fără substanţă ai valurilor...

Însă de mult am scăpat din mâini frânghia de nylon ce mă lega de şalupa lui Gip. Înot leneş spre mal, astfel am găsit un răgaz, un sfert de oră de singurătate. Simt nevoia să mă odihnesc în răul care mă macină, după atâta suprasolicitare a uitării. Nu mă îndoiesc, această manie brusc apărută în ultima lună, aplecarea de a despica firul în patru, trebuie să fie tot un derivat al prefabricatului, dar îmi corespunde şi apoi e cea mai chinuitoare, mă ajută să sufăr şi astfel să mă eliberez. Naivii mei prieteni habar n-au că până nu-mi voi face suma de scrâşnete n-o să mă liniştesc. Singur sau nu, într-un an sau în zece totul se va consuma până la înecul general în indiferenţă. Nimic nu e în stare să ne frământe perpetuu şi apoi nimic nu poate rezista cuvintelor. Ştiu că dacă aş putea vorbi două zile şi două nopţi în şir, dacă aş putea umple cu vorbe locul acesta nemărginit aş face lucrul cel mai înţelept din lume. Explicând, insistând, revenind, mai ales repetând aş călca în picioare fiecare moleculă a dramei. Traduşi în sunete exterioare, beneficiind de inexpresivitatea limbajului, monştrii din capul meu ar trece în aer, s-ar banaliza, ar începe să sune dogit, ori cel puţin s-ar preface în fantome, s-ar volatiliza. Dar nu pot vorbi, dinţii mi-s încleştaţi, iar cuvintele mi se refuză. Nu, încă nu, totul e înăuntrul meu, acolo sunt ambele tabere, şi omul construit şi celălalt, necunoscutul, e o înghesuială nemaipomenită, de aceea, probabil, fiindcă trag la cântar cât doi, mi-e atât de greu să înot, mişcările-mi sunt mereu mai încete, mă mişc fără

convingere, gesticulez anapoda, manevrele celor doi înotători nu se adună, se contrazic şi se scad, astfel încât nu e de mirare că încep să mă scufund, apa-mi acoperă ochii, n-am mai respirat de o veşnicie, dintr-o zvâcnire aş fi iarăşi la suprafață, acolo mă aşteaptă tot ce-am lăsat în urmă, aici e mai bine, e linişte, deşi nu e aer, ar trebui să putem respira sub apă, ar trebui. Dar nimic nu durează. Am atins fundul, e abia la doi metri sub oglinda care-şi joacă cioburile deasupra mea, nu te poți îneca în doi metri de apă, nu vreau să fiu ridicol tocmai în moarte. Şi apoi nu cred într-o moarte care nu e a mea. Să mor pentru a realiza prevederile celui care mi-a prescris-o! Să pier pentru că el a voit-o, pentru că a încrustat-o în sângele meu! Să-i acord cea mai nesperată confirmare, suprema, care să încununeze nefasta lui operă! Şi pentru a şterge orice urmă a crimei! Un hohot de râs mă îneacă. Râd nebuneşte, cu lacrimi, înghițind tone de apă miloasă, tuşind, sufocându-mă, sinucigaş. Mă ridic însă vertical şi reintru în ziua care mă primeşte cu vuietul ei şi-mi înfige în ochi sulițe de lumină. Cu ele se identifică sirena care înoată spre mine. Iar din şalupă se apleacă asupră-mi forța irezistibilă a lui Gip.

Trebuie să exist. Am încercat nenumărate ocupații. Le făcea imposibile gândul că sunt parte integrantă din biografia mea prefabricată. Ca să fiu departe, am colindat mările. Nu m-am ales decât cu o poreclă: Amiralul.

Apoi am descoperit: mai puteam încă şi eu.

Exista un domeniu pe care, desigur, nu-l avusese în vedere pentru mine.

Într-adevăr, câți oameni cu o viață zbuciumată aleg pentru fiii lor o carieră apropiată? Aveam toate calitățile, mai puțin pe acelea care presupun perseverarea în biblioteca şi laborator. M-am hotărât: voi fi om de ştiință.

Pentru a-mi îndulci revolta aveam să mă consacru uneia dintre lucrările lui neterminate. N-aveam decât să aleg. Am ales butonii.

N-a fost nevoie să continue. Din momentul în care s-a consacrat ştiinţei începe biografia prieteniei noastre. Sunt autorul unei cărţi despre părinte. Am scris-o cu ajutorul fiului. Bun prilej pentru a-l cunoaşte. Un tânăr de loc sociabil. Ba chiar ursuz. Ironic până la insuportabil. În acelaşi timp însă patetic, gata să dramatizeze. Ghinion: am o fire apropiată. Ursuz eu însumi, nu-mi plac expansivii. În pofida caracterelor noastre imposibile, ne înţelegem. Fiecare îl explică în sine pe celălalt. Decât să-l chestioneze… Drept care credem că ne cunoaştem, când în realitate fiecare a creat un mit despre partenerul său. Cu cât ne cunoaştem mai puţin, cu atât ne înţelegem mai bine. Nu ne punem întrebări. Niciunul dintre noi nu mai este adolescent. Ne apropie preocupările pe care le stimăm: eu ştiinţa lui, el darul meu de a expune. Uneori ne invidiem. Nu atât de înfocat încât să atingem nivelul geloziei. Niciunul dintre noi nu mai are energia de a-şi schimba viaţa.

Amiralul s-a consacrat, aşadar, continuării operei paterne. Între alte lucrări – butonii. Încă nu ştie nimeni: i-a obţinut! O invenţie inutilă. Deocamdată. Imposibil de experimentat. O pereche de îndoieli. Mâncărimea de limbă a realizatorului este lesne dominată de temperamentul sobru. Nu fără eforturi, desigur. Dar existăm oare fără eforturi?

Trec anii. Butonii zac într-un sertar. Alte lucrări sunt încheiate. Apar succesul, celebritatea. Amiralul primeşte cu linişte aceste daruri pe care nu le-a cerut şi pe care le datorează muncii altuia, cel puţin în parte. Este pe jumătate resemnat. Nimeni nu-l crede cu adevărat când aminteşte ce i se cuvine tatălui său din ceea ce reuşeşte. Dimpotrivă, modestia pare demonstrativă, indispune şi pe cei apropiaţi. Puţini, ca mine, au înţeles cine a fost bătrânul şi cred în cuvântul

Amiralului. De unde şi nedezminţita noastră prietenie. Lumea însă consideră mai simplu să atribuie o operă unui singur om. Să insişti devine un deserviciu adus înaintaşului. Amiralul renunţă.

Prietenia noastră se bucură de un echilibru miraculos. Nu ne vedem prea des. Fiecare îşi poartă singur poverile vieţii. Ne regăsim după săptămâni la fel de proaspeţi de parcă ne-am fi despărţit în ajun. Alteori petrecem împreună câteva zile în mijlocul naturii, laolaltă cu alţi prieteni. Intimitatea amiciţiei noastre nu scade, nici nu creşte. Aş putea lipsi un timp nedefinit, după care să revin fără explicaţii. L-aş găsi nealterat şi m-ar descoperi la fel.

Trec anii. Experienţa ne încărunţeşte. Amiralul îşi refuză căsătoria. Nu mă întreb de ce. Viaţa lui este plină, nimic nu pare nelalocul său.

Şi deodată incurabila sa boală. Moştenită, împotriva previziunilor paterne? Contractată? Ce importanţă are! Pentru prima dată relaţia noastră ne zguduie. Nu vreau să moară. Nu vreau să-l pierd. Soarta hotărăşte altfel.

Amiralul recurge la butoni. O face fără plăcere. N-ar vrea să fie recunoscător tatălui său pentru această farsă jucată morţii. Îl consolează nesiguranţa, riscul experienţei. O face. Nu înainte de a împărtăşi prietenului său taina cea mare. Devenim, în sfârşit, complici. Eu nu cred un cuvânt. Drept, care, sfidând amintirea lui, convins de eşec, pun în funcţiune butonii. Îmi părăsesc astfel purtătorul de până mai ieri, începând nesuferita mea rătăcire prin alţii. Veşnic intrus, mereu spectator, actor nefericit atunci când pot acţiona, geniu nefast fără voie, căci nu pot să fac decât răul, existenţa mea o contrazice pe a celorlalţi. Pentru el, îmi dau seama, aceeaşi goană mortală prin fiinţe prin care nu poate să existe. În plus, o speranţă: căutarea mea. Şi disperarea: nu mă găseşte, am dispărut, nu mai sunt! Am fi fost doi, am fi fost împreună, ar fi fost altfel, crede Amiralul. Şi caută fără milă, secerând vieţile,

problematizând ca mine sau nu, ce importanţă are? Nu poate şti dacă am folosit butonii mei, îi caută, nu-i află. Dar nimic nu se pierde mai uşor ca o pereche de butoni de manşetă. În cele din urmă ne regăsim, căutăm un limbaj comun, îl aflăm. Suntem laolaltă.

Trec zile lungi. Trec nopţi fără capăt. Povestim tot ce se poate povesti. Niciodată nu ne-am spus atâtea cuvinte.

Ne bucurăm? Desigur. Schimbările survenite au cutremurat osia lumii, cel puţin pentru noi. Dar nu au afectat sentimentele noastre. Oboseala, irascibilitatea, străine existenţei noastre anterioare, se datoresc vicisitudinilor rătăcirii noastre fără sens şi nu excesului de intimitate. Faptul că ne ghicim gândurile, că avem tot mai puţin să ne spunem nu are o importanţă capitală. Atâţia ani nu ne-am spus aproape nimic. Şi totuşi acum ar fi parcă de dorit o afluenţă neistovită de revelaţii, chiar şi de fleacuri, care să acopere tăcerea. Suntem prea aproape. O auzim.

Delios nu ne poate umple viaţa. Beatrice nu-mi aparţine. De altfel nici nu mai apare. Acum ştiu totul despre ea. Una din aspiraţiile Amiralului, suspectată de a fi aleasă şi ea după gustul patern. O sfâşiere între dragostea totală şi încăpăţânarea refuzului. Amiralul a fost mai tare. S-a învins. Dar memoria a filtrat după cele mai perfide reţete liniile frumoasei, prefăcând-o într-o arătare de basm. Sărmanul Delios, care se credea beneficiarul încântătoarei imagini! O nouă victimă la orizont.

De ce spun asta? De ce o gândesc? Pentru că devine mereu mai limpede: nu vom putea coexista.

Şi atunci? Ne vom despărţi? Să fi ajuns Amiralul la această concluzie? După ce a străbătut lumea în căutarea mea? Să renunţ la el, singurul meu camarad în descreierata existenţă la care m-am condamnat ?

Să rămânem laolaltă, devine mereu mai clar, înseamnă să începem treptat să ne urâm. Nu vreau

asta, nu o vrea nici el, dar nu putem respira pe o insulă atât de mică precum este Delios.

Îl vom sacrifica? Mi se strânge inima gândindu-mă la această eventualitate. Cea mai pură şi nevinovată victimă a noastră.

Să-l sacrificăm…

Nu e uşor. Pentru ca ambele perechi de butoni să funcționeze simultan ar fi nevoie de două perechi de mâini şi de o sincronizare demnă de automatica mileniului al III-lea. Pe rând nu putem părăsi epava Delios. Plecarea unuia dintre noi l-ar condamna pe celălalt să trăiască – şi câtă vreme? – pe un cadavru.

Să continuăm a coexista ignorându-ne? Imposibil, după tot ce ne leagă şi ne desparte.

O epavă rătăceşte pe mare. La bordul ei, doi asasini. Fiecare este pentru o altă cale. Epava are o singură cârmă, o singură vâslă, nu e uşor s-o conduci pe ocean. Mai ales atunci când fiecare îl suspectează pe celălalt, când este convins că celălalt va lovi primul.

Lâncezim. Plutim în derivă pe o mare a întâmplării. Fiecare aşteaptă ceva din partea cuiva, ceva neştiut, inform, imposibil: ieşirea. Cine va tăia nodul gordian? Şi cum?

Pe puntea pustie a deznădejdii, bătută de valuri, rătăcim spectral. Trece, iată, Amiralul, pe cap cu umbra unei pălării bordisite cu pene. Trece cu ochi de smoală, trece fără a face un pas, întunecat ca noaptea. De după o pânză de corabie umedă şi murdară apare Delios, văzut ca printr-o perdea de pulbere, cu un surâs mort pe buzele galbene. Este un bolnav care se stinge pe picioare, un muribund care poartă pecetea sfârşitului, un hoit care nu a prins de veste că a dispărut sau poate o ştie, dar neagă evidența, nu are de pierdut nimic, trişează puțin, o clipă în plus ori în minus nu are importanță. Deşi nu s-ar fi aşteptat nimeni din partea lui la atâta putere disimulatoare, atât de convingător contrazisă de surâsul cucernic al săracului cu duhul. Fantoma unei fantome, colindă puntea Beatrice,

fluturând ca propriul ei veşmânt. Poartă o rochie făcută din cer. Îi vine bine. Şi ea cerului, desigur. De aceea poate nici nu atinge podeaua grosolană a corăbiei în veci rătăcitoare pe care ne ispăşim păcatele. Se mulțumeşte să aducă pe ea o rază de albastru, o lance menită să ne amintească unde ne aflăm, să ne împiedice a ne obişnui, a ne consola. Căci eterica ei plutire nu-i afectează felul de a se purta. Zborul ei peste suferințele noastre este o imensă ironie şi numai imaterialitatea sa ne-a scutit de insulte.

Mai sunt eu, un strigoi oarecare, fără nici un merit, ba chiar fără nici un drept întrucât nu mi-am ales voluntar calea, un intrus în lumea umbrelor, un parvenit. Un strigoi vrednic de plâns, imens de singur între ospitalitatea fără voie a lui Delios, adorația vagă a unei madone incerte şi o prietenie apusă.

Prietenie… Cine pretindea a cunoaşte înțelesul acestui cuvânt? Cum definiți un sentiment care în unele cazuri moare dacă protagoniştii se despart, iar în altele când sunt prea de tot împreună? Să fie oare adevărat că distanța, o distanță modică ar fi salutară pentru orice prietenie? Oreste şi Pilade închişi într-o celulă s-ar fi mâncat de vii. Extinzând raza ideii asupra dragostei, Romeo şi Julieta ar fi devenit, prin claustrare, o pereche de asasini.

Nimic serios în aceste gânduri în tovărăşia cărora străbatem, Amiralul şi cu mine, penibilele strâmtori ale zilelor. Manevre pline de grijă, menajamente, doze măsurate de tăcere, altele de conversație amicală încearcă să păstreze echilibrul. Amiralul e numai bunăvoință, eu numai prudență. Destul, ca să omoare orice sentiment.

În fond ne dăm târcoale, doi lei într-o cuşcă derizorie, nu lei, franchețea lor ne lipseşte, două pisici perfide, materializări ale prefăcătoriei, ale minciunii. Niciunul dintre noi nu-l dispreţuieşte pe celălalt, nu-l urăşte pe celălalt. Urâm însă şi dispreţuim ceea ce a făcut celălalt din noi înşine, putreziciunea, vedenia,

inutilitatea, vina. Mai ales vina, căci fiecare ştie cât rău provoacă celuilalt în fiecare clipă.

Şi niciunul nu face gestul hotărâtor. Ca din întâmplare, butonii strălucesc mai toată vremea la manşetele lui Delios. Acesta le ignoră mesajul. Cei doi asasini care-l controlează se fac a nu şti, a nu vedea, a fi uitat rostul pe lume al acestor mici bijuterii de două ori prețioase, odioase în acelaşi timp.

Am oroare de ele. Prefer să rătăcesc la infinit pe vasul-fantomă decât să mai beneficiez odată de fulgerul salvator.

Rumeg dus şi întors aceste idei ore şi zile, săptămâni. Amiralul şi cu mine aproape că nu mai vorbim. Veşnica pendulare între aceleaşi raționamente modifică întreg sistemul meu de gândire. Am toate motivele să uit prezența Amiralului, tăcerea lui mi-o facilitează, este însă târziu, morbul a lucrat, ideea fixă avansează. Tăcerea lui mă doare, mă jigneşte, mă înfurie pe cât mă scot din minți cele mai banale observații ale sale. Reciproca este la rândul ei valabilă. Ultim rest de luciditate este regretul că tot ce a dat mai bun Amiralul a dus la tot ce poate fi mai rău pentru el şi pentru cel pe care-l iubea.

Astfel, nici n-am ştiut când s-a întâmplat. Rutina şi-a spus cuvântul. Mâinile, era să zic ale mele, au manevrat singure, eu eram aiurea, am un alibi perfect, mă gândeam la cu totul altceva – ce lovitură pentru mine! Hilar acest egoist imn al persoanei întâi, hilar şi grotesc. De ce atunci mă simt atât de uşurat? Vinovat, desigur, foarte vinovat. Mă gândesc mereu că el ştia tot ce gândeam, că simțea aceleaşi tentații, dar că el a rezistat, că eu am fost cel slab. Mă gândesc la faptul că victima mi-a urmărit fiecare gest, că ştia ce fac şi când eu nu ştiam decât pe jumătate, că a ştiut şi nu a intervenit, nu m-a împiedicat şi disprețul său mă copleşeşte, mă doare, mă arde ca o ploaie de foc.

Şi totuşi noua tortură este suportabilă, ba chiar plăcută față de chinul reciproc de până ieri. Prietenia

este un obiect la fel de intransmisibil ca o pereche de ochelari. Orice modificare a distanței duce la o schimbare a opticii.

Frumos requiem... În existența pe care o duc nu are cine să-mi sancționeze faptele. Sunt destinul meu, ba şi al altora. Homo homini deus. Grea profesiune. Dezgustătoare.

Mă întreb dacă, după ce predestinarea biologică de care se plângea îi determinase viața, tot ea hotărâse şi această moarte fără precedent. Şi-mi răspund: imposibil. Într-adevăr, neaşteptat deznodământ, cel puțin pentru părintele şi creatorul Amiralului. O adevărată izbândă pentru acesta din urmă. Amen.

Partea a treia

DINCOLO DE IUBIRE

Spre deosebire de Gilles, al cărui celibat se datora tinereții şi care trăia cu totul în exterior, ca şi de bietul Delios, Jerebian, ducând viața publică cea mai obişnuită, trăia extrem de retras. Mai exact, ieşea la fel ca toată lumea, dar nu primea decât foarte rar.

Vizuina lui era o casă a umbrelor, cu storurile mereu trase, o cochilie prețioasă tăinuind un bun de preț însă nedefinit şi necunoscut, ascuns parcă şi sieşi de gelosul beneficiar. Am căutat între zidurile ei cheia misterelor care păreau să se anunțe. Am dedus curând că nu era nici un mister. Casa respira un aer sănătos, iar umbrele erau menite doar să-i alunge pe curioşi. Paradoxal, aceştia nu dădeau năvală, cum ar fi fost de aşteptat. Jerebian era discreția însăşi, nu bătea la ochi, îşi cerea veşnic scuze pentru singurătatea sa şi se lua singur peste picior atunci când socotea că astfel dă cezarului, vreau să spun opiniei curente, ce este al cezarului, un tribut prin care-şi asigura pentru un nou răstimp libertatea.

Jerebian era o persoană mai curând ceremonioasă, posedând în cel mai înalt grad arta păstrării distanțelor fără nici o intenție jignitoare, din pură sanitate. O demnitate firească, pe jumătate umilă, descuraja orice intenție de a scotoci prin existența sa.

Un om extrem de îngrijit. Pomezi şi pudre se îngrămădeau pe măsuța lui de toaletă şi am fost destul de mirat să-l văd folosindu-le cel puțin o dată pe zi. Nu înțelegeam prea bine rostul lor, iar denumirile criptice ori fantastice impuse de reclamă nu m-au lămurit mai mult. De altfel unele nu aveau nici o inscripție. Petrecea cu ele minute lungi, fără a se grăbi vreodată în fața

oglinzii.

Singura încăpere viu luminată era baia, luxoasă de-a dreptul, scăldată în sute de lucşi. Şi aici, ca în toate camerele acestei ciudate locuinţe, era prezentă o mare oglindă. Dacă însă celelalte oglinzi ornau ziduri aflate în penumbră, marele cristal din sala de baie, aproape cât un stat de om, situat în cea mai bună lumină, permitea o observare a propriului corp demnă de o fecioară perversă.

Aveam să mă conving de nevinovăţia micii manii a lui Jerebian de a se studia. O făcea zilnic, meticulos, răbdător, trecându-şi în revistă fiecare porţiune a corpului, fiecare centimetru pătrat de epidermă, îşi încerca elasticitatea muşchilor comandându-le o mişcare sau alta şi urmărind cu ajutorul reflexelor din oglindă promptitudinea execuţiei, corectitudinea şi estetica ei.

Nu era ceea ce se cheamă un bărbat frumos şi nici un atlet. Avea un corp normal, dezvoltat destul de armonios, de om care a înotat şi s-a zbuciumat în prima tinereţe pe terenurile liceului, fără să persevereze. Cu atât mai ciudată părea preocuparea sa actuală pentru ţinuta fizică cu cât acum nu practica nici un sport şi se străduia să lase nealterată impresia tipului sedentar, trecut peste mijlocul vieţii, care era. Revenind la şedinţele de nudism în faţa oglinzii, nu pot să nu notez îngrijorarea de om bolnav cu care îşi urmărea evoluţia fizică, lipsa oricărei satisfacţii în faţa imaginii acestui corp ce ar fi încântat pe orice bărbat de 45 de ani fără pretenţii de Adonis. Curiozitatea lui Jerebian nu avea nimic maladiv, ascundea însă undeva o stupoare. Omului îi era ruşine de corpul său.

Călătorea mult. Avea numeroase legături cu femei de toate condiţiile. Totdeauna la ele sau în alte localităţi, într-un decor inedit, sub acoperământul nopţii, în penumbre ceţoase. Niciodată în casa lui.

Tactul îl obliga să-şi invite uneori apropiaţii. O făcea pentru a nu stârni întrebări. Avea grijă să se simtă

lipsa de confort şi carenţa serviciului, astfel încât raritatea invitaţiilor să apară firească.

N-a fost uşor să prind nuanţa suferinţei lui Jerebian. De fapt o îngrijorare, o prudenţă continuă, dar curată, fără amarul vinei, fără durere. O strângere de inimă preventivă, planând fără încetare peste o viaţă în linii mari normală, bărbătească, deşi modestă, lipsită de pretenţii. În instituţia sa, preocupată de chimie, numele lui era destul de respectat. Prea puţin cunoscut, ca urmare a retractilităţii lui consubstanţiale, refuza cel mai adesea participări promiţătoare la lucrări care se anunţau de răsunet. Era gata oricând să facă o bine dozată demonstraţie de om şters.

Curând colocviile sale cu oglinda încetară să-mi mai pară stranii. Am început să mă orientez în parametrii existenţei acestui om pe care voiam să-l descifrez. L-am urmărit în faţa cosmeticalelor sale. Avea un păr de noapte adâncă, bogat şi lucios. Jerebian însă şi-l pudra. Nu numai atât. Apelând la mijloacele pe care le stăpânea atât de bine, omul îşi aplica o adevărată grimă. Una de două ori ciudată, întrucât nu era menită să-i schimbe trăsăturile, căci i le conserva, nici să-l întinerească deoarece, am înţeles în cele din urmă, ceea ce făcea avea drept obiectiv să-l maturizeze!

De ce o făcea?

Nu era un răufăcător, căci nu s-ar fi putut ascunde în spatele propriului său chip, abia cernit de adăugirea câtorva ani. Nici un don Juan imberb care ar fi încercat să pară bărbat. Machiajul său nu urmărea să ascundă o infirmitate, m-am convins curând prin eliminarea unora sau a altora dintre ipotezele care mi se prezentau. Mai rămânea, logic vorbind, să ascundă o calitate.

Să fie tinereţea? La vârsta lui o cauţi, o preţuieşti, nu o alungi!

Jerebian se regăsea zilnic în faţa oglinzii pentru ca, ajutat de cosmetică, să ascundă negrul imaculat al părului său şi să accentueze riduri şi umbre incerte pe

gât şi obraji, în scopul, mi se revelă în cele din urmă, de a păstra secretă continua sa reîntinerire biologică.

Ei bine da, acesta era numele răului, al calvarului de care Jerebian evita să se plângă. O însuşire pe care magnaţii Pământului ar fi plătit-o cu tone de aur era, tocmai de aceea, ascunsă cu grijă.

Dar bine, mi-am spus, am descoperit un om de două ori excepţional! Mai întâi prin ceea ce a izbutit să obţină, apoi prin logica şi etica sa. Într-adevăr, ce spectacol deprimant ar fi dat plimbând în mijlocul unei omeniri de muribunzi, de fiinţe împăcate mai mult sau mai puţin cu inevitabilul decrepitudinii şi al senilităţii finale o tinereţe agresivă, înaintând încet, dar sigur printre obstacolele secrete a ceea ce avea mai conservator biologia lui Jerebian, sfidând pe cei condamnaţi la un ciclu al existenţei normal. Tinereţea pentru menţinerea căreia părea să nu facă nimic ar fi otrăvit viaţa tuturor, începând cu a lui. Acesta era motivul adânc al opţiunii pentru mască, o mască adânc ocrotitoare, o mască ea însăşi cu două feţe, servind ambelor părţi, ocrotind atât pe Jerebian, a cărui discreţie înnăscută n-ar fi suportat intruziunea apropiaţilor săi, cât şi restul lumii, pe care, câtă vreme nu-i putea oferi elixirul tinereţii, o scutea de o mortală dezamăgire.

Viaţa lui Jerebian căpăta, datorită celor două adevăruri ale sale, ceva teatral, împotriva datelor lui temperamentale. Nu ajunge să optezi pentru mască, mai greu este s-o realizezi cu măiestrie, s-o faci aptă de a fi purtată la lumina zilei şi privită de la orice distanţă, spre deosebire de grima scenică. Şi aproape imposibil pare să perseverezi cu atâta minuţie în păstrarea ei, încât nici o întâmplare să nu te divulge.

Pentru că Jerebian nu izbuti ceea ce ar fi făcut aproape toţi cei pe care îi cunosc, şi anume să creadă în masca sa. Introvertit, el reprezenta pentru sine o adevărată obsesie, o povară, prezenţa lui de spirit era un

travaliu conştient, nu o stare.

Cu atât mai mult m-a uimit prima sa escapadă. Mă învățasem de bine, de rău cu imuabilitatea măştii lui Jerebian. Iată însă că acesta, răspunzând unei scrisori parfumate, nu se mulțumi să ia trenul cu destinația respectivă, ci făcu memorabila concesie de a renunța la grimă, astfel încât dimineața, la ieşirea din cuşeta de dormit purta pe umeri vreo zece ani mai puțin decât cu o seară înainte. Însoțitorul nu observă decât bacşişul moderat şi o pălărie.

Descinzând la vila albă de pe malul oceanului, Jerebian deveni, cum se spune, un alt om. Era, într-adevăr, un altul. Îşi părăsise nu doar oglinzile străjuite de flacoane, ci şi complexele. Intrând sub acoperişul dorit era cel din oglinzile băii sale regale. Îmbrățişând-o pe aceea care-l aştepta, nu avea să înlăture aparențele, era el, numai el, cel de azi, viu, integral, autentic.

Mica demonstrație, tacită, de sinceritate era, am înțeles într-o clipă, o implicită şi gravă declarație de dragoste. În orăşelul acesta uitat în afara sezoanelor şi frecventat în cursul lor de o lume străină lui Jerebian îl aştepta acea iubire între iubiri pentru care face să trăieşti.

Întâia vacanță a lui Jerebian – întâia pe care o partajam – a fost pentru el un răstimp de uitare de sine şi euforie. Femeia visurilor sale era o ființă scundă şi delicată, dotată cu voință şi energie, dar nu de tipul activ, ci având o structură interiorizată, pasională. Am înțeles că de-a lungul marilor absențe ale lui Jerebian trăia ca o soție de marinar, între ocupații fireşti, lipsite de spectacol, copleşită uneori de furiile oceanului sau ale iernii, împărtăşind grijile celor din jur. Păstrând într-un ungher al existenței sectorul Jerebian, se ferea să-l actualizeze mai des decât era posibil, astfel încât se poate spune că avea două sentimente diferite față de iubitul ei, unul pentru cel a cărui existență se depăna undeva dincolo de orizont, un sentiment oarecum

convențional, aproape o răceală menită să faciliteze hibernarea, şi un altul pentru oaspetele în carne şi oase ce suna la uşa casei de lemn.

Sărindu-i de gât prima oară, am avut senzația că este o fetiță. Apoi am dedus cei peste 30 de ani ai ei. O tinerețe nealterată făcea din cei doi o pereche reuşită. Colindau împreună plajele în costum de baie, deşi căldura verii trecuse, în căutarea soarelui pierdut, ocrotiți de anotimpul dorinței. Se cățărau pe înălțimile sălbatice din apropiere, făceau lungi plimbări pe jos de-a lungul şoselelor, spre disperarea conducătorilor de automobile, vizitau orăşelul adormit, amorțit sub vântul toamnei înaintate. Se regăseau apoi în fața unui foc, fiecare cu un pahar în mână, într-o căsnicie ideală, de roman. Aveau să-şi spună o mie de nimicuri. Uneori istoriseau povestea lunilor petrecute dincolo de zidul distanțelor. Niciodată însă nu a fost atins, fie şi aluziv, sectorul delicat al existenței lui Jerebian

Trecând prin diferitele încăperi ale vilei în care dominau bunul gust şi simplitatea, Jerebian nu se putea opri să nu caute cu privirea oglinzile, în cantitate mult diminuată, să nu se observe, conform obiceiului intrat în sânge. Aici însă fiecare reflex în cristalul prieten îi făcea plăcere, întrucât îi prezenta o imagine descătuşată.

Clarence – acesta era numele tinerei femei – avea o viață a ei, construită la fel de simplu şi solid precum casa în care am văzut-o pentru prima dată. Se cunoscuseră la un carnaval desfăşurat sub semnul anului 2000. Jerebian obținuse un mare succes costumându-se într-un bătrân hidos şi cocoşat. „Aşa voi arăta în anul 2000”, spunea el în loc de salut oricui se apropia, începând să danseze de unul singur, şchiopătând şi împleticindu-se. Clarence îl remarcase şi îl trăsese după ea în grupul cu care petrecea. În amuzamentul general, Jerebian făcu, după miezul nopții, un adevărat striptease al vârstelor, realizând o trecere gradată de la decrepitudinea maximă spre

bătrânețea în putere, apoi către maturitatea înaintată şi aşa mai departe. De fiecare dată grupul era convins că ultima înfățişare a lui Jerebian este cea definitivă, căci el se străduise să suprapună câteva costume şi peruci excelente. După multe pahare, se trezi singur cu Clarence care-l privea cu ochi nu prea limpezi, fermecată însă, avea s-o afle mai târziu, de metamorfozele sale. În avântul serii atât de neverosimile, Jerebian continua în doi să-şi dezvăluie personalitatea şi drama. Încântată de neobişnuit, dorind să-l creadă, Clarence îl captă pentru multă vreme. A doua zi ca şi peste o săptămână şi o lună Jerebian, care nu era prea mulțumit de sine, se lăsă observat în voie, admirat, iubit. Iubea la rându-i şi avea, în plus, nevoie de o Meccă a sincerității, accesibilă cel puțin uneori.

Clarence era o femeie rațională şi ținea cu adevărat la Jerebian. Drept care înțelese exigențele relației lor, inclusiv distanța, şi le acceptă. Vigilent, Jerebian urmări de-a lungul întrevederilor rare, al vacanțelor în doi reacția iubitei în fața schimbărilor lente, însă vizibile care-l făceau din ce în ce mai tânăr. Admirație, ba chiar bucurie, iată ce putu Jerebian să citească în ochii Clarencei. După un timp se linişti. Venea în brațele ei să găsească pacea şi o afla, într-adevăr, uitând de sine, umanizându-se.

Cunoştința lor se produsese într-un timp în care existența mea încă nu o traversase pe a lui Jerebian. Cum cei doi păreau legați printr-un pact să nu se apropie primejdios de zona tulbure a relației lor, n-am aflat niciodată cum, în ce versiune, cu ce cuvinte s-a produs destăinuirea, ce gândeşte aşadar Clarence despre ființa excepțională ia iubitului ei. Îşi prezentase el cazul drept rezultatul unor cercetări proprii, izbutite sau nu, controlate sau imposibil de condus? Ori prefera să apară ca un fenomen al naturii, iresponsabil şi misterios? Nu aveam s-o aflu atunci. De altfel nu mi-ar fi servit la nimic. Esențial rămâne faptul, explicabil doar

pe calea unei imposibile radiografii a sufletului, că frumoasa Clarence îl acceptase în lumea ei pe Jerebian aşa cum se înfăţişa, cu toate secretele lui prezente şi viitoare, dezvăluite ori perpetue.

Desigur, nobleţea nu ne ţine calea în fiecare zi. Nu numai că îndrăgostitul Jerebian o adora, dar nici măcar scepticul dezabuzat care devenisem nu am rămas indiferent. Clarence era demnă de stimă şi dragoste. Îmi dădusem binecuvântarea.

Menirea Clarencei pe lume era să fie o oază. Părea ferm hotărâtă să aline, cu sau fără vrerea beneficiarului, ca o naivă din Armata Salvării. Numai că experienţa anulase naivitatea, eşecurile prefăcuseră hotărârea în prudenţă. Se simţea menită să şteargă cu un singur gest pulberea grijii de pe fruntea Bărbatului, dar aştepta să fie solicitată. Printr-un meritat noroc, încercatul meu Jerebian bătuse la uşa care trebuia. Dulcea blondină înflori, îşi regăsi raţiunea existenţei şi se reconstrui pe datele ciudatei sale iubiri. Nu se gândi o clipă că sacrifică ceva, în orice caz majoritatea lunilor anului, că plăteşte un preţ la care alţii ar şovăi dacă să încheie tranzacţia. Această femeie dintr-o bucată plăti generos, iubi cu pasiune şi cu discreţie; calităţi atât de rar împerecheate, încât nu este uşor condeiului să le alăture.

Jerebian se simţea deseori dator să umple într-un fel absenţele sale prelungite. O făcea scriindu-i fără a cere vreun răspuns, povestind istoria timpului scurs, uneori amuzat, alteori supărându-se pe neascultarea cuvintele; care deformau întotdeauna într-un sens ori într-altul profilul zilelor care treceau. Cei doi sfârşeau prin a râde: vremea care-i despărţise nu se dovedea viabilă. Curând hotărâră că în acest caz nu are decât să moară. Şi renunţară să mai evoce umbrele palide atunci când ele nu se ridicau singure în faţa lor.

Nu poţi fi niciodată îndeajuns de înţelept. Clarence aflase ceea ce doar în visuri crezuse:

înțelegerea necondiționată, dublată de conştiința necesității.

Era totuşi femeie. Era om. Absența lui Jerebian din viața ei o făcea câteodată, dar numai câteodată, să se gândească la celelalte, la cele care ar putea fi în restul timpului, la iubirile meteorice, pasagere, imaginare sau reale.

I se întâmpla rar. Pactul cu sine, stipulând absolutizarea prezentului, funcționa. Micile abateri erau însă inevitabile.

Astfel, se trezi într-o seară departe, în oraşul în care trăia Jerebian. Era o toamnă rece în acel oraş de pe altă paralelă. O burniță tăioasă împărțea lumea în cei de afară şi cei dinăuntru. Clarence descinse în gara cu şase ieşiri, prea mare ca să fie primitoare şi prea întunecoasă pentru mărimea sa. Preferase trenul şi ca să aibă timp de gândire, dar evitase cu grijă această preocupare. Piciorul femeii şovăi căutând sprijin în mozaicul peronului. Părăsi gara alegând la întâmplare o ieşire. Era cu neputință să întrebe pe cineva, dacă şi-ar fi descleştat maxilarele ar fi spus totul primului venit. Rătăci în împrejurimile afumate ale gării, întrebându-se de unde funinginea, când ultima locomotivă cu aburi trecuse de mult la muzeu. Se gândi că fumul oraşului urmează în virtutea inerției un drum ancestral, pogorându-se peste cartierul acesta în amintirea morților.

Poposi la primul hotel şi dormi neîntoarsă până în zori. Împrospătată de un duş înghețat, ieşi, cu mâinile goale în buzunarele trendului. Colindă astfel îndelung, la întâmplare, oraşul, după infailibila ei tehnică de a face cunoştință cu locurile noi. Evitând orice vehicul, trotă de-a lungul străzilor adormite, uşor mirate de noua lumină care le săgeta, asistă la leverul magazinelor care-şi ridicau lin obloanele şi-şi făceau toaleta sub pielea de căprioară a spălătorilor de vitrine. Întârzie în fața mărunțişurilor expuse pierzându-se în jocul de-a şoarecele şi pisica pe care-l practică orice persoană de

sex feminin în fața unei vitrine. Cumpără câteva dintre ele înfundându-le în aceleaşi buzunare. Nu trecuseră trei ore de colind liber şi era în centru. Animația o cuprinse în vârtejul ei colorat. Nu era uşor să-i reziste. Îi lipsea un scop. Lipsea încă. Era indecisă. Pornise nu cu gândul să surprindă viața lui Jerebian, ci pentru a o putea face în cazul în care se va hotărî. Acum era la fața locului, n-avea decât să-i iasă înainte. Ezita. Era împotriva contractului lor atât de vag şi atât de sever.

Întârzie mult în furnicarul oraşului. Aici se simțea protejată. Era de-a dreptul veselă. Uitase de sine, îl uitase pe Jerebian.

Când îl zări, avu ciudata senzație că l-a mai văzut undeva. Tresărise ca în fața unui străin a cărui figură îți evocă o dragoste apusă. Roşi. Apoi înțelese: Jerebian era altul, era celălalt. Micile corijări ale feței i-l înstrăinau.

Se luă şovăitor pe urmele lui. Îl conduse astfel într-o înaltă clădire plină de birouri, în care Jerebian dispăru pentru multe ore. Clarence găsi pretextele necesare unei vizite la etajul care o interesa. Urcând cu liftul căută din ochi o însoțitoare tânără şi drăgălaşă. Dar ascensorul era automat. În holul etajului se întretăiau mai multe culoare. Ferestre lungi dădeau în birouri fără sfârşit. Clarence străbătu toate culoarele, prudent, în defensivă. Nu dorea să fie descoperită. Tinere persoane pline de farmec se găseau cu duiumul prin lungile încăperi curate ca nişte farmacii şi în care mesele de lucru erau instalate grațios, ca pentru a contracara efectul maşinilor de birou ce apăreau pretutindeni. Aceste frumuseți erau toate la îndemâna lui Jerebian, gândi Clarence, nu prea încântată. Îşi dădu seama că e stupid să colinde astfel după cai verzi pe pereți. Într-un târziu îl văzu pe Jerebian însuşi înconjurat de un grup mixt foarte animat. Înțelese că spre deosebire de ea Jerebian are totuşi o viață a lui, oricât de periferică şi superficială. Vechile discuții pe marginea instalării lui în oraşul de pe malul oceanului, la adăpost de necesitatea continuei apărări, îi apărură

brusc în toată inutilitatea lor.

Un semnal răsună. Funcționarii se găseau iarăşi la mesele lor. O nouă etapă a zilei începuse.

Clarence descoperi în cele din urmă casa lui Jerebian. Îi dădu ocolul. Recunoscu o fereastră, o floare, perdeaua. Recunoscu uşa pe care intenționase să intre. Simți în buzunar cheia. Îşi făcuse un duplicat. Primejdioasa inocență a femeilor…

Trecuse un sfert de oră de când colinda zona casei lui Jerebian. Copiii se împiedicaseră cu mingea lor în repetate rânduri de ea. Aveau s-o țină minte. El va afla.

Dar nu era asta. Clarence înțelese deodată că nu vrea să tulbure adăpostul lui Jerebian, unde, fără îndoială, domnea un straniu echilibru între imaginar şi real, nu dorea să provoace suferință, nici măcar întrebări. De ce venise până aici? Ca să cunoască. Nu-i era însă indiferent cu ce preț. Întoarse spatele casei şi se depărtă. Bău o cafea cu coniac într-un microscopic bar de zi şi întinse pasul către aerogara.

Observă cu ciudă că respiră uşurată. Cum avionul pleca peste două ore, intră într-un cinematograf unde râse cu hohote. La aeroport mai bău un coniac. În timpul zborului câțiva pasageri se întrebară ce are călătoarea fără bagaj de pufneşte din când în când în acel enervant râs fără motiv. Nici o tortură n-ar fi putut-o determina pe amica lui Jerebian să elaboreze un răspuns.

Clarence era substanțial tânără, iată ce explică reacțiile ei pozitive. Nici apariția primelor sale riduri nu a schimbat ceva. Şi totuşi, la un moment dat, duşmanul şi-a făcut apariția. Joviala lui tinerețe, bucuria revederii, splendoarea unei zile aurii de toamnă au concurat s-o smulgă din liniştea ei pe Clarence. Într-o bună zi, la puțini ani după cunoştința lor, ea i-a deschis uşa şi în loc să-i sară de gât a încremenit o clipă, stupefiată. Bărbatul, vizibil mai tânăr, era încântător. Clipa a trecut, femeia s-a recules, i-a sărit de gât ca altă dată,

cei doi au reluat firul dragostei de unde-l părăsiseră. Dar ochiul treaz al lui Jerebian înregistrase clipa reținerii, iar când refuză s-o ia în considerație observă, în ziua următoare, că numărul oglinzilor din casa de lemn se diminuase brusc.

Un nor secret umbrea iubirea celor doi. Dornic s-o apere, Jerebian îşi propuse să se păstreze în clarobscur.

Nu ştiam ce să cred. Până atunci relația lor îmi apăruse ca o construcție plină de maturitate, ca o catedrală gotică, la care fulgerele de piatră şi sarabanda monştrilor ciopliți se bazează pe caicul ingineresc şi temelie masivă. Cetatea intimității lor o vedeam sprijinită de contraforturi adânc raționale de înțelegere şi prevenire, de omitere voită a răului şi accidentalului.

Cu consternare am surprins apariția la Clarence a privirilor furişe. Am crezut că sunt încă rodul ideilor mele preconcepute. Am avut apoi certitudinea, tind am asistat la încercările femeii de a pătrunde în laboratorul oprit, de a surprinde în purtarea şi înfățişarea iubitului în sfârşit destins urma vremii scurse de la ultima întâlnire, schimbarea. Nu m-ar fi şocat o nevinovată curiozitate, fie şi deplasată, dacă un instinct nu mi-ar fi spus că de aici drumul răului este deschis. Sau poate m-a prevenit umbra din privirile Clarencei, întâi părelnică, apoi mai certă, în urmă incontestabilă?

Să nu fim obtuzi. Ceea ce vedea Clarence nu putea să bucure decât un singur tip de femeie: mama. Numai aceasta poate prin definiție să se felicite pentru orice bun al fiului, chiar dacă o îndepărtează de el. Şi încă nu fără rezerve. Iubirea însă, chiar şi în cea mai idilică formă a sa, rămâne un mod al egoismului. Iar dragostea dintre Jerebian şi Clarence era o relație nu idilică, ci fireasca, aflând în plus un sprijin conştient în logica adultă a protagoniştilor. Clarence-femeia, era fatal, împotriva oricărei hotărâri dinainte luate, nu putea să suporte la infinit spectacolul înfloririi fizice pe care-l oferea evoluția lui Jerebian paralel cu propria sa degradare. Sensibilitatea ei, bine domesticită de un

destin inamic, cedase, dar nu murise. La un moment dat nu a mai putut fi ținută în frâu. O necruțătoare privire în oglindă într-una dintre acele inevitabile zile în care n-avea nici un motiv să aştepte ca reflexele cristalului s-o flateze a făcut-o să tresară. Ceva îmi spune că însuşi Jerebian ar fi suferit, dacă rolurile ar fi fost inversate, o cădere a tonusului vital. Clarence în orice caz avu de suportat un şoc. Simți prăbuşindu-se ceva în fragila construcție interioară a sentimentelor sale, trecerea lor de pe o orbită pe alta, salt care se soldă cu o schimbare substanțială în formula intimă a ființei lui. Îşi pierdu într-o fracțiune de secundă nu numai încrederea în sine şi degajarea interioară, dar şi simțul umorului. Se vedea, în plus, dezarmată de logica fără greş a faptelor, căci era prevenită. Drept care îl urî.

Sensibilitatea bărbaților este diferită. Jerebian ar fi putut rămâne orb vreme îndelungată. Deşi alertat în orice moment, nu prinse clipa schimbării profunde, nu se adaptă situației, nu se retrase în sine, nu se feri, nu dispăru. Tânjea de prea multe luni după această destindere ca să mai suspecteze ceva. Instinctele lui defensive erau în vacanță. Rămase întreg timpul stabilit, cu mâinile goale, în bătaia tunurilor. Era pierdut.

Clarence se regăsi înainte ca el să observe tulburarea echilibrului. Se simți străină. Înțelese că trebuia să schimbe rolul. Dulcea uitare de sine şi de lume, luxul naturaleții, disprețul față de calcul deveniră deodată valori intangibile. Începea şi pentru ea era măştii. A omite conştient granițele care ieşeau din umbră era o muncă de ocnaş. Clarence nu ştia încă dacă efortul merită depus.

Nu-şi permise totuşi nici o şovăială. Nici un hiatus nu se strecură în continuitatea frumoasei relații. Clarence îşi regăsi surâsul. Numai un specialist în arta exprimării sentimentelor ar fi putut discerne în comportarea ei ceea ce era sincer de ceea ce era ajutat să iasă în evidență. Un asemenea specialist nu se arătă

din binecuvântatul motiv că nu exista. În schimb autosuspectarea era liberă. Câteva minute de fugă adolescentină pe plajă îi făceau pe ambii îndrăgostiți să respire iute. Dar Clarence nu se putea împiedica să vadă, privind cum pieptul iubitului se ridică şi coboară agitat, vitalitatea şi puterea lui, în vreme ce acelaşi simptom reprezenta pentru ea semnul oboselii. Înotând, rezistența lui superioară o punea acum nu în sarcina forței lui masculine, ci în a tinereții. Începu să se persifleze singură folosind expresii voit ironice. „Gâfâi”, spunea despre sine când respira greu în urma unui efort. Cuvântul nu era folosit rău decât în măsura în care avea o intenție peiorativă. Jerebian se simțea prost auzind-o că se blamează astfel, mai ales că relația lor era departe de a fi un meci în care contează numai condiția fizică. Însă de la secreta declanşare a crizei pe Clarence n-o mai interesa altceva. Cărțile şi muzica, frumoasele seri de discuții în preajma focului ce coloraseră atât de aparte iubirea lor şi spre care Jerebian revenea cu atâta sete apăreau acum în ochii femeii ca însemnele slăbiciunii sale şi le întorcea spatele. Trecută acceptare de către Clarence a stării excepționale a lui Jerebian cedase locul unui refuz al stării proprii normale.

Nici după ce surprinse înțelesul ultimelor schimbări din comportarea Clarencei, Jerebian nu putu să alunge din viața lor prilejurile de confruntare a vârstelor. Însetat după viața în aer liber, se trezea propunând puerile întreceri, alergând pe nisipul fierbinte, urcând în goană o pantă spre a nu fi prins de bronzata gazelă ce-l urmărea, revenind cu paşi de girafă până în mare, prinzând-o în brațe pe Clarence şi învârtind-o în aer, fericit. Egoismul celui mulțumit de viață îl făcea să uite şi să spere în uitarea partenerului.

Într-o zi însă o asemenea scenă de exerciții copilăreşti, profund inocentă, o făcu pe Clarence, înciudată că nu poate pune mâna pe încântătorul său sclav, să izbucnească în lacrimi. Oricând Jerebian ar fi

râs de aceste vestigii ale copilăriei. Nu acum. Era prevenit. Le şterse, le sorbi şi îmbrățişându-şi comoara o aduse acasă. Între timp Clarence se liniştise. Îi era ruşine că se trădase până într-atât. Dar nu mai era nimic de făcut.

După câteva ore se regăseau cu câte un pahar în față.

— Ce crezi despre mine? abordase Clarenee situația pieptiş.

— Ce cred... Abia dacă pot crede în adevărul celor petrecute. Abia dacă le-am observat. Nu mă preocupă.

— Fii sincer, dragul meu. Nu eşti orb. Nu sunt prima femeie în viața ta. Alfabetul lacrimilor nu este prea complicat. Dacă este nevoie, pot să-ți confirm că nu erau lacrimi de fericire.

— Am ghicit. Erau lacrimi de ciudă. Ai fi vrut să mă prinzi. Este greşeala mea.

— Să fi trişat? Să te laşi prins?

— În joacă totul este permis.

— Nu pentru noi.

Sorbiră o picătură. Păreau porniți la drum lung.

— Jerebian, spuse ea nu fără solemnitate, relația noastră se bazează pe adevăr. N-am să uit ziua în care mi-ai destăinuit secretul tău. Am fost câțiva ani depozitara lui. Nu te-am dezamăgit. Dar nici nu ne putem preface dintr-odată că uităm totul. De altfel nici nu mă interesează dragostea ta fără tine, cu tainele tale, cu surprizele tale, cu răul din tine.

— Destinul mă pedepseşte pentru păcate pe care nu mi le cunosc. N-am putut niciodată suferi prefăcătoria şi iată-mă obligat să recurg la ea pentru a putea să respir. Meschinăria scopului este pe măsura mijloacelor. Norocul meu ai fost tu. Câtă vreme există undeva o oază în care putem fi puri, mai credem în noi înşine. Ce mă voi face fără tine?

— Iartă-mă, şopti Clarence. Vorbeşti prea frumos despre ceea ce ni se întâmplă. În cuvinte cinstite se cheamă că am lăsat să izbucnească din mine vulcanul

de egoism şi invidie primitivă care tacit îmi otrăvea existența. Am putut suporta până acum numai pentru că mă mințeam, încercând uneori să uit, alteori să cred că lucrurile nu stau întocmai aşa cum spuneai. De câte ori adevărul ieşea la suprafață brutal sufeream. Fiind însă prevenită, nu m-am trădat. Până la un moment dat. Iartă-mă, sunt un om. Nu pot privi spectacolul pe care-l oferi fără să mă cutremure dorința de a te urma. Vreau să fiu ca tine! Ajută-mă! Voi face tot ce ai făcut, mă voi supune oricăror cazne, voi risca. Trebuie să existe totuşi ceva! Dacă mi-l ascunzi, te voi urî. Şi nu vreau! Nu! Vreau să te iubesc!

Jerebian era uluit.

— Clarence, dar credeam că e limpede, credeam că ştii odată pentru totdeauna. Acel ceva nu există! Suport un capriciu al naturii, o dereglare glandulară, sunt bolnav, plânge-mă, nu mă invidia! Da, plânge-mă de vreme ce mi te fură fantoma unei puteri pe care n-o am! Clarence, crede-mă, spune-mi că mă crezi!

Urmă o tăcere gravă, nemiloasă, una dintre acele tăceri care ascund crima. În mintea lui Jerebian noi şiruri ordonate de cuvinte se aliniau gata de a fi aduse la lumina zilei. Inutilitatea lor era însă prea evidentă. Ar fi vrut să facă ceva pentru ca ființa la care ținea mai mult decât la sine să se regăsească. Nu era uşor. Ea nu-i mai cerea nimic. Aşa cum îl privea în aceste clipe, calmă, rațională, părea că nici o umbră nu apare în orizontul ei afectiv. Era puternică. N-o putea dispreţui compătimind-o. Nu putea decât să plece.

În săptămâna care urmă vizitatorii retrasei plaje putură vedea o pereche încă tânără cane se plimba pretutindeni mână în mână, fără a se lăsa tentată de agonia soarelui de toamnă pentru a se dărui lui lepădându-şi veşmintele. Treceau alături într-o tăcere care-i consuma, cu mina serioasă a celor încercați de durere. Îşi îngropau în nisip, în mare şi la umbra pădurilor apropiate sentimentul, amintirile, regretul. Aceste zile îi vindecară pe jumătate. Dar vivisecția

avusese loc. Nimic nu-i mai putea reuni. Când Jerebian putu să creadă că iubita lui se regăsise îşi făcu bagajul cu discreție şi, despărțindu-se ca pentru o zi, plecă pentru totdeauna.

Revenirea în locuința sa între timp îmbătrânită şi plină de praf îl răni. Hotărât să-şi reia existența anterioară şi să uite, observă cu îngrijorare că nu poate. Readaptarea întârzia. Evită să iasă câteva zile, întrucât îi repugna să se apropie de fardurile sale. Era sincer îngrijorat, dar încă incapabil de a judeca la rece. Amână orice hotărâre, lansându-se într-un fel de grevă a foamei la care-l obliga faptul că nu ieşea să se aprovizioneze. Improviză câteva meniuri stranii din alimentele ce se mai aflau în cămara sa de burlac şi refuză să ia decizii.

Somnul său treaz luă totuşi sfârşit într-o zi. Era inevitabil. În acea dimineață se bărbieri cu grijă, îmbrăcă cele mai bune haine şi ieşi. Străbătu strada pe care locuia fără ca nimic neobişnuit să se întâmple. Traversă piața apropiată, mărginită cu zeci de mici magazine strălucitoare. Cunoscuți şi necunoscuți se scurseră pe lângă el fără să-i dea importanță. Se întoarse acasă, încuie uşa, aprinse luminile şi se privi în oglindă. Nici o schimbare nu se operase. Dar neprevederea lui voită nu avusese nici un efect. Se simți eliberat. Putea aşadar să înceteze a apela la grimă, să pună capăt situației de fugar! Se miră că nu este fericit. Îşi aminti că mai era şi Clarence. N-avea nici un motiv să se bucure.

Ceea ce credea că este un reviriment căzu aşa cum apăruse. Nevoit să reia lucrul, trebui să evite chestionările amicale de orice fel apelând iarăşi la armele sale. Atinse cu oroare întâiul flacon, se învinse însă şi-şi făcu, minuțios, ca altădată ciudata sa toaletă menită să ascundă ceea ce oricine nu mai este adolescent etalează cu orgoliu. Avea impresia că-şi întinde pe față nu substanțe farmaceutic pure, ci mâzgă. Oftă scurt, bărbăteşte, încăpățânat. Îşi accepta

pedeapsa.

Într-o zi la uşa lui Jerebian sună un vizitator neanunțat. Faptul era atât de neobişnuit încât deschise. În cadrul uşii se afla un om scund, între două vârste, cu o înfățişare potolită, făcută să inspire încredere.

— Scuzați-mă, vă rog, domnule Jerebian, că nu am aşteptat pentru a vă cunoaşte un prilej oarecare. Aş ține însă atât de mult să vă vorbesc încât am preferat să vă inoportunez astfel.

Jerebian se trezi că, înainte de a şti cu cine are de-a face, îl invită în casă. Peste o clipă şedeau față în față, încercând să-şi ghicească unul altuia intențiile prin deasa penumbră a camerei.

— Domnule, vorbi, dezinvolt, musafirul, voi începe cu numele sub care sunt cunoscut: Underwood. Aceste vocabule nu vă pot spune mare lucru. S-ar putea să fiu totuşi omul de care aveți nevoie. Dumneavoastră îmi sunteți în orice caz necesar.

— Ce doriți? se bâlbâi Jerebian, supărat pe sine pentru că se lăsa intimidat de frazele insolente ale necunoscutului.

Acesta ceru permisiunea şi aprinse apoi o țigară cu o aromă orientală, oferind una şi gazdei, care o puse de o parte.

— Veți fi mirat poate, începu noul venit, aflând că persoana dumneavoastră, pentru asigurarea liniştii căreia faceți eforturi atât de serioase, deşi discrete, mi-a atras de mai multă vreme atenția. Poate că la început n-a fost decât invidia. Mă uimea talentul cu care v-ați organizat viața astfel încât să vă aflați la adăpost de orice inconvenient, mai ales de neprevăzut. V-am admirat, am dorit să vă urmez, dar nu vă cunoşteam îndeajuns. Apoi am înțeles principala diferență dintre noi: eu sunt un om de acțiune, trăiesc la rampă, nu mă pot conserva. Dumneavoastră ați ales un loc retras pentru a exista netulburat. Nici un scop nu pare să vă lumineze ori să vă umbrească fruntea. Evident, m-am întrebat cum este posibilă o asemenea performanță. M-

am întrebat de ce ați dorit-o. Liniştiți-vă, nu am venit să vă solicit un răspuns. Ar fi o culme a indiscreției mele, şi aşa greu suportabile. Ar fi de asemenea inutil.

O savantă pauză făcu înțelesurile ultimei fraze să plutească între cei doi un lung şir de secunde. Jerebian făcu tot posibilul să nu se trădeze. În ce mă priveşte eram cu mult mai îngrijorat.

— Domnule, reîncepu Underwood, demonul meu este curiozitatea. Trece drept un demon isteț. Vi-l recomand. Are un dar inimaginabil de a depista tot ceea ce se fereşte de a fi cunoscut. Lăsați-vă în voia lui şi veți fi copleşit de mulțimea tainelor care vi se vor dezvălui spontan înconjurându-vă din cele patru puncte cardinale, taine de cele mai diferite calibre şi valori, asemănătoare doar prin aceea că posesorii lor legitimi ar da mult – nu se ştie niciodată cât – să nu fie dezvăluite. Diavolul şchiop al curiozității face să sară în ochi falsul celei mai reuşite travestiri. Numai astfel se poate explica faptul că am descoperit-o pe a dumneavoastră. Nu pot să nu-mi exprim admirația pentru modul în care v-ați ales personajul. Să vă ascundeți în dumneavoastră înşivă este o idee. Să vă disimulați vârsta, nu prea mult, atât de să întrețineți o confuzie necesară, pare o idee de geniu. Sunt ferm convins că nu am greşit.

— Ce vreți să spuneți? întrebă cu nevinovăție făcută Jerebian. Era limpede că nu are de gând să-l ajute pe nepoftitul care intenționa să-i asedieze cetatea.

— Vă rog să mă iertați, râse Underwood, însă atunci când am pomenit numele diavolului numai dorința de a nu vă şoca şi de a nu primejdui astfel posibilitățile noastre de comunicare m-a împiedicat să i-l alătur pe al meu. Mă puteți crede prost crescut, interesat, naiv însă nu. În ultimele luni v-am urmărit fiecare pas. Am făcut-o cu temei. Nu fac nimic de mântuială, surâse vorbitorul şi aprinse o nouă țigară. Ştiu despre dumneavoastră tot ceea ce poate şti un om. Totul despre tabieturile dumneavoastră, despre iubirile dumneavoastră. Am cunoştință de sensul escapadelor

dumneavoastră pe malul oceanului. Aş fi însă foarte sărac dacă n-aş poseda mai mult. Ştiu care este legătura subterană dintre acțiunile dumneavoastră, a căror disparitate ar aduce la deznădejde un detectiv mai puțin pătrunzător. *Tinere*, strigă deodată Underwood, făcându-l pe Jerebian să tresară, nu mă voi mai adresa dumitale decât astfel: tinere, am nevoie de secretul pe care-l deții!

Jerebian avea oroare de teatru. Destinul îl condamnase însă. Trebuia să apeleze la zestrea scenei în fiecare zi a vieții sale. O făcu şi acum când, ca prim răspuns la interpelarea lui Underwood, spre stupoarea mea, căscă îndelung trosnindu-şi oasele.

— Cât este de monotonă viața, filosofă el cabotin. Aşa mi-am închipuit întotdeauna că mă va aborda acela care va încerca să profite de ceea ce se poate crede că am realizat. Şi, pe cinstea mea, nu mi-am dat prea mare osteneală. Domnule, ai reuşit să mă amuzi. O cafea? şi se ridică gata să devină o gazdă ireproşabilă.

— Să fim serioşi, se burzului de formă, bonom, oaspetele. Crezi că poți influența în vreun fel şirul ideilor lui Underwood? Meseria mea e să văd, să observ şi să pun deoparte. Acest capitol poate fi şi va fi pus în valoare. Sper că un asemenea cuvânt vulgar: capital te va scoate din superba, nobila dumitale nepăsare şi, făcându-te să sari în aer, va face din stăpânul casei în care ne aflăm un om cu care se poate dialoga.

— Eu îmi voi face totuşi o cafea.

Jerebian se ridică şi ieşi. Reveni însă imediat cu filtrul electric, înainte ca vizitatorul să poată examina celelalte încăperi. Îşi pierdu cât mai multă vreme cu prepararea cafelei, dar Underwood nu păru să acorde atenție faptului. Jerebian se instală apoi cu o ceaşcă aburindă în mână şi vorbi:

— Cineva, dintr-un motiv oarecare, îmi acordă o clipă de atenție. Cineva, un bărbat, un om de afaceri vede păşind pe stradă două picioare zdravene purtând un bust sănătos, cu umeri lați şi coloana vertebrală

dreaptă. Împotriva aşteptărilor, trăsăturile obrazului său indică vârsta mijlocie.

— Iar o pereche de ochelari cu filtru special aflați pe nasul lui dintr-o cauză care nu are nici o legătură cu diabolica sa curiozitate, completă străinul, îi dezvăluie că omul se fardează.

— Observatorul priveşte după el şi este gata să treacă mai departe.

— Numai că descoperirea fardului n-a făcut decât să-l intrige. Există, într-adevăr, bărbați care folosesc dresurile, dar în cu totul alt sens. Trecătorul nostru o face ca să atragă *mai puțin* atenția!

— Atunci acelaşi observator, dispunând probabil de un exces de timp liber, îşi permite fantezia de a pune sub urmărire sau aproape o persoană care nu-i este cunoscută şi nici datoare cu vreo explicație. Punerea sub observație duce la acumularea unui mare dosar plin de date privind viața personală a victimei, dar lipsit de sens şi de importanță. Demonul curiozității, fără a ține seama de riscuri, precum şi demonul economiei, care nu concepe o investiție fără sens, dau ghes omului nostru să pună mâna pe o cheie de care nu are nevoie. Ce dezamăgire când va afla nu numai că nu va obține vreo piesă rară pentru colecția sa de comori inutile, dar că nici nu există vreuna.

Underwood rămase netulburat.

— Corect. Prima mişcare nu putea fi decât negarea inteligentă. Violența ar fi subliniat importanța secretului. Nepăsarea lejer afişată este o cale bună pentru alungarea nepoftiților de categorie uşoară. Eu sunt însă un fel de campion. Penumbra camerei acesteia îmi permite să roşesc fără a fi văzut atunci când mă gândesc la multiplicitatea mijloacelor de care dispun pentru a te sili să vorbeşti. Căci îmi repugnă să fac uz de ele. Este demodat şi scade din demnitatea subiectului, în cazul de față dumneata, aşadar din preț. Iar mie nu-mi place să cumpăr ieftin. Țin la calitate. Mă respect şi te respect.

— Nu pot opri pe nimeni să gândească despre mine într-un fel sau altul. A crede că posed o putere tainică este mai mult decât un compliment, este un credit ce mi se acordă şi primesc partea lui morală cu destulă recunoştinţă. Mă tem că, în cazul în care un om de afaceri îşi face în legătură cu mine un calcul greşit, dar productiv, am, în ceea ce mă priveşte, datoria să profit. Din păcate incultura mea în materie de afaceri mă împiedică să reacţionez ca atare. Iată astfel cum îmi scapă şi profitul şi creditul, pentru că omul de afaceri va renunţa să creadă şi să investească în mine. Vinovat sunt numai eu. Voi regreta ori de câte ori îmi voi revizui contul de la bancă.

— Sunt departe de a fi un om de ştiinţă, reluă conducerea Underwood. Cât de lesne se poate observa totuşi tinereţea dumitale! Nu doar cea fizică. Iată, dincolo de înflorirea somatică pe care te străduieşti s-o disimulezi sub această vestimentaţie dezavantajoasă, dincolo de faptul că îţi păstrezi nealterată experienţa de până acum, apărând, moderată de aceasta, insolenţa, dar şi candoarea juvenilă, gata să mă insulte, dar ezitând până şi să mintă. Într-adevăr, *tinere*, faci parte din altă generaţie decât a fiului meu, dar te recunosc.

Îşi părăsi fotoliul şi începu să se plimbe periculos prin încăpere, făcând largi ocoluri al căror centru de interes nu putea fi ghicit.

— Ştiu, Jerebian, şi nu mă vei putea convinge de contrariu, ştiu că treci printr-un tainic proces de întinerire, exasperant de lent, al dracului de bine calculat, astfel încât să bată cât mai puţin la ochi, şi totuşi prea rapid pentru a nu fi observat. Drept care, ştiu, încerci să opreşti în loc procesul cu ajutorul unei grime, perfectă în ochii oricui, nu şi în ai mei. Aceasta este realitatea şi am de gând să obţin ceva de aici pentru dumneata şi pentru mine. Iar dumneata nu ai nici o putere, întâi pentru că ceea ce am spus este adevărat, apoi pentru că este foarte greu să dovedeşti că nu ai făcut ceva, că nu eşti în posesia unui bun. Nu rămâne

decât să mă chestionezi asupra condițiilor pe care ți le propun. Fiindcă trebuie să convii: ar fi o crimă împotriva logicii să laşi neproductiv capitalul dumnitale – tinerețea comandată.

— În fiecare clipă creşte regretul meu de a nu şti să profit de împrejurări atunci când se iveşte ocazia. Acest fapt vă spune, desigur, multe despre dezinteresarea materială a generației din care pretindeți că fac parte. Rămâneți cu această iluzie care mă flatează, nu aveți decât. Rămâneți, domnule, dar de cealaltă parte a uşii, pentru că nu-mi pot petrece ziua justificându-mă în fața unui necunoscut care în curând mă va tutui spre a-mi sublinia încă o dată că între el şi mine sunt două sute de ani.

Jerebian se ridică la rându-i şi deschise larg uşa spre vestibul, înfigându-şi apoi pumnii în buzunar.

Underwood surâse.

— Barometrul meu indică pericol, dar nu-l iau în serios. E un barometru prost. Uită că omul nu devine agresiv decât când este pe deplin sigur de sine ori absolut fără nici o scăpare. Nu este cazul dumitale.

— Să nu existe nici o excepție? Niciodată oare un intrus nu a beneficiat de un asemenea tratament? Aş fi onorat să fac începutul.

— N-ai reuşi fără să intri automat într-unul dintre cazurile amintite, râse Underwood. De altfel, eşti inconsecvent. Nu ți-am propus nimic ruşinos, nu mă tem de nimeni. Un pic de scandal n-are ce rău să facă afacerilor mele. Dă-i drumul, scoate-mă în stradă.

Jerebian pufni într-un râs verde.

— Mă împingi atât de făţiş la violență încât şi unui boxer i-ar cădea mâinile. Pot să-ți respect părul alb chiar dacă nu mai am 20 de ani. Ba chiar cu atât mai în cunoştință de cauză.

— Cred, zise Underwood, care în plimbările sale prin încăpere se apropiase în repetate rânduri de dormitorul lui Jerebian, unde se aflau corpurile delicte – fardurile – cred că am să plec. De bunăvoie. Dar nu

înfrânt. Ci pentru a reveni. Țin să vrei să colaborezi cu mine, nu s-o faci în silă.

Trecu în vestibul şi-şi luă pălăria.

— Ştii care este forța mea în cursul delicatelor tratative inițiate astăzi? Pe lângă datele de care dispun, şi care sunt esențiale, foarte importantă este dezinteresarea mea ca persoană fizică. Vreau elixirul tinereții, dar nu ca să-l folosesc. Spre deosebire de dumneata sunt cu totul obiectiv. N-am nimic de ascuns, nici măcar un omenesc şi scuzabil scop personal. Toarte şansele sunt ale mele.

Ieşi trântind cu voioşie uşa.

Jerebian era decis, până la un punct, să uite incidentul Underwood. Luându-şi câteva suplimentare măsuri de precauție, reducându-şi la minimum între altele machiajul, se consideră la adăpost. De altfel, după o săptămână de panică începu să-l uite pe nepoftitul său vizitator.

Într-o zi îi văzu totuşi numele într-un ziar. Un reporter îl întrebase în ce scop îşi concentrează mijloacele financiare dispersate în multiple afaceri, de vreme ce nu anunță niciuna nouă. Underwood răspundea cu o tuşă groasă de mister, refuzând să se destăinuie, dar lăsând să transpară existența unui proiect, ceea ce micul gazetar avu grija de a sublinia cu violență.

Jerebian se întrebă dacă de aici nu-l amenință un nou asalt. Se strânse sub carapacea sa, dar nimeni nu-i sună la uşă.

După o vreme, în articolul unui economist, pe care nu avusese de gând să-l citească, Jerebian văzu numele lui Underwood şi nu se putu opri să nu parcurgă paragraful respectiv. Se vorbea despre noua lovitură pe care o pregăteşte, după toate probabilitățile, afaceristul, speculându-se în jurul unor presupuneri de o manieră foarte liberă. Jerebian se întrebă ce amploare va fi având campania lui Underwood dacă el, total

dezinteresat de ziarele şi paginile economice, descoperise aceste articole. Înțelegea că Underwood îl ia la sigur, provoacă un val de interes pentru afacerea sa spre a reveni la un moment dat cu propuneri atât de ispititoare încât să-l dea gata.

Din ziua aceea Jerebian fu văzut transportând maldăre de ziare de toate orientările. Ajuns acasă, le desfăşura pe covoare şi, la adăpostul perdelelor trase, căuta pretutindeni urma lui Underwood. Acesta se dezlănțui treptat. Avea răbdare, părea să aibă şi timp. Jerebian trebui să admire campania, în care nimic nu fusese lăsat la voia întâmplării. Directorul său de publicitate era, fără îndoială, o persoană ingenioasă şi care stăpânea formidabil arta gradării.

Din ziarele şi paginile de specialitate vestea pătrunse în domeniul public propriu-zis. Cazul Underwood deveni un cal de bătaie al reporterilor de scandal, care începură să țină calea omului de afaceri cu insistența lor grosolană, gata să-l tortureze pentru a-i smulge secretul. Omul era destul de prudent. Nu lăsa să-i scape mai mult de un cuvânt sau două de fiecare dată. Nimeni nu înțelese nimic, atâta doar că interesul, departe de a scădea, continuă să crească.

Singurul care ştia şi se minuna că nu se face legătura între cuvintele pe care Underwood le lăsase să-i scape într-un ziar şi într-altul era Jerebian. Acesta slăbise, avea acum o față prelungă cu ochi grei de insomnie şi arăta mai tânăr ea oricând.

Nenumărate proiecte îi traversau creierul. Cel mai simplu: să fugă. Cel mai îndrăzneț: să sfideze.

Într-o dimineață descoperi că un ziar de mâna întâi are drept manşetă dezvăluirea faptului că Underwood pregăteşte lansarea unui preparat destinat întineririi. Jerebian intră în alertă. Nu mai ieşea din casă decât ca să cumpere presa şi nu deschidea nimănui. Ştirea făcu ocolul țării şi ocupă spații din ce în ce mai mari. Gazetari, economişti, oameni de ştiință se interesau cu toții de acțiunea pe cale să debuteze.

Erau totuşi câteva detalii asupra cărora Underwood evita să aducă precizări: natura exactă a preparatului, autorul şi data lansării. În fața acestor întrebări insistent repetate se strecura cu mlădieri de şarpe.

Jerebian se întrebă unde avea să ajungă. Era limpede că un rechin ca Underwood nu riscă să se compromită în fața opiniei publice şi a cumpărătorilor printr-un bluff. Îi avea la mână pe Jerebian. Cum şi prin ce? Imposibil de ghicit. Trebuia însă trecut la acțiune. Într-o bună zi, după discrete preparative, Jerebian cumpără, fără să se ascundă prea mult, un bilet de avion pentru un oraş îndepărtat. În aceeaşi seară casa lui rămase pustie. Oamenii lui Underwood care-l urmau ca nişte umbre de atâta amar de vreme l-au condus la aeroport, dar nu l-au văzut urcând în avion. Alarmați, îl căutară pretutindeni. Jerebian dispăruse.

Era şi timpul. În ziarele de a doua zi Underwood îi dădea lovitura de grație divulgându-i numele.

În miez de noapte, la o secție de poliție îndepărtată fu adus un bărbat între două vârste, beat mort şi care, țipând ca din gură de şarpe, deranjase un întreg cartier. Interogat a doua zi, el istorisi o poveste ciudată despre cineva care, în timp ce el traversa liniştit strada (aici polițiştii se tăvăliră de râs) se repezise asupra lui şi îl atacase, voind să-i ia viața. Dovadă: înțepătura în braț pe care o arăta plin de mândrie. Mai era şi acum furios pe iresponsabilitatea acestor bandiți care, înainte de a ataca, nu se informează ca lumea dacă merită. Cel în cauză avea buzunarele goale, aşa că fusese cât pe aci să fie ucis pe degeaba. Polițiştii vândură ziarelor pontul şi-l zvârliră pe bețiv în stradă. Cazul ocupă 8 rânduri în gazetele de mâna a doua şi nu avu nici un fel de ecou. Iar când, peste câteva zile, un alt bărbat acuză un atac asemănător, interesul, în loc să crească, scăzu la zero.

Se găsi totuşi un polițist care să alăture cazurile şi

să aştepte urmarea. Care nu întârzie. În două luni se înregistraseră nu mai puțin de şase cazuri de atac nocturn efectuat de o persoană neidentificabilă (vina era mereu a victimelor, care se aflau întotdeauna în stare de ebrietate). Polițistul nostru era intrigat de absența mobilului şi de armă. Se părea că, din sadism, necunoscutul îşi înțeapă victimele pur şi simplu. Mai exact, le injectează. Ce şi de ce rămâneau întrebări fără răspuns.

Sadicul de la miezul nopții nu se lăsa prins. Ataca numai iresponsabili şi în locuri atât de dosnice şi de diferite, încât pentru a-l prinde ar fi fost necesare forțe uriaşe, greu de justificat câtă vreme înțepăturile se dovedeau inofensive.

Micul polițist se văzu obligat să lucreze singur.

Se îndârji, continuându-şi cercetările. Cutreieră mahalalele şi portul, se amestecă printre băutorii cei mai înrăiți care colindau localurile de pierzanie. Deveni un obişnuit al câtorva taverne, în care curând i se spuse pe numele mic. Eforturile îl costau disproporționat, întrucât aceste aventuri aveau loc în timpul său de odihnă, iar chefurile erau suportate din buzunar. Nu o singură dată se văzu ridicat pentru scandal şi beție, obligat apoi să se justifice mai mult sau mai puțin sincer în fața superiorilor.

Se pare însă că băiatul era lipsit de talent, deoarece nu reuşi să ajungă victima ciudatului criminal. Se mai poate ca ostentația să fi stricat totul. În orice caz norocul nu-i lipsea. Într-o noapte, pe când se întorcea pe trei cărări dintr-o văgăună plin de alcool, văzu un corp întins pe caldarâm. Din partea opusă a străzii se apropie în fugă o altă persoană. Printre aburii băuturii înțelese că omul culcat la pământ era o nouă victimă a celui pe care-l căuta. Şi atunci, cu o logică absolut ciudată, apucă de braț pe omul care-i sărise în ajutor şi nu-l lăsă până la primul post de poliție. Aici fu greu să convingă pe cineva să-l rețină pe necunoscut. Izbuti totuşi, buzunărindu-l şi descoperind spre propria sa

mirare o siringă. Colegii polițistului fluierară a admirație și-l închiseră pe necunoscut. Când reveniră în biroul comisarului, micul polițist dormea de-a dreptul pe duşumea.

A doua zi necunoscutul istorisi că, aflându-se întâmplător pe strada cu pricina, auzise și văzuse o luptă, drept care intervenise. Lângă corpul victimei se întâlnise cu tânărul polițist. Mai greu fu să explice prezența siringii. Analiza resturilor de ser și a sângelui victimei arătă că infirmierul nedorit era atacatorul.

Vestea zgudui orașul. Micul polițist fu răsplătit pentru zelul său.

Curând însă nedumerirea, în loc să scadă, spori. În fața probelor evidente, incapabil să ofere contraprobe, atacatorul, infirmier, într-adevăr, la un spital oarecare, mărturisi că nu este decât executantul unei persoane care-l conduce prin poștă transmițându-i de fiecare dată o singură doză și recomandându-i zona în care să se manifeste. După care pe aceeași cale îi sosește o sumă de bani. Poliția regretă publicitatea făcută descoperirii și i-o reproșă pe nedrept prea tânărului ei reprezentant, care avu nefericirea de a se vedea privit chiorâș de superiori. Infirmierul fu reținut pentru cercetări, apoi eliberat sub supraveghere. Inutil. Autorul rămânea în umbră.

Într-acestea se scursese peste o jumătate de an de la dispariția lui Jerebian. Campania lui Underwood dădea semne de oboseală. Dar încăpățânarea omului de afaceri îl împiedica să dea înapoi.

Underwood medită serios înainte de a se hotărî în privința tacticii de urmat în faza ulterioară. Atacurile nocturne erau menite să creeze un curent de antipatie față de elixirul tinereții. Ca pentru a-i da dreptate, Jerebian începu să trimită ziarelor articole în care demonstra imposibilitatea tinereții artificiale. Era o mișcare logică. Gazetele publicară articolele, însoțindu-le însă de asemenea comentarii gălăgioase și răstălmăcitoare, încât efectul fu contrar intențiilor

autorului. Dialogul public continuă, stârnind interesul general, dar nu în favoarea lui Jerebian, în care toată lumea vedea un monstru de egoism, dornic să-şi păstreze monopolul asupra unui bun al omenirii. În câteva săptămâni presa făcu din el inamicul public nr. 1.

În momentul acesta intră în scenă Underwood însuşi, care publică o serie de articole oferind o altă versiune a afacerii. Descria între altele contactele sale cu Jerebian, pe care-l prezenta ca pe un sadic, eforturile de a-l convinge pe autorul faimoasei descoperiri să pună la dispoziția societății produsul visat de milenii. În cele din urmă Underwood îşi recunoştea eşecul şi posibilul faliment, punând totul în sarcina criminalului. Victima cerea sprijinul celor din jur pentru „a pune mâna” pe Jerebian şi a-i smulge fie şi cu forța secretul. Publica totodată un morman de fotografii menite să ajute la identificarea lui.

O mai mare lipsă de scrupule era greu de imaginat. Lumea circula pe străzi privind suspicios în jur, spre a-l recunoaşte pe răufăcător dacă acesta şi-ar fi permis să apară.

Jerebian era grav amenințat. Dar în acest moment, în care se impunea să ia de urgență măsurile cuvenite, căzu într-o stare depresivă. Cauza era nu atât situația sa fără ieşire, cât apariția fotografiilor provenind, fără nici un dubiu, din albumele Clarencei.

Fără să-şi dea seama ce face, Jerebian luă avionul şi ateriză pe malul oceanului. În aceeaşi zi cerceta cu privirea, prin ochelarii de soare uriaşi pe care-i arborase, vila în care cunoscuse atâtea zile bune. O mânie surdă îi circula prin vine. Clarence n-avea dreptul să-l vândă.

Se convinse că femeia este acasă şi se pregăti să intre. Abia în ultimul moment observă că, în atitudini mai mult ori mai puțin agresive, mai multe femei fără treabă păzeau vila. Câteva panouri lămureau că la mijloc se află o solidaritate de trei ori morală şi că

doamnele locului nu aveau s-o lipsească pe Clarence de sprijinul lor nici zi, nici noapte.

N-a fost uşor să-l îndepărtez pe Jerebian de această cursă cu clopoței. Era furios, dorea să cunoască aportul precis al Clarencei, proporțiile reale ale catastrofei. Nu era nimic de aflat. Clarence se văzuse refuzată şi se răzbuna. Pentru o asemenea treabă Underwood era tot atât de bun ca oricare altul.

Jerebian reveni distrus în bârlogul său. Aici îl aştepta un munte de ziare nedesfăcute. Le citi cu aviditate. Constată că Underwood îşi înăspreşte asediul. Pentru prima oară făcea public legătura între atacurile nocturne soldate cu inocularea serului misterios şi Jerebian. Îl acuza senin că face experiențe pe oameni fără acordul, acestora. Jerebian ridică din umeri. Logica era cu el. Nimeni n-ar fi putut arăta la ce i-ar fi servit nefericitele agresiuni. Dar omenirea nu apelează întotdeauna la bătrâna logică.

Se află că una dintre presupusele victime ale lui Jerebian murise. Underwood în unison cu toți comentatorii cazului acuzau vehement, cerând măsuri nemiloase împotriva asasinului. Acesta, clama afaceristul, ține să ne convingă de faptul că produsul său nu prezintă garanții. „Pare limpede că tăişul acestei demonstrații este îndreptat împotriva acelor persoane care şi-au riscat capitalurile pentru a oferi tuturor tinerețea. Încercarea lui Jerebian rămâne pură înşelătorie câtă vreme el însuşi continuă să prospere. O asemenea excepție nu este cu putință. Nu-l vom crede pe Jerebian decât atunci când o va urma pe nevinovata sa victimă. Până atunci nu vom obosi să-l demascăm!"

Într-o altă memorabilă pagină, Underwood se înduioşa de soarta Clarencei. Numai un monstru poate păstra cu atâta zgârcenie taina fericirii sale, încât să nu beneficieze de ea nici măcar aceea pe care pretinde că o iubeşte mai mult decât orice pe lume.

Campania, se lăuda ziarul, izbutise să intereseze publicul. Numele lui Jerebian devenise sinonim cu sadic

şi ucigaş. Al Clarencei – cu al unei sfinte. Mai multe femei singure şi dornice să iasă din comun aveau să descindă în oraşul de pe țărmul Pacificului spre a-i face Clarencei, demonstrativ, o vizită de simpatie.

Inițiativa se materializa în fapte, bucurându-se de răsunet. Sute şi apoi mii de persoane se prezentară la Clarence exprimându-şi admirația şi acordul lor, prețuirea pentru atitudinea ei curajoasă şi demnă. Se formară pichete care înfruntară furtunile toamnei, opunându-se vânturilor oceanice care încercau să le smulgă pancartele. Diverse persoane subscriseră de la distanță la un fond purtând numele Clarencei şi destinat să asigure celor care luau calea acestui Lourdes de ocazie un ceai şi o reducere a tarifului la hotelul din localitate. Clarence trebui să-şi comande câteva rochii de o sobrietate marcată, care să-i permită apariția într-un cerc de doamne pornite să răzbune sexul, precum şi la televiziune.

Există fără îndoială boli ale eului. Situația mea de eu aproape pur mi-a permis nu o singură dată s-o constat. Este de altminteri unica explicație plauzibilă pentru scăderea neaşteptată şi prost inspirată a interesului meu față de necazurile lui Jerebian. După o perioadă de curiozitate palidă, am vegetat sau aproape, constatând fazele crizei, atunci când nu-mi scăpau elemente esențiale.

Astfel se ajunse la situația ciudată în care eu, din martor obiectiv şi omniprezent, căci prezența este modul meu de existență unic, am devenit o parte la fel de străină de ființa esențială a lui Jerebian ca părul, ca genunchii săi, ca hainele sale. Stare de absență, blazare şi refuz inconştient, de neînțeles în afara unei suferințe a eului. Mă simțeam bolnav. Muriseră în mine sentimentele. Departe de a-l urî pe Jerebian, eram la fel de departe de a-l seconda cu simpatia mea, de a suferi suferința lui. Îl urmam cu paşii rațiunii, întâlnindu-ne aici pe un teritoriu comun, atunci când nu-l uitam cu

desăvârşire. Căci, ingratitudine supremă, eram incapabil de a-i acorda în viața mea interioară, diminuată maladiv, spațiul firesc, locul pe care înaintea lui îl ocupaseră ceilalți. În cetatea mea se infiltrase vidul.

Uneori din subterane inexplorabile venea totuşi câte un flux de interes pentru mişcarea planetei pe care o locuiam. Într-un asemenea moment am emis ipoteza că, de vreme ce atacurile infirmierului misterios aveau totuşi un autor moral şi acesta nu era Jerebian, vinovatul nu putea fi decât Underwood, interesat să provoace, să întrețină, să amplifice oprobriul public asupra celui dintîi.

Am încercat să-l fac pe Jerebian să priceapă aceasta, dar lipsa de acuitate a ideii, tonusul scăzut al existenței mele în general au împiedicat recepționarea în bune condiții a mesajului. Explicațiile îmi aparțin şi nu au pretenția de a fi riguros exacte. Cert este că în cazul Jerebian a existat o criză a comunicării. Ce imponderabile au concurat s-o provoace şi s-o întrețină? Poate o defecțiune a mecanismului, poate uzura prin exces de folosință, poate incongruența eurilor noastre coexistente. Rămâne ferm numai faptul că seria nu s-a mai repetat, că faza în care prezența mea în lumea celuilalt era cu greu admisă şi nu îmi dădea dreptul la cuvânt nu a mai fost urmată în termen (dedusesem experimental o medie) de faza ulterioară, în care influența mea devenea importantă, apoi copleşitoare până la moartea voinței ce mă admisese în lumea sa. Trecuse, cred, un an de când împărțeam universul aceluiaşi craniu şi relația noastră nu progresase în sensul ştiut. Departe de a mă nelinişti, mă bucura, dacă există o bucurie a minții, faptul că nu se reeditează obositorul moment al senilizării premature, al anihilării forței de a voi, în care vrând-nevrând aveam obligația egoistă de a lua frânele. Cu atât mai mult cu cât, din plictiseală, înregistrasem cursul evenimentelor şi acestea erau departe de a mă mişca. Unde era vremea în

care puteam invidia un Gilles ori urî pe Amiral? Epoca participării îmi apărea îndepărtată, străină şi de necrezut. O detaşare lipsită de satisfacţii îi luase locul şi o spun fără nici un orgoliu. Efemeritatea existenţei mele se accentua.

Jerebian revenea într-un miez de noapte către bârlogul său. Alegea străzi luminoase, cu vitrine care străluceau în gol, animate de reclame cu o viaţă mecanică, veşnic repetitoare şi mută. Auzind paşi nu se nelinişti. Nu era prima întâlnire cu noctambulii cartierului. Când strada îi fugi de sub picioare şi se trezi cu faţa spre cerul negru şi încălecat de un vlăjgan se mulţumi să constate că este victima unei agresiuni. Trebui să depună un efort pentru a încerca să strige, să se zbată. Nu izbuti decât să-şi facă rău. Apoi înţelese: atacatorul nu-i căuta banii, intenţia lui era să scoată intact din braţul său acul unei siringi. „Cum, e adevărat?!” acesta fu strigătul interior al victimei, mai curând uluită decât indignată. Surpriza cedă însă în faţa mâniei şi aceasta concentră în Jerebian forţe care somnolau. Astfel, după o scurtă fază defensivă, omul meu deveni stăpân pe situaţie în asemenea măsură, încât nu numai că agresorul îşi regretă pasul, blestemându-şi alegerea, dar trebui să se apere, să dea înapoi sub grindina de lovituri ale victimei ieşite din minţi şi apoi să-l urmeze, desfigurat, sângerând, pe Jerebian acolo unde ţinea acesta.

Uşa la care sunară nu purta emblema poliţiei, ci o carte de vizită îngălbenită, cu menţiunea: notar. Bătrânul cu scufie care-i privi de la o fereastră exprimându-şi indignarea de a fi fost deşteptat la o asemenea oră de noapte primi, după cât se pare, un răspuns bine găsit, de vreme ce în câteva minute solicitanţii erau instalaţi în biroul intimidatului om al legii. Acesta era numai urechi. Jerebian îl rugă să ia notă în calitatea sa oficială de cuvintele ce aveau să fie rostite în prezenţa lui. După care se întoarse către agresor.

— Mă cunoşti? îl întrebă.

— Nu, veni răspunsul.

— Este adevărat că m-ai atacat ca să-mi inoculezi împotriva voinței mele un anumit ser?

— Adevărat.

— Ce fel de ser este?

— Nu ştiu.

Jerebian luă o atitudine amenințătoare. Interogatul se grăbi să explice.

— Habar n-am ce fel de injecții sunt. Mi le trimite cineva, ca şi celuilalt, despre care au scris ziarele.

— Şi plăteşte atât de bine încât nu ai putut refuza?

— Da, scânci acuzatul.

Jerebian scoase din buzunar o fiolă.

— O recunoşti?

— Ea este.

— Domnule notar, v-o încredințez. O veți da spre analiză şi veți păstra rezultatele.

Se întoarse iarăşi către fața stâlcită a banditului.

— De ce ai sărit tocmai asupra mea?

— Se potrivea bine: erați singur, păreați sănătos, cum cer instrucțiunile.

— Există şi instrucțiuni?

— Da. Adică nu mai există: le-am ars, cum scria acolo.

— Erau scrise de mână?

— La maşină.

— Semnate?

— Nu.

Notarul stenografia de zor, măsurând, între rânduri, chipurile celor doi adversari. Peste o jumătate de oră Jerebian se ridică.

— Ai acte? îl întrebă pe infirmierul fără voie.

— D-da.

— Domnule notar, eşti bun să transcrii datele acestui individ?

Cinci minute mai târziu îl dădea afară. Revenind

în birou, se prezentă, în sfârşit, notarului terifiat.

Acesta încremeni.

— Şi acum, iarăşi, scrie: Eu, Angel Jerebian, în deplinătatea facultăţilor mintale şi în prezenţa notarului – aici adaugi dumneata tot ce trebuie – jur pe Biblie şi pe legile acestei ţări că nu sunt şi nu am fost niciodată în posesia vreunui mijloc de întinerire artificială. O dovadă în plus o constituie atacul din seara aceasta pus la cale în numele meu de cei care-mi sunt duşmani... Pot să iscălesc?

Semnă şi scoase la iveală câteva bancnote aspectuoase.

— Semnează şi dumneata. Pune data. Autentifică această hârtie şi depune-o odată cu celelalte la o bancă. Mai redactează, te rog, un inventar al actelor predate şi dă-mi-l.

Bătrânul nu scosese încă nici o vorbă.

— Vei primi o scrisoare. În acel moment vei da publicităţii toate aceste hârtii, arătând în ce împrejurări le-ai obţinut.

Celălalt moţăi din cap, aiurit

— Ştii să ţii secretul profesional, domnule notar?

Trânti bancnotele pe masă şi ieşi lăsând în drum toate uşile deschise.

Într-una dintre clădirile reci şi funcţionale la intrarea cărora străjuieşte vigilent cuvântul Poliţie, aplecat deasupra unei hărţi, lucra un funcţionar bătrân, cărunt şi miop, înarmat cu mânecuţe de lustrin. Acest personaj inofensiv avea să încheie în curând o carieră în decursul căreia de prea puţine ori părăsise în exerciţiul funcţiunii alura paşnică şi postura de şoarece domestic. Ceea ce nu înseamnă că nu ar fi putut prezenta cui şi-ar fi dat osteneala un palmares foarte bogat.

Armele lui erau hârtiile. Plăcerea sa o constituiau extragerea din ele a fructului ascuns, a mesajului secret, care i se dezvăluia numai lui, şi corelarea lor astfel încât din aceste umbre de informaţii să rezulte

una nouă, limpede, logică, de neclintit.

De astă dată confrunta un morman de plicuri cu o hartă pe care notase cu pedanterie localități de toată mâna. De aici expediase Jerebian diversele sale misive. Din modul în care îşi construise el sistemul de apărare, mânecuțele de lustrin țineau să deducă poziția statului-major, a lui Jerebian însuşi.

Tăria şi slăbiciunea acestui funcționar constau în multitudinea variantelor posibile. Relativitatea deducțiilor sale îl apăra de orice concurent, după cum explica oricare dintre eşecuri. Şi tot ea făcea să fie cu atât mai prețuite reuşitele lui. De altfel omul hărților nu-şi formula concluziile decât sub forme ocolite.

Tot astfel procedă acum. După ce se convinse că Jerebian îşi expediase misivele din tot felul de locuri, deduse că s-ar putea ascunde într-unul din acelea din care nu expediase nimic. Evident, această copleşitoare parte a lumii nu putea fi cercetată în întregime. El se mulțumi să caute pe suprafețele multicolore ale hărților locurile care ar putea să aibă fie şi cea mai vagă legătură cu Jerebian. Şi nu întârzie să descopere oraşul de pe malul oceanului. Desigur, cel căutat era binecunoscut aici, dar chipul său devenise atât de familiar pretutindeni încât, dacă nu ar fi făcut apel la o deghizare, cel ce beneficia de el s-ar fi aflat de multă vreme după gratii. O dată admisă ipoteza deghizării, oraşul cu pricina devenea la fel de sigur ca oricare altul, cu avantajul că aici, la doi paşi de vehemența Clarencei, putea să pară mai puțin logic să se ascundă. Omul cu cotiere adoptă drept logică de circumstanță nonsensul. Pe baza lui elaboră următoarea concluzie provizorie: pentru a merge la sigur trebuie să ne asigurăm că urmăritul nu se ascunde acolo unde îl căutăm mai puțin, în preajma numitei Clarence.

Aceasta se întâmpla în zilele în care Jerebian hotărâse pentru a doua oară s-o întâlnească pe Clarence cu orice risc.

„Asasinul se plimbă în siguranță pe străzile noastre. Ce are de gând poliția?”

Cu asemenea titluri inundau țara marile cotidiane.

Jerebian se simțea hăituit. La adăpostul relativ al artei sale de a se deghiza ar fi putut respira destul de liniştit. Dar conştiința nevinovăției îl umplea de indignare, astfel încât oscila neîncetat între grija de a nu se trăda şi mânia de a fi obligat la prudență.

În ultima vreme îşi crease o mască de om în vârstă, şters, absent. Ducea o existență retrasă într-un oraş periferic, destul de mare pentru a se putea pierde în el, totodată destul de neînsemnat. Nimic nu-l obliga să iasă din anonimat.

Nevinovăția este însă uneori o povară tot atât de zdrobitoare ca şi remuşcarea. Jerebian nu a ştiut să reziste inocenței sale, să accepte condamnarea la excluderea din umanitate. Ținea să obțină satisfacție. Pentru aceasta trebuia să lovească în ceea ce iubise. N-a fost uşor să se hotărască. Nici s-o facă n-a fost uşor.

Ultimul lucru la care s-ar fi aşteptat Clarence ar fi fost ca vreunei ființe de pe pământ sau vreunui duh al cerurilor să-i treacă prin minte să-i ceară socoteală pentru faptele ei. Mersul lucrurilor fusese atât de precipitat, aprobarea publică atât de promptă şi explicită, încât i se păru literalmente că nu trăieşte decât o singură zi lungă şi bogată în evenimente, în ale cărei zori s-a despărțit de Jerebian, dar care continuă şi avea să urmeze a se scurge un timp nedefinit în acelaşi ritm accelerat, în aceeaşi consolatoare atmosferă de interes general, cu senzația certă a unui happy-end încă insesizabil, dar foarte apropiat, sigur, binemeritat.

În această stare de spirit deschise în dimineața aceea uşa bucătăriei.

— Comanda dumneavoastră, ma’am.

Omul care adusese pachetul urcă atent cele patru trepte ale intrării de serviciu.

— Îl aşteptam pe Fred. Eşti nou la Collins?

Omul depusese pachetul pe masa curată, acum îl desfăcea.

— Da, sunt nou. Fred are nevoie de un ajutor.

În clipa următoare omul răsucea cheia în broască.

— Ce faci acolo? îl apostrofă stăpâna casei.

— Încui uşa ca să putem discuta în linişte.

Jerebian vorbise cu glasul său dintotdeauna.

— Clarence…

Femeia se lăsă încet pe un scaun.

— Îmi dai voie o clipă?

Bărbatul dispăru şi se întoarse într-o fracţiune de secundă cu cheia intrării principale. Depuse şi a doua cheie pe masă, lângă prima, între ei doi. Acum puteau discuta.

— Clarence, începu el foarte potolit, s-a întâmplat ceva?

Ea rămăsese prostită pe scaunul alb.

— Ce să se întâmple?

— Ştiu şi eu? Lucrurile nu mai merg la fel ca înainte, eşti de acord, nu? Ţin grozav să înţeleg.

Ea tăcea.

— Aş fi venit mai de mult, am şi încercat, dar nu erai niciodată singură. Ştii, eu nu sunt prea curajos. Ţii minte, atunci când era gata să mă înec…

Jerebian evocă un moment din biografia lor comună. O făcu nu pentru a o înduioşa pe Clarence, ci spre a readuce lucrurile la stadiul lor real. Discuţia nu avea loc între hăituitul şi delatoarea de astăzi, ci intre cei doi îndrăgostiţi aflaţi, cu multă vreme în urmă, la începutul înstrăinării.

Clarence înţelese, îl turmă. Aşadar trebuia să răspundă. Nu credea că aşa de curând, că aşa.

— Te-am iubit atât cât se poate iubi, spunea cu simplitate Jerebian. Când ne-am trădat, când s-a produs fisura, cum? Nu mai pot trăi fără s-o ştiu.

Clarence deschise gura, dar nici un sunet nu se auzi. Avea să vorbească, vorbea de pe acum, dar mai puternică era uimirea ei. Se uimea de ea însăşi, de gura

ei uscată, de absența oricărei temeri, de încrederea în el care alunga orice gând rău. Şi era uimită de sine, cea care putuse fi atât de… atât de…

— Cred că nu am încetat să te iubesc.

Jerebian strânse cu putere în pumn muchia ascuțită a mesei. Nu lăsă să se vadă cât îl tulbura o asemenea frază, probabil nesinceră. Sau poate că privirea lui penetra mai adânc decât mine în femeia care sub apăsarea prezenței lui îmbătrânea văzând cu ochii?

— Nu spui nimic? îl interpelă ea. Nu protestezi? Ai avea dreptul.

— Aş avea dreptul să te omor. Dar să contest un sentiment, oricât ar părea de absurd…

— Nu se poate, probabil te iubeam, te iubesc. Altfel m-ar fi lăsat indiferentă. Altfel ți-aş fi invidiat în pace veşnica tinerețe, sfruntata linişte cu care priveşti viitorul, revoltătorul calm înaintea morții. Mi-ai făcut cel mai mare rău cu putință: mi-ai ținut înainte fără să vrei, fără să ştii, propria mea imagine de peste un an, doi, trei. Nu chipul unei femei bătrâne, o bătrână poate fi frumoasă, poate fi tonică, poate fi privită; dar filmul unei femei care îmbătrâneşte. Asta nu se poate răbda!

Din fericire multă vreme n-am băgat de seamă. Rațiunea mea acceptase rolul pe care mi-l propuseseşi. Aveam un caracter bun. Nu mă ştiam invidioasă. Tu m-ai făcut să devin. La un moment dat am înțeles cine eşti, ce reprezinți pentru mine, ce sunt pe cale să ajung. N-am avut, din nefericire, tăria să rup. M-am otrăvit cu gândurile mele confuze, oscilând între onoare – ce cuvânt odios pentru o femeie ! – şi destin. Într-acestea dragostea mea se îmbolnăvise, nu murea, suferea de o boală incurabilă şi fără sfârşit. Suferă şi acum.

— Clarence, şopti Jerebian cu privirile vineți de groază, nici acum nu ştii că ai greşit?

Clarence îl privi cu ochi rotunzi, inexpresivi şi tăcu.

— Ai rămas cu credința că pot să te iau cu mine pe drumul acesta al „veşnicei tinereți” şi că nu am făcut-

o? Vrei să spui că nu ai înțeles niciodată că mă aflu în totală neputință, că suport cu mâinile goale un capriciu al naturii, că sunt în felul meu un monstru, dar nu unul artificial, nu opera mea sau a altuia, nu produsul combinațiilor chimice, al reacțiilor, al sintezelor, ci pur şi simplu un om căruia i s-a întâmplat o catastrofă, una pozitivă, dar tot atât de implacabilă, tot atât de inevitabilă ca un cutremur? Nu te-ai convins încă de faptul că nu există nici un „elixir al tinereții"?

Clarence îl privea neclintită. El o scutură de coate.

— Ce e cu tine?

Îşi reveni, dar ochii ei muriseră.

— Eşti sigur? murmură pierit.

Se regăsi.

— Este într-adevăr aşa? Da, reluă femeia, te cred. Era ilogic să fie aşa. Există întotdeauna o logică a dezastrului. Îmi pare rău. Îmi pare nespus de rău. Acum nimic nu mai are importanță. Principalul este că atunci nu am rezistat. Şi cât aş fi vrut să rezist! La început am crezut că pot. O vreme am uitat – mintea îmi era plină numai de gânduri frumoase, de noi doi. Să-mi fi prevestit cineva urmarea aş fi râs!... Dar nu am rezistat. Când contrastele au început să sape un hotar între noi am vrut să nu văd, am vrut să uit, să fac abstracție de ceea ce ne despărțea. Apoi am vrut să fug. Mi-era silă de mine. Sub ochii mei dezamăgiți piereau una după alta iluziile despre caracterul meu, despre forța mea sufletească, despre capacitatea mea de a iubi, de a mă dărui. Am încetat să mă respect, ceea ce mi-a fost fatal. Primul om care m-a atins cu degetul m-a făcut să mă prăbuşesc. Underwood n-are de ce să fie mândru. Când a apărut el nu mai reprezentam nimic. Nu mai credeam în mine. Cum aş fi putut crede în alții?

— Nu se poate, se revoltă Jerebian, dintr-o neînțelegere de asemenea calibru să nenoroceşti viața a doi oameni?!

— Sunt neînțelegeri şi neînțelegeri, şopti ea.

— Încetează!

Jerebian sări în picioare. Glasul îi tremura.

— Nu vreau să te compătimesc! Mi-ai făcut cel mai mare rău care se poate imagina: m-ai scos în afara societății, ai făcut din mine un duşman al omenirii, ai provocat moartea unui om pe care nici nu-l cunoşti, ai ruinat pe un altul. Nu pot să te compătimesc!

— Atunci omoară-mă.

— Vorbe, numai vorbe. Când eşti oare sinceră? Când mă asiguri că eşti alături de mine sau când oferi lui Underwood arme împotriva mea? Unde sunt fotografiile din albumul tău? De ce te-ai aliat cu el, cu acest asasin – pentru că, sper, nu mă crezi pe mine autorul acelor „atacuri menite să intimideze”!

— Nu, spuse Clarence cu dârzenie şi demnitate, două litere de oțel înghețat.

— Nu? Şi de ce nu? se zbuciuma Jerebian.

— Pentru că ştiu cine le pune la cale.

— Underwood, cred şi eu.

— Nu.

Se lăsă tăcere.

— Eu.

— Tu? Cum aşa – tu! De ce tu?!

Clarence se ridică, se retrase către uşa cu geamuri.

— Ca să scap, să mă eliberez de acest episod îngrozitor, să termin cu tine şi cu mine. Să te compromit mai repede, mai bine, mai eficient. Să dovedesc lumii că aveam dreptate să-mi prefac dragostea în ură, să-mi transform căminul din adăpost în capcană, să te elimin din calea mea, să fac imposibilă revenirea. Pentru că, nebună, te iubeam şi nu puteam fi de acord să-l iubesc pe acela care ascunde față de mine cheia tinereții sale. Pentru că nu am crezut niciodată că nu există nici o cheie. Nu cred nici acum.

Bătăi puternice se auziră la intrarea principală. Câteva glasuri neliniştite spărgeau liniştea matinală. Jerebian realiză retroactiv că telefonul sunase în repetate rânduri.

— Ce ai de gând?

Femeia se lipea de uşă, căuta ocrotire în substanţa ei.

— Alege, auzii vocea gâtuită a lui Jerebian. Eu sau ei.

Clarence se repezi cu sălbăticie asupra lui şi îl îmbrăţişă. Se lipi de el, îi acoperi chipul cu sărutări, îl frânse în braţe. El îi răspunse fără convingere, Apoi ea apucă scrumiera de porţelan de pe masă şi o zvârli cu toată puterea în geamul uşii, care sări în ţăndări. Jerebian îşi întoarse mecanic privirea în direcţia uşii. Când reveni spre Clarence, aceasta ţinea în mâna tremurândă un mic revolver. Jerebian se repezi asupra uşii, care explodă sub presiunea lui. Câteva siluete dădeau colţul. Jerebian ocoli casa urmărit de necunoscuţii care strigau. În uşile caselor din apropiere apăreau mereu alte figuri. O maşină pe care scria Collins staţiona la intrarea principală. Cu tot bacşişul, băiatul de prăvălie vorbise. Sări la volan şi demară.

Drumul printre vile fu o adevărată loterie. Jerebian nu putu depăşi viteza cu care se aflase totul. La fiecare două case cineva trăgea asupra lui de la o fereastră. Acceleră la refuz, ascunzându-şi totodată chipul sub tabloul de bord.

Un cârd de maşini apăru în urmă. Situaţia era disperată. Distanţa scădea din ce în ce. De undeva ţâşni sirena poliţiei. Mânecuţele de lustrin acopereau braţe destul de lungi ca să-l înhaţe pe Jerebian.

Un glonte venit din urmă zgârie caroseria. Jerebian îşi smulse mustaţa. Deghizarea nu-i mai servea la nimic. Fusese recunoscut. Îşi trase meşa care-i schimba atât de fericit fizionomia. Îşi înfundă buzunarele cu accesoriile care-l serviseră atât de bine, dar care deveniseră incapabile să-l mai apere.

Cu un efort supraomenesc obţinu o nouă distanţare. Făcea salturi pe banchetă ca un animal captiv, în speranţa că, atunci când se afla în aer, şi căuta să prelungească aceste clipe, maşina poate câştiga

un centimetru. În cele din urmă se arătă mult căutatul automobil gol parcat pe dreapta şoselei pustii. Frână brusc lăsându-se într-o parte şi reuşind să blocheze drumul cu reclama Collins. Țâşni afară din maşina primejdiei şi sări la volanul celeilalte. Porni în trombă, pe când urmăritorii aveau surpriza de a-şi vedea drumul barat. Unii loviră epava, alții ocoliră, urmărirea continuă pe străzile orăşelului apropiat, dar nimeni nu văzuse ca lumea automobilul, iar între timp Jerebian îl mai schimbase o dată, traversând, calm, o stradă animată.

Orientându-se în direcția gării, coborî la un kilometru distanță şi făcu restul drumului pe jos. În vreme ce-şi cumpăra biletul, în hol se precipitară câteva siluete ciufulite, cu ochii roşii. Priviră circular şi ieşiră în goană pe peron. Jerebian se miră că figura sa nu le atrage magnetic atenția. Lăsă să plece primul tren şi se urcă în al doilea, după ce văzu figurile cu ochi roşii părăsind gara. „V-am spus eu c-o să ia avionul”, perora unul dintre ei.

Jerebian se încuie în compartiment şi acolo, în zdruncinăturile celulei salvatoare, putu să deguste în linişte filtrul amar al umilinței. Se privi în oglinda încețoşată din perete şi tresări. Părul de culoarea nopții, amprenta neştirbită a tinereții sale, trecuse printr-o ciudată metamorfoză! Părea că Jerebian poartă o cască de gheață rece şi grea. Am înțeles că albise. Buzele îi păliră şi crezui că va cădea. Frica, dezonoranta frică îl făcuse de nerecunoscut. ea îl salvase atunci când, cu numai câteva minute în urmă, în gară năvăliseră urmăritorii, îşi ascunse fața în palme şi, la adăpostul zgomotului barbar al fierăriei, urlă prelung şi animalic, urlă ca un câine, îşi urlă regretul, furia, disperarea de a fi fugit, de a fi evitat o înfruntare fără speranță, dar eliberatoare. Se simțea copleşit de ruşine, scârbit de sine, avea oroare să se atingă, să caute o batistă, să şteargă lacrimile acide ale nimicniciei sale.

În acest moment de surescitare cu totul specială, de defulare totală, întrucât primejdia fizică dispăruse,

m-am trezit răcnind eu însumi, pierzându-mi cumpătul, ieşindu-mi din pepeni. Strigam fără glas la bietul Jerebian, îl făceam cum îmi venea la gură, mirându-mă în acelaşi timp de vehemenţa mea, de interesul pe care-l depuneam, de pofta de viaţă pe care o trăda neavenita mea intervenţie.

Era însă prea târziu. Vorbisem. Divulgasem, se pare, esenţialul: prezenţa mea. Iar Jerebian se dovedise în stare, în această zi de nebunie, să priceapă şi să accepte fără a-şi pierde minţile uriaşul neverosimil al situaţiei. Da, primea să creadă că poartă în sine personalitatea refugiată a unui alt eu; da, considera cu putinţă să fi coexistat un an de zile fără să-mi vadă umbra; da, era pe deplin posibil ca simbioza noastră, apărută pe căi asupra cărora ştiam amândoi atât de puţin, să nu ducă la nimicirea vreunuia dintre noi, la strivirea vreunei părţi de către cealaltă. Şi nu excludea perspectiva de a se împăca pe viitor în mod conştient cu prezenţa mea ca şi cu orice altă năstruşnică farsă a destinului.

Era gata să accepte orice, o singură grijă plină de teamă veghea la graniţa conştiinţei sale, aceea de a rămâne în limitele raţiunii. Am pledat îndelung, prolix, obositor, ca niciodată pentru realitatea mea. Nu pledam bine, dar o făceam cu o imensă convingere şi cu o voinţă care sfârşiră prin a impune. Ţineam din tot sufletul să salvez acest om, care se legăna pe marginea abisului. „Nu eşti nebun, strigam, nu eşti pe cale să-ţi pierzi judecata; nu ai halucinaţii, ai de-a face cu o întâlnire mai puţin obişnuită, dar nu eşti nici măcar primul, nici măcar singurul. Bucură-te, în sfârşit vei împărţi cu cineva celula existenţei tale, şi nu cu o femeie, şi nu cu un bărbat, nu cu o fiinţă perisabilă, nu cu iluzia unei iubiri. Va fi cea mai pură dintre frăţii. Vei avea două suflete gemene. Îţi vei ajunge ţie însuţi, îţi vei supravieţui.

Am învins. Totul era posibil în această zi dementă. Curând, istovit, planând încă în stupoare, Jerebian se

refugie în somn. L-am vegheat aşa cum mi-aş fi vegheat fiii dacă mi-ar fi fost dat să-i am. L-am vegheat meditând la mine, la el.

Eram totuşi uluit că mă acceptase, mai mult, eram într-un fel dezamăgit. Singularitatea mea îmi apărea ciuntită prin faptul că se împăcase cu prezența mea. Am alungat cât mai departe acest gând, care continuă să se ițească însă când şi când. Eram în acelaşi timp bucuros de a fi depăşit moartea afectivă în care zăcusem atâta vreme. Bucuros şi oarecum mândru, o zadarnică bucurie virilă, cu atât mai absurdă în situația mea.

Am înțeles că nu va fi uşor. Că lunga coexistență care ne sta în față va beneficia de tot neaşteptatul, dar şi de tot balastul indiferent şi inutil al vieții. Că nu vom avea numai zile însorite, că nu ne vom suporta la fel de senin întotdeauna, că ne vom irita reciproc şi poate ne vom urî uneori, dar ne vom şi împăca, vom împărți rămăşițele unui dor de viață ce refuză să piară, ne vom bucura fiecare în felul său de fărâma de tinerețe, de fărâma de nemurire ce ne-a rămas. Şi am înțeles că el va fi ultimul.

Era o noapte neagră. Luna încă nu fusese creată. O noapte de la marginile galaxiei.

Prin casa lui Jerebian se furişa un om. O lanternă oarbă îi arăta drumul. Trecea cu un calm prefăcut din încăpere în încăpere, aşteptându-se ca de undeva să izbucnească imprevizibilul. Era în acelaşi timp de un calm imperial. Trecuse prin multe.

Umbra culese de prin camerele vizitate diferite obiecte pe care le îngrămădi în cuprinsul unei mici valize. Trecu pe lângă o casetă de porțelan vechi, apoi reveni, de parcă cineva îl întorsese din drum. Deschise caseta. Era plină de butoni de cămaşă. Alese câțiva, printre care şi o frumoasă pereche de butoni de aur.

Ieşind cu mii de precauții, traversă furiş, privi în jur, apoi strecură fără zgomot în vechea cutie poştală un

plic pe care un ochi dresat să vadă noaptea ar fi citit adresa unui obscur notar.

Peste o oră aştepta să treacă ultimele minute până la îmbarcarea pe avionul care avea să-l traverseze oceanul. Aştepta sorbind dintr-un pahar uriaş pe o terasă pustie, bombardată de o lumină violentă. Ceilalți pasageri preferau interiorul, care se bucura de izolare fonică. Dar bărbatului părea să-i facă bine vuietul motoarelor de pe aeroport. De altfel nu este de loc sigur că-l auzea, concentrat cum părea asupra unei voci interioare. Un dialog pasionant avea loc. Posesorul biletului de avion păru îndoit, apoi se lăsă convins. Băgă o mână în buzunarul hainei şi extrase o cutiuță plată pe care o mângâie îndelung. Apoi o deschise şi privi cu mult interes conținutul.

Zgomotul egal al reactoarelor fu acoperit de un glas neinteligibil, dar care se ghicea că invită pasagerii la avion. Omul nostru nu se clinti. Un minut mai târziu o superbă stea de cinema în costum de stewardesă veni către el, repetând invitația.

— Îndată, răspunse bărbatul, fără a se grăbi. Miss Univers îşi privi cu discreție ceasul care-i înlănțuia încheietura mâinii, probabil asigurată pentru o sumă importantă.

— Nu vă simțiți bine? murmurară buzele ei, cele mai voluptuoase din acea parte a continentului.

Bărbatul nu înțelese, dar se ridică, îndreptându-se însă către cealaltă extremă a terasei.

— Domnule, nu mai plecați? ridică tonul noua Afrodită.

Jerebian se sprijini un moment cu coatele pe marginea terasei, contemplă golul nu prea adânc, trei etaje, sub care sclipea negru o piscină, şi suspină fără voie.

Stewardesa îl luă cu energie de braț.

— Trebuie să veniți.

Îi antrenă fără efort în direcția opusă, cea justă. O clipă nu-şi putu alunga din minte impresia că omul

lăsase să-i scape dincolo de balustradă o cutiuță minusculă, ca acelea în care dorm inelele, mult visatele inele de logodnă, inelele de căsătorie, inelele care se poartă în filme. Sau butonii. Se grăbi să alunge gândul. Bunurile se agonisesc, nu se aruncă, ştie oricine. Puse cu grijă un picior înaintea celuilalt, aşa cum o învățase profesorul de mişcare. O costase destul de scump, iar acum se ştia privită.

Jerebian o însoțea docil, nici măcar nu se întoarse în uşa avionului să salute în urmă, pesemne că nu-l conducea nimeni. Se lăsă cu plăcere în fotoliul confortabil şi-şi potrivi corpul în cea mai comodă poziție. Când se dădu comanda „Puneți-vă centurile, vă rugăm”, surâse malițios şi amar, însă, răspunzând unui gând secret, o ascultă.

Lector: VICTOR ZEDNIC
Tehnoredactor: MARIANA PUŞCAŞU
Apărut 1972. Comanda nr. 9036.
Coli de tipar: 6
Tiparul executat sub. comanda nr. 122
la Întreprinderea poligrafică Iaşi
Str. Vasile Alecsandri nr. 12 Iaşi
Republica Socialistă România

Fantastic Club

au mai apărut

în aceeași colecție (în noua prezentare grafică)

H. G. Wells :
OMUL INVIZIBIL

Vladimir Savcenko :
ULUITOAREA DESCOPERIRE A LUI V. V. KRIVOȘEIN

Mircea Șerbănescu :
MISTERIOASA SIRENĂ

Mihnea Moisescu :
GLASUL DIN PULBEREA AURIE

Victor Bîrlădeanu :
EXILATUL DIN PLANETOPOLIS

sub tipar :

Ovidiu Șurianu :
ÎNTÎLNIRE CU HEBE

Vladimir Colin :
CAPCANELE TIMPULUI